

Prístupnosť

webových stránok
v Slovenskej republike

Záverečná správa

Správa o stave prístupnosti webových stránok vo verejnom aj privátnom sektore

Prehľad dodržiavania štandardov prístupnosti webových stránok v rozčlenenej automatizovanej a zlúčenej manuálnej a automatizovanej forme podľa bodu 1 písm. c) prílohy za obdobia od 01. 12. 2008 do 31. 12. 2008 a od 01. 01 2009 do 31. 01 2009.

Hlavný riešiteľ:

Mgr. Vojtech Regec

Kolektív riešiteľov:

Viera Jedináková

Roman Koči

PaedDr. Martina Kobolková

RNDr. Branislav Mamojka, CSc.

Mgr. Andrej Špička

Zhotoviteľ:

Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska

Sekulská 1, 842 50 Bratislava

Tel.: 00 421/2 654 20 844

Web: <http://www.unss.sk/>

E-mail: unss@unss.sk.sk

Objednávateľ:

Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Štefanovičova 5, 817 82 Bratislava

Počet výtlačkov: 3

Príhovor

Rok 2008 môžeme z hľadiska riešenia problematiky prístupnosti webových stránok označiť za prelomový. Okrem schválenia nového Výnosu o štandardoch pre ISVS [č. MF/013261/2008-132]¹ a príslušného vysvetľujúceho metodického pokynu prenikajú k širšej verejnosti prostredníctvom médií informácie o porušovaní platného zákona č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy.² Hrozba udelenia vysokej pokuty je nanajvýš aktuálnou a častejšie diskutovanou témou. Podmienky udeľovania sankcií sú natoľko striktné, že pre viaceré subjekty môžu znamenať obrovský zásah do ďalšieho fungovania. Vzniká tak situácia, kedy náš cieľ vytvoriť prístupné webové prostredie pre znevýhodnených občanov môže vyvolať silný a negatívny ohlas. Napriek tomu je pre nás smutným zistením, že viaceré webové sídla neuskutočnili žiadne kroky k eliminácii aspoň niektorých nedostatkov, a to ani na základe vyzvania alebo upozornení. Ďalší vývoj a prístup k riešeniu problematiky prístupnosti je nevyhnutné dôkladne prehodnotiť, pričom je potrebné vytvoriť takú stratégiu, ktorá bude priaznivo determinovať vývoj webového prostredia. Zabezpečenie prístupného prostredia na webových stránkach pre každého vychádza z princípov Európskej únie a smerovania modernej spoločnosti. Napriek tejto skutočnosti sme v konfrontácii s pretrvávajúcou ignoráciou administrátorov a ponechávanie zásadných nedostatkov na webových stránkach, podceňovanie významu prístupnosti informácií pre každého občana štátu, ktorá je obzvlášť dôležitá v procese dynamického rozvoja informatizácie spoločnosti. Domnievame sa, že v tejto zložitej situácii je tiež potrebná vecná a predovšetkým odborná diskusia viacerých zúčastnených strán k niektorým špecifickejším problémom v oblasti samotného hodnotenia prístupnosti (napríklad: východiská monitorovania audiovizuálnych materiálov) a následnými dopadmi pre znevýhodnené skupiny občanov.

Uvádzame, že monitorovaniu prístupnosti webových stránok v Slovenskej republike sa venujeme od roku 2007. Počas uplynulého obdobia sme v spolupráci so znevýhodnenými používateľmi vypracovali systém hodnotenia prístupnosti webových stránok, ktorý sa snaží citlivo reflektovať ich potreby so zreteľom na praktický aspekt prístupnosti.

Cieľom predloženej práce je poukázať na konkrétne zistenia, ktoré popisujú jednotlivé oblasti problematiky prístupnosti v podmienkach Slovenskej republiky.

¹ [on-line]. [cit. 2009-10-01] Dostupné na <<http://informatizacia.sk/standardy-is-vs/596s>>

² [on-line]. [cit. 2009-10-01] Dostupné na <http://informatizacia.sk/ext_dok-zakon_275-2006_o_isvs/721c>

Metodika výpočtu ratingu a úrovne prístupnosti webového sídla je koncipovaná s ohľadom na závažnosť porušenia povinného bodu, pričom rozlišuje aj samotný aspekt priority povinného bodu z hľadiska praktickej prístupnosti.

Napriek nepriaznivému stavu, ktorý dokumentujú naše výsledky, nie sú tieto zistenia natoľko závažné, ako to uvádza stanovisko Európskej komisie. Rovnako tieto výsledky nehodnotíme pozitívne, pretože poukazujú na skutočnosť, že sa jedná o oblasť, ktorej je nevyhnutné venovať aj naďalej zvýšenú pozornosť. Najpodrobnejšie sú rozpracované kapitoly pre jednotlivé monitorovania s názvom: „**Výsledky a hlavné zistenia zlučenej manuálnej a automatizovanej kontroly prístupnosti podľa prílohy č. 1 k Výnosu č. MF/013261/2008-132**“, ktoré podrobne popisujú všetky významné aspekty vyhodnotených povinných bodov.

Monitorovanie prístupnosti sa uskutočnilo na 300 webových sídlach, pričom ho realizovala Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska v priebehu decembra 2008 a januára 2009. Úlohou bolo zistiť aktuálny stav prístupnosti webových stránok vo verejnom a privátnom sektore. Na hodnotení prístupnosti sa spolupodieľalo 6 riešiteľov so zdravotným postihnutím (nevidiaci) a bez zdravotného postihnutia, ktorí majú skúsenosti s problematikou prístupnosti z hľadiska špecifikácie pravidiel uvedených vo Výnose.

K záveru uvádzame, že k významným zmenám v roku 2008 v oblasti riešenia problematiky prístupnosti vo svete patrí schválenie novej verzie pravidiel s označením WCAG 2.0³, ktorej preklad (iba samotných pravidiel) uvádzame v rámci predloženej správy.

Radi by sme úprimne poďakovali Ministerstvu financií SR za vloženie dôvery a spoluprácu pri realizácii monitorovania prístupnosti v Slovenskej republike.

Veríme, že naše spoločné úsilie bude aj naďalej smerovať k zvyšovaniu využitého potenciálu informačných technológií v spoločnosti prostredníctvom webových stránok pre všetkých za účelom zabezpečenia plnenia strategických úloh informatizácie spoločnosti.

V Bratislave, 30. januára 2009

Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska

³ Web Content Accessibility Guidelines 2.0, [on-line].[cit. 2009-10-01] Dostupné na <<http://www.w3.org/TR/WCAG20/>>

Obsah

1 Úvod do problematiky prístupnosti	5
1.1 Cieľové skupiny.....	7
1.2 Problematika eAccessibility Slovenskej republiky v kontexte Európskej únie.....	8
2 Prístupnosť webových stránok v podmienkach Slovenskej republiky	14
2.1 Povinnosť zo zákona	15
3 Základné východiská monitorovania prístupnosti webových stránok v Slovenskej republike ..	16
3.1 Metodika hodnotenia prístupnosti webových stránok.....	18
3.2 Rating prístupnosti	26
4. Zhrnutie výsledkov monitorovania z hľadiska dosiahnutej úrovne a ratingu prístupnosti	27
5. Výsledky testovania prístupnosti webových stránok za obdobie 2008II	29
5.1 Hlavné zistenia automatickej kontroly prístupnosti	32
5.2 Výsledky a hlavné zistenia zlúčenej manuálnej a automatizovanej kontroly prístupnosti podľa prílohy č. 1 k Výnosu č. MF/013261/2008-132	35
6. Výsledky testovania prístupnosti webových stránok za obdobie 2009I	80
6.1 Hlavné zistenia automatickej kontroly prístupnosti	84
6.2 Výsledky a hlavné zistenia zlúčenej manuálnej a automatizovanej kontroly prístupnosti podľa prílohy č. 1 k Výnosu č. MF/013261/2008-132	88
7 Záver	124
Abstrakt	126

1 Úvod do problematiky prístupnosti

Pojem prístupnosť predstavuje taký stav, kedy daná vec nekladie svojim používateľom pri používaní žiadne zásadné prekážky. Prístupnú budovu môžu napríklad navštíviť ľudia na vozíku a prístupnú webovú stránku napríklad nevidiaci. Prístupnosť v uvedenom ponímaní znamená bezbariérovosť (Špinar, 2004).

Európska komisia popisuje prístupnosť v oblasti webových stránok (Web Accessibility) ako schopnosť osoby prísť na web. V podstate sa webové sídlo považuje za prístupné, ak ho môžu rovnako efektívne používať nielen zdraví používatelia, ale aj používatelia so zdravotným postihnutím.

Obsah, funkcie, služby, resp. jednotlivé elementy webových stránok by mali byť prístupné pre čo najväčší okruh používateľov, a to bez ohľadu na vek, zdravotné postihnutie alebo obmedzenia koncovkej technológie používateľa.

Problematike prístupnosti a implementácie pravidiel sa už viac ako 10 rokov venuje celosvetovo známe konzorcium W3⁴ v rámci iniciatív prístupnosti s označením WAI⁵. V roku 1999 bola vydaná prvá smernica doporučení s názvom WCAG 1.0⁶ pre prístupnosť, ktorá rozpracováva týchto 14 všeobecných pravidiel. Jednotlivé pravidlá sú doplnené o kontrolné body, ktoré preverujú aspekt splnenia jednotlivých priorít. Body sú rozdelené do troch úrovní priorít podľa dopadu na výsledný efekt prístupnosti pre používateľa so znevýhodnením.

Nová verzia pravidiel s označením WCAG 2.0⁷ bola po dlhom čakaní schválená 11. 12. 2008.

Dôvodom schválenia nových pravidiel bolo reflektovanie výraznejších zmien, ktoré majú zásadný vplyv na praktickú rovinu prístupnosti (vývoj agentov používateľa vrátane asistenčných technológií, prehodnotenie významu jednotlivých priorít v rámci pravidiel WCAG 1.0 atď.).

Nová koncepcia pravidiel je koncipovaná do štyroch základných princípov, v rámci ktorých je definovaných 12 pravidiel:

Princíp 1: Vnímateľnosť - Používateľom musia byť informácie a komponenty (súčasti) používateľského rozhrania prezentované spôsobom, ktorý sú schopní vnímať.

⁴ World Wide Web Consortium, [on-line]. [cit. 2009-10-01] Dostupné na <<http://www.w3.org>>

⁵ Web Accessibility Initiative, <http://www.w3.org/WAI/>

⁶ Web Content Accessibility Guidelines 1.0, [on-line]. [cit. 2009-10-01] Dostupné na <<http://www.w3.org/TR/WCAG10/>>

⁷ Web Content Accessibility Guidelines 2.0, [on-line]. [cit. 2009-10-01] Dostupné na <<http://www.w3.org/TR/WCAG20/>>

- **Pravidlo 1.1** Textové alternatívy: Netextovému obsahu poskytujte textové alternatívy tak, aby mohol byť zmenený do iného formátu vzhľadom k potrebám osôb, ako napríklad zväčšené písmo, braillovo písmo, reč, symboly alebo do zjednodušeného jazyka.
- **Pravidlo 1.2** Časovo závislé multimédiá: Poskytujte alternatívy časovo závislým multimédiám.
- **Pravidlo 1.3** Prispôsobenie: Vytvorte obsah, ktorý môže byť bez straty informácií alebo štruktúry prezentovaný rôznymi spôsobmi (napríklad zjednodušený layout).
- **Pravidlo 1.4** Rozlíšenie: Vytvorte používateľom jednoduchšie viditeľný a počuteľný obsah vrátane rozlíšenia popredia a pozadia.

Princíp 2: Ovládateľnosť – Komponenty (súčasti) používateľského rozhrania a navigácia musia byť ovládateľné.

- **Pravidlo 2.1** Klávesnicová prístupnosť: Vytvorte všetky funkcie dostupné z klávesnice.
- **Pravidlo 2.2** Dostatok času: Poskytujte používateľom dostatok času na čítanie a spracovanie obsahu.
- **Pravidlo 2.3** Záchvaty: Nevytvárajte obsah spôsobom, o ktorom sa vie, že spôsobuje záchvaty.
- **Pravidlo 2.4** Spracovateľnosť: Poskytujte spôsoby, ktoré uľahčujú používateľom ovládanie, hľadanie obsahu a určovanie polohy.

Princíp 3: Zrozumiteľnosť – Informácie a ovládanie používateľského rozhrania musia byť zrozumiteľné.

- **Pravidlo 3.1** Čitateľnosť: Obsah textu tvorte čitateľný a zrozumiteľný.
- **Pravidlo 3.2** Predvídateľnosť: Zobrazovanie a ovládanie webových stránok je predvídateľné.
- **Pravidlo 3.3** Vstupná podpora: Pomôžte používateľom vyhnúť sa chybám a napravovať ich.

Princíp 4: Robustnosť: Obsah musí byť dostatočne robustný, aby mohol byť spoľahlivo interpretovaný širokou škálou používateľských agentov (prístupových zariadení) vrátane asistenčných technológií.

- **Pravidlo 4.1** Kompatibilita: Maximalizujte kompatibilitu so súčasnými a budúcimi používateľskými agentmi (prístupových zariadení) vrátane asistenčných technológií.

Okrem uvedených princípov a pravidiel sú definované tzv. „**kritériá úspešnosti**“ (Success Criteria) a tiež techniky, ktorých cieľom je lepšie overenie, porozumiteľnosť a implementácia kritérií.

Kritériá úspešnosti sú na základe zhody ďalej rozdelené do troch úrovní prístupnosti:

- A (najnižšia)
- AA
- AAA (najvyššia)

1.1 Cieľové skupiny

Prístupná webová stránka nediskriminuje používateľov, ktorí majú ťažkú zrakovú poruchu, nemôžu používať končatiny pri ovládaní vstupného zariadenia, prípadne pracovať so zvukovou informáciou z dôvodu straty sluchového vnímania. Prístupná webová stránka je zároveň koncipovaná tak, aby rovnako akceptovala používateľov s alternatívnymi zobrazovacími zariadeniami a tiež používateľov, ktorí nepracujú s majoritným internetovým prehliadačom.

Zdravotne znevýhodnených používateľov môžeme rozdeliť na nasledovné skupiny:

- **používateľov so zrakovým znevýhodnením;**
- **používateľov so sluchovým znevýhodnením;**
- **používateľov s pohybovým znevýhodnením;**
- **používateľov s kognitívnym a neurologickým znevýhodnením.** (Web Accessibility Initiative, 2007)

Medzi znevýhodnené skupiny používateľov možno zaradiť aj **používateľov s alternatívnymi zobrazovacími zariadeniami** (napr. vstupujúcich do webového prostredia prostredníctvom textových prehliadačov, pomalšieho pripojenia, menej používaných operačných systémov alebo iným hardvérovým zariadením ako PDA, SmartPhone a podobne).

Obzvlášť významnú skupinu tvoria **používatelia so špecifickými potrebami nad 50 rokov**, u ktorých je zaznamenaný najrýchlejší nárast. V súčasnosti tvorí túto skupinu približne 33 miliónov ľudí, pričom do roku 2050 vzrastie podľa odhadov až na 46 miliónov.⁸

⁸ Assessment of the Status of Europe – Bonn, October 2007
(MeAC eAccessibility in - Measuring Progress of eAccessibility in Europe) [on-line].[cit. 2009-30-01] Dostupné na <http://ec.europa.eu/information_society/activities/einclusion/docs/meac_study/meac_report_06_11_final.pdf>

Priemerný vek európskej populácie rýchle narastá, pričom až 25 % celkovej populácie bude mať do roku 2020 nad 65 rokov. Starší ľudia majú často problém využívať internet, najmä čítať obrazovku so slabnúcim zrakom alebo používať myš kvôli problémom s motorikou. Jednoduché riešenia prístupnosti webu sprístupňujú stránky ľuďom, ktorí majú inak problém ich využívať, a tak rozširujú rozsah sociálnej a hospodárskej participácie.⁹

1.2 Problematika eAccessibility Slovenskej republiky v kontexte Európskej únie

Podľa štatistík Európskej komisie približne 15 % Európanov trpí určitou formou postihnutia. Mnohí z nich majú problémy napríklad s čítaním drobného textu webovej stránky alebo ani nevedia, ako sa dostať na webové stránky, prípadne využiť služby online. Napriek opakovaným výzvam na zlepšenie tejto situácie zo strany EÚ a predstaviteľov vlád, pokrok je stále obmedzený, pričom doteraz väčšina webových stránok nevyužíva všeobecne akceptované riešenia, ktoré sú korektne koncipované pre znevýhodnených používateľov. Európska komisia počas roku 2008 otvorila konzultáciu s verejnosťou o ďalších opatreniach, ako vytvoriť prístupnejšie webové stránky v Európe počnúc stránkami štátnej správy, a pozýva zainteresované strany, aby vyjadrili svoje názory. Týka sa to takisto aj iných technológií ako napríklad digitálnej televízie. (Konzultácia prebiehala do 27. augusta 2008.)¹⁰

V Európskej únii žije približne 50 miliónov občanov so zdravotným postihnutím. Napriek tomu, že nie všetci používajú internet, je z hľadiska integrácie a vyrovnávania príležitostí dôležité venovať oblasti sprístupňovania webových stránok aj naďalej zvýšenú pozornosť.

Prístupné webové stránky sú častokrát lepším a vhodnejším prostredím pri realizácii niektorej činnosti (napríklad získavanie informácií, komunikácia) používateľa s postihnutím alebo bez postihnutia. World Wide Web konzorcium založené v roku 1994 s podporou Komisie stanovuje spoločné špecifikácie pre internet vrátane usmernení o prístupnosti obsahu webu.

⁹ [on-line]. [cit. 2009-01-01] Dostupné na

<<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/08/1074&format=HTML&aged=0&language=SK&guilanguage=en>>

¹⁰ Tamtiež.

Napriek tomu bolo v roku 2007 iba 5 % verejných webových stránok a menej ako 3 % súkromných webových stránok v EÚ bolo podľa týchto usmernení „plne prístupných“¹¹

Podľa správy uvedenej v dokumente „*ePractice and eInclusion Sharing of eInclusion good practices*“ iba 3% webových stránok verejných služieb spĺňali minimálne požiadavky prístupnosti vzhľadom k pravidlám W3C.

Najkomplexnejšiu štúdiu v oblasti prístupnosti webových stránok v jednotlivých štátoch Európskej únie predložila **MeAC** - Measuring Progress of eAccessibility in Europe vo svojej správe v roku 2007 s názvom „*Assessment of the Status of eAccessibility in Europe*“.¹²

Koncepcie v oblasti riešenia prístupnosti na národných úrovniach v štátoch EÚ sú podrobnejšie popísané na webových stránkach **MeAC** - Measuring Progress of eAccessibility in Europe¹³, ktorej hlavným garantom je organizácia s názvom **empirica**¹⁴.

Úroveň eAccessibility na Slovensku v roku 2007 je koncipovaná podľa „MeAC“ štúdie definované do 2 hlavných bodov:

- jedna z piatich vybraných webových stránok verejného sektoru vyhovuje automatickej kontrole prístupnosti, ale ani jedna nevyhovuje manuálnej;
- žiadna webová stránka v rámci súkromného sektoru nevyhovela ani automatickej kontrole.¹⁵

Uvádzame, že systém práce a metodika hodnotenia prístupnosti webových stránok v rámci „**MeAC** - Measuring Progress of eAccessibility in Europe“ je v niektorých aspektoch vágna. Predstavené štúdie nie sú priamo prepojené na praktické aspekty problematiky prístupnosti. Rovnako považujeme sa za nesprávne prezentovať akékoľvek závery iba na základe automatickej kontroly, práve z dôvodu nedostatočnej reliability výsledkov iba samotnej automatickej kontroly. Naše vlastné zistenia potvrdzujú predložené stanovisko „**MeAC**“ štúdie iba čiastočne.

¹¹Tamtiež.

¹²[on-line].[cit. 2009-20-01] Dostupné na

<<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/08/1074&format=HTML&aged=0&language=SK&guilanguage=en> >

¹³[on-line].[cit. 2009-22-01] Dostupné na <<http://www.eaccessibility-progress.eu/country-profiles/>>

¹⁴[on-line].[cit. 2009-25-01] **empirica** - Gesellschaft für Kommunikations- und Technologieforschung mbH Dostupné na< <http://www.empirica.com/>>

¹⁵[on-line].[cit. 2009-22-01] Dostupné na < <http://www.eaccessibility-progress.eu/country-profiles/slovakia/levels-of-eaccessibility-in-slovakia/>>

Na základe dlhodobých skúseností konštatujeme, že samotná úroveň prístupnosti je v štátoch Európskej únie vyššia ako súčasne prezentované závery bez náležitej interpretácie. V porovnaní s našim konceptom hodnotenia, ktorý zlúčenou formou manuálnej a automatickej kontroly hodnotil individuálne jednotlivé pravidlá bolo v roku 2008 viac 5% webových sídiel v intervale najvyššej úrovni prístupnosti a ďalších viac ako 10% sídiel dosiahlo vysokú úroveň prístupnosti.

V roku 2007 sme vyhodnotili 3% webových sídiel vo verejnom sektore, ktoré plne vyhovovali manuálnej a automatickej kontrole.

Napriek vyššie uvedeným skutočnostiam nepovažujeme súčasný stav prístupnosti webových stránok za priaznivý. Avšak uvádzame, že z hľadiska interpretácie zistení je potrebné vždy vysvetliť v akom vzťahu sú konkrétne výsledky k znevýhodneným skupinám občanov.

V súčasnosti totiž neexistuje presné vymedzenie ohraničenia prístupnosti. Pokiaľ je podľa Európskej komisie iba 5% webových sídiel „plne“ prístupných znamená to, že 95% sídiel obsahuje nedostatky takého charakteru, že bude niektorá skupina znevýhodnených používateľov bez prístupu k zásadným informáciám, alebo častiam webovej prezentácie? Koľko je následne takých webových sídiel, ktoré sú v praktickej rovine neprístupné? A je vôbec potrebné rozpracovať tieto východiská pre monitorovanie a následnú interpretáciu zistení?

Uvádzame, že je nevyhnutné presnejšie metodicky ukotviť kedy je webové sídlo neprístupné a nastaviť transparentné podmienky monitorovania pravidiel v rámci štátov Európskej únie.

Naše tvrdenie o nejednoznačnosti deklarácie uvedených záverov potvrdzuje aj samotný výsledok kontroly prístupnosti webových stránok projektu „MeAC“ podľa pravidiel WAI.

Pri kontrole sme vyhodnotili nasledovné nedostatky:

1. nesprávne definovanie cieľov pre hypertextové odkazy;

Špecifikácia zistenia:

`<a href="http://www.empirica.com">The Royal National Institute of the Blind</a>`

`<a href="http://www.empirica.com">The Royal National Institute for Deaf People</a>`

`<a href="http://www.empirica.com">eWorx</a>`

`<a href="http://www.empirica.com">European Commission</a>16`

MeAC - Measuring Progress of eAccessibility in Europe is a study by empirica and Work Research Center, in collaboration with The Royal National Institute of the Blind, The Royal National Institute for Deaf People and eWorx on behalf of the European Commission, DG Information Society and Media.

¹⁶ [on-line].[cit. 2009-01-01] Dostupné na <<http://www.eaccessibility-progress.eu/>>

Vysvetlenie:

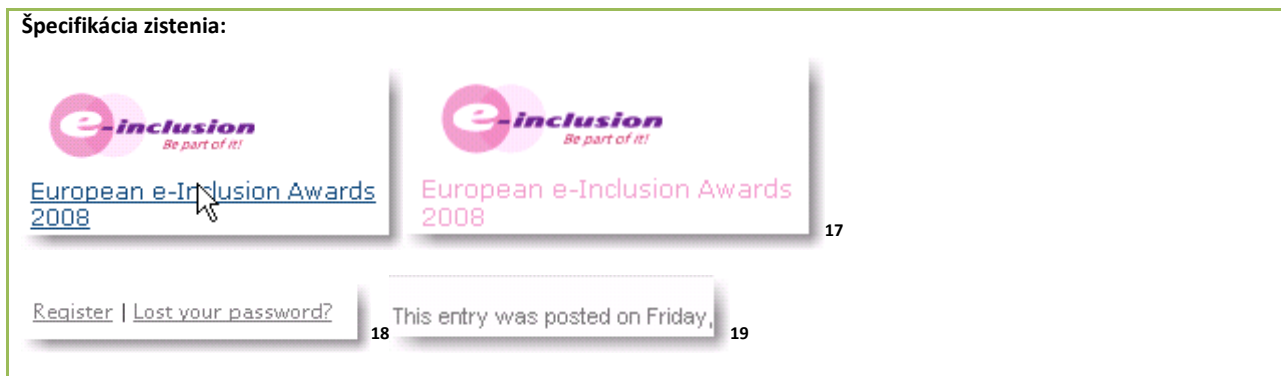
Používateľ nie je správne informovaný o ciele odkazu. Napríklad odkaz s označením „*The Royal National Institute of the Blind*“ smeruje na webové stránky organizácie empirici.

Súvisiace informácie:

- pravidlo (guideline) 13: dokument WCAG 1.0
- pravidlo (guideline) 2.4: dokument WCAG 2.0

2. použitie nevyhovujúcich hodnôt pre definovanie kontrastov;

Špecifikácia zistenia:

Vysvetlenie:

Poskytovaný kontrast nevyhovuje ani jednému algoritmu pre zabezpečenie potrebnej farebnej kombinácie pozadia a popredia (WCAG 1.0 – rozdiel farieb a rozdiel jasů farieb, WCAG 2.0 tzv. „rozdiel svetelnosti“, resp. „luminosity contrast ratio“)

Súvisiace informácie:

- pravidlo (guideline) 2: dokument WCAG 1.0
- pravidlo (guideline) 1.4: dokument WCAG 2.0

¹⁷ [on-line]. [cit. 2009-01-01] Dostupné na <<http://www.eaccessibility-progress.eu/>>

¹⁸ [on-line]. [cit. 2009-01-01] Dostupné na <http://www.eaccessibility-progress.eu/wp_login.php>

¹⁹ [on-line]. [cit. 2009-01-01] Dostupné na <<http://www.eaccessibility-progress.eu/2008-05/eaccessibility-in-europe-the-full-picture/>>

3. nevhodné zvýrazňovanie odkazov v rámci bloku textu;

Špecifikácia zistenia:

The "MeAC - Measuring Progress of eAccessibility in Europe" study was implemented as part of the follow-up to the European Commission's Communication on eAccessibility of 2005. For the first time, this study has provided a comprehensive benchmarking of the eAccessibility

The "MeAC - Measuring Progress of eAccessibility in Europe" study was implemented as part of the follow-up to the European Commission's Communication on eAccessibility of 2005. For the first time, this study has provided a comprehensive benchmarking of the eAccessibility

20

This entry was posted on Friday, May 2nd, 2008 at 16:02 and is filed under Uncategorized. You can follow any responses to this entry through the RSS 2.0 feed. You can leave a response, or trackback from your own site.

This entry was posted on Friday, May 2nd, 2008 at 16:02 and is filed under Uncategorized. You can follow any responses to this entry through the RSS 2.0 feed. You can leave a response, or trackback from your own site.

21

Vysvetlenie:

Hypertextové odkazy nie sú zrejmé z kontextu, ich prístupnosť je závislá na korektnej interpretácii farieb. Rovnako nie je postačujúce, ak sú hypertextové odkazy prístupné až na základe „pohybu“ počítačovej myši (v danom prípade nie sú odkazy zrejmé z kontextu a sú poskytované v rámci bloku textu).

Súvisiace informácie:

- pravidlo (guideline) 2: dokument WCAG 1.0
- pravidlo (guideline) 1.4: dokument WCAG 2.0

4. použitie nevhodných jednotiek pre veľkosť písma.

Špecifikácia zistenia:

body {

border-top-width: 30px;

border-top-style: solid;

font: 12px "Lucida Grande", "Lucida Sans Unicode", Tahoma, Verdana, sans-serif;

}²²

Podľa metodiky Blind Friendly Web (verzia 2.3) uvádzame, že z dôvodu známej chyby prehliadača „Internet Explorer“ (staršie verzie), v ktorom nie je možné zväčšiť písmo, ktorého veľkosť je definovaná v jednotkách px, nie je možné používať veľkosť vyjadrenú v jednotkách px.

Veľkosť písma nie možné zväčšovať prostredníctvom štandardných a dostupných funkcií webového prehliadača.

²⁰ [on-line]. [cit. 2009-01-01] Dostupné na <http://www.eaccessibility-progress.eu/>

²¹ [on-line]. [cit. 2009-01-01] Dostupné na <http://www.eaccessibility-progress.eu/2008-05/eaccessibility-in-europe-the-full-picture/>

²² [on-line]. [cit. 2009-01-01] Dostupné na <http://www.eaccessibility-progress.eu/wp-admin/css/login.css?ver=2.6.2>

Súvisiace informácie:

- pravidlo (guideline) 3.4: dokument WCAG 1.0

Okrem vyššie uvedených chýb vyhodnotila automatická kontrola tiež chyby pre kontrolné body 11.2, 12.4 a 13.2 dokumentu WCAG 1.0

Cieľom zistení nie je účelová kritika, ale poukázanie na špecifický charakter problematiky prístupnosti, ktoré potvrdzujú predložené zistenia na webových stránkach projektu „MeAC - Measuring Progress of eAccessibility in Europe“.

Rigidné hodnotenie prístupnosti webových stránok podľa pravidiel WAI sa totiž nemusí zhodovať so zásadnými východiskami prístupnosti (rovnako možno totiž označiť aj uvedené sídlo ako „neprístupné“ a v rozpore s WAI).

Uvádzame, že okrem samotnej kontroly je potrebné vymedziť systém práce, ktorý bude zohľadňovať charakter vyhodnotených chýb. K dosiahnutiu uvedeného predpokladu je však nevyhnutné viesť hlbší dialóg a spoluprácu všetkých zúčastnených strán.

2 Prístupnosť webových stránok v podmienkach Slovenskej republiky

V procese štandardizácie v podmienkach Slovenskej republiky bolo v povinných požiadavkách pre prístupnosť vo Výnose²³ zadaných spolu 27 bodov (rozpracovaných v prílohe č.1, tretia časť s názvom „Štandardy prístupnosti webových stránok“), ktoré priamo vychádzajú z koncepcie dokumentu WCAG 1.0. Výhodou tejto stratégie a rozhodnutia autorov Výnosu je nielen dlhoročná skúsenosť a overenie koncepcie pravidiel WCAG 1.0 v praxi, ale aj možnosť efektívne a bezplatne využívať automatické nástroje pre hodnotenie prístupnosti v rámci jednotlivých bodov uvedených pravidiel. Dôvodom tejto zmeny bolo predovšetkým eliminovanie nedostatkov, ktoré vyplývali z pôvodných štandardov. Jednalo sa predovšetkým o odvolávanie na povinné požiadavky v dvoch dokumentoch (dokument WCAG 1.0 a materiál Blind Friendly Web s názvom „Dokumentácia zásad prístupnosti webových stránok pre používateľov s ťažkým zrakovým postihnutím“), duplicitu pravidiel a tiež štylistiku komentárov pre niektoré pravidlá kontrolných bodov.

Nové pravidlá prístupnosti síce naďalej priamo vychádzajú z koncepcie WCAG 1.0, avšak sú doplnené o vysvetlenia a príklady použitia, čím sa zlepšuje ich zrozumiteľnosť, ktorá je významná predovšetkým pre autorov webových stránok bez hlbšej znalosti danej problematiky.

V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že väčšina štátov neimplementovala samotné znenie pravidiel WCAG 1.0 do zákona, ale použila iba východiská ako podklad pre tvorbu vlastných a presnejšie vymedzených pravidiel a metodických smerníc.

Vzhľadom ku schválenej verzii pravidiel WCAG 2.0 možno predpokladať, že aktuálne štandardy platné v Slovenskej republike môžu byť ešte v budúcnosti prepracované.

Príkladom môže byť kritérium úspešnosti 2.4.2 (úroveň A), ktoré stanovuje, že každá webová stránka musí mať titulok popisujúci jej tému alebo účel.

²³ [on-line].[cit. 2009-10-01] Dostupné na <http://informatizacia.sk/ext_dok-vynos_a_prilohy/5110c>

2.1 Povinnosť zo zákona

Na webových stránkach **Informatizacia.sk** sú uvedené dôležité východiská pre oblasť informatizácie spoločnosti v podmienkach SR, pričom v povinnostiach ku štandardom pre prístupnosť sa uvádza: „V súlade s prijatým zákonom č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy, v § 3 odsek 3 písm. a) je správca povinný zabezpečiť, aby informačný systém verejnej správy vyhovoval štandardom. Ministerstvo uloží pokutu podľa § 10 písm. b) od 500 000 SK do 1 000 000 SK správcovi informačného systému verejnej správy, ak poruší povinnosti v § 3 odsek 3 písm. a). Podľa § 12 zákona č. 275/2006 o informačných systémoch verejnej správy, informačné systémy, ktoré sú v prevádzke do nadobudnutia účinnosti tohto zákona, sa musia najneskôr do dvoch rokov od nadobudnutia jeho účinnosti uviesť do súladu s týmto zákonom (zákon č. 275/2006 o informačných systémoch verejnej správy nadobudol účinnosť 1. júna 2006).²⁴

Výnos **Ministerstva financií Slovenskej republiky z 8. septembra 2008 č. MF/013261/2008-132** o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy, ktorý presne definuje povinné požiadavky prístupnosti webových stránok, nadobudol účinnosť **1. októbra 2008**.²⁵

V zmysle zákona č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy sú štandardy definované nasledovne:

*"Štandardom je súbor pravidiel spojených s vytváraním, rozvojom a využívaním informačných systémov verejnej správy, ktorý obsahuje charakteristiky, metódy, postupy a podmienky, najmä pokiaľ ide o bezpečnosť a integrovateľnosť s inými informačnými systémami. Štandardy musia byť otvorené a technologicky neutrálne."*²⁶

²⁴ [on-line].[cit. 2009-10-01] Dostupné na <<http://informatizacia.sk/monitorovanie-pristupnosti-webovych-stranok/2824s>>

²⁵ [on-line].[cit. 2009-10-01] Dostupné na <<http://informatizacia.sk/standardy-is-vs/596s>>

²⁶ Tamtiež.

3 Základné východiská monitorovania prístupnosti webových stránok v Slovenskej republike

V nasledujúcej kapitole sa stručne zmienime o východiskách stanovených pre monitorovanie prístupnosti:

Predmet monitoringu: Zistiť a rozpracovať stav prístupnosti webových stránok vo verejnom aj privátnom sektore najmä v zmysle dodržiavania štandardov W3C resp. štandardov prístupnosti podľa Výnosu MF SR č. MF/013261/2008-132 o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy.

Špecifikácia monitorovania: Prehľad dodržiavania štandardov prístupnosti webových stránok v rozčlenenej automatizovanej a zlúčenej manuálnej a automatizovanej forme.

Obdobia monitorovania:

- 01. 12 2008 – 31. 12 2008 (2008II)
- 01. 01 2009 – 31. 01 2009 (2009I)

Monitorovaná oblasť: Povinné požiadavky pravidiel pre prístupnosť z Výnosu Ministerstva financií Slovenskej republiky z 8. septembra 2008 č. MF/013261/2008-132 o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy.²⁷

Monitorovaná vzorka: Prieskumnú vzorku tvorilo spolu **300 webových sídiel** členených na: verejný sektor, sektor školstva a privátny sektor pre obdobia monitorovania **2008II** a **2009I**.

Rozdelenie monitorovanej vzorky 2008II

Verejný sektor tvorí 85 webových sídiel, ktoré sú rozdelené do nasledujúcich kategórií:

- Štátna správa Slovenskej republiky (40)
- Územná samospráva (40)
- Profesné zoskupenia (5)

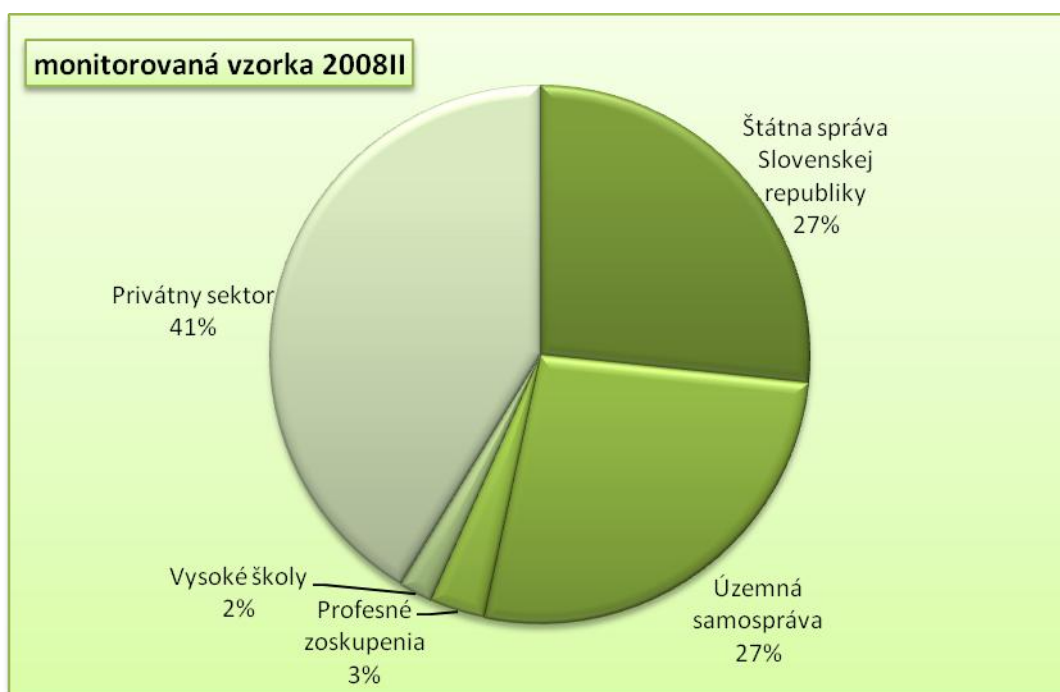
²⁷ [on-line]. [cit. 2009-10-01] Dostupné na <http://www.informatizacia.sk/ext_dok-zakon_275-2006_o_isvs/721c>

Sektor školstva (výchovno-vzdelávacie inštitúcie) tvoria spolu 3 webové sídla

Privátny sektor pozostáva zo 62 webových sídiel, ktoré sa delia do nasledujúcich skupín:

- Webové sídla súvisiace s Verejnou správou (10)
- Médiá (6)
- Nákupné centrá a sprostredkovateľské služby (11)
- Poistovne (14)
- Banky (13)
- Ostatné (8)

Rozdelenie monitorovanej vzorky za obdobie monitorovania 2008II uvádzame aj v grafe č.1:

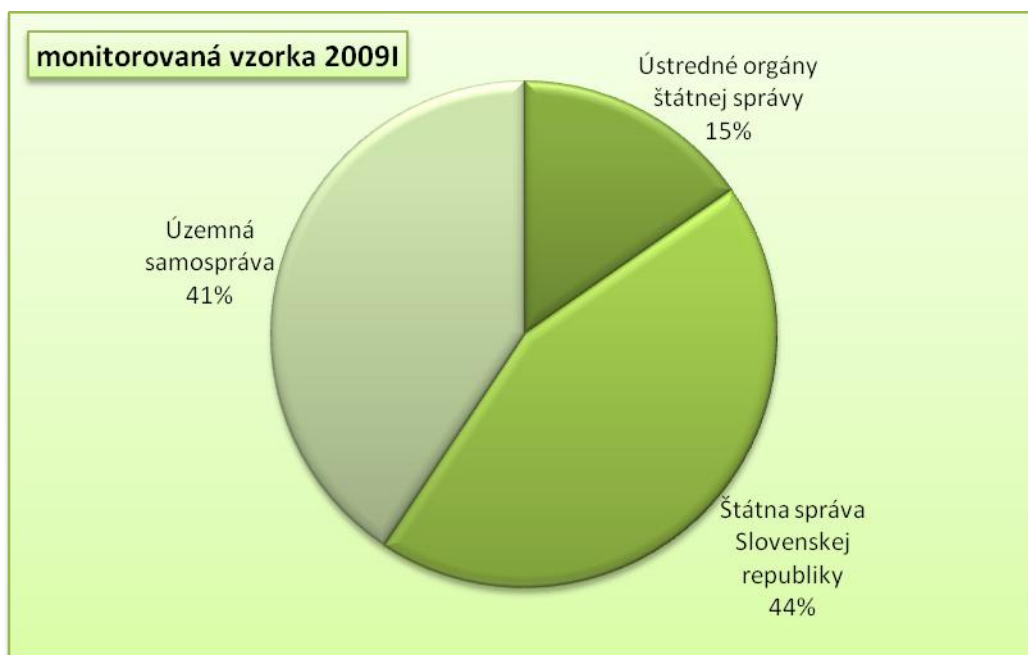

Graf č 1. Rozdelenie monitorovanej vzorky za obdobie 2008II (150 webových sídiel).

Rozdelenie monitorovanej vzorky 2009I

Verejný sektor predstavuje 150 webových sídiel, ktoré sú rozdelené do nasledujúcich kategórií:

- Ústredné orgány štátnej správy (23)
- Štátna správa Slovenskej republiky – ostatné (66)
- Územná samospráva (61)

Graf č 2. Rozdelenie monitorovanej vzorky za obdobie 2009I (150 webových sídiel).

Legenda pre jednotlivé obdobia monitorovania:

- **2008I:** 01. 07 2008 – 31. 08 2008 (300 webových sídiel)
- **2008II:** 01. 12 2008 – 31. 12 2008 (150 webových sídiel)
- **2009I:** 01. 01 2009 – 31. 01 2009 (150 webových sídiel)

3.1 Metodika hodnotenia prístupnosti webových stránok

Metodika hodnotenia prístupnosti webových stránok bola vypracovaná pre jednotlivé povinné body. Kontrolná tabuľka obsahuje informácie o prehľade dodržiavania povinných štandardov prístupnosti webových stránok (§ 14) v rámci rozčlenenej automatizovanej a zlúčenej manuálnej a automatizovanej formy testovania podľa Výnosu Ministerstva financií Slovenskej republiky z 8. septembra 2008 č. MF/013261/2008-132 o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy.

Systém hodnotenia jednotlivých pravidiel prístupnosti možno definovať nasledovne:

„**Výrazné porušenie**“ (VP) je porušenie, ktoré neumožňuje prístup k informáciám pre znevýhodnených používateľov v rovnakom rozsahu a kvalite ako pre používateľov bez znevýhodnenia. Praktická prístupnosť je narušená a zreteľná.

„**Mierne porušenie**“ (MP) je také porušenie, ktoré nemá zásadný vplyv na praktickú prístupnosť. Zpravidla sa jedná o technické nedostatky porušenia štandardu bez významného narušenia prístupnosti k informáciám.

„**Ohrozenie prístupnosti**“ uvádzame v prípade, že štandard (hodnotený bod) vyhovuje jeho zneniu, avšak vzhľadom ku konkrétnemu použitiu je potrebné odporučiť, prípadne poukázať aj na ďalšie možnosti (aspekty) riešenia. Rovnako týmto spôsobom môžeme poukázať na niektoré sporné východiská pri hodnotení prístupnosti.

Záver hodnotenia „**vyhovuje**“ predstavuje splnenie monitorovaného bodu resp. nezistenie rozporu.

Presnú špecifikáciu pre jednotlivé povinné body uvádzame v tabuľke č. 1.

bod	záver	body	vysvetlenie
1.1	VP	12	Dôležité (významné) netextové prvky z hľadiska kontextu a účelu webovej prezentácie (napr. grafické odkazy na navigácii, textové informácie prezentované ako obrázky, animácie a pod.) nemajú definovanú textovú alternatívu. Akékoľvek zistenie pri použití technológie CAPTCHA v obrázkovej forme, ktorá je pre znevýhodnených používateľov neprístupná.
	MP	1	Nedostatky, ktoré nemajú zásadný vplyv na prístupnosť (dekoračné obrázky, príp. drobné nedostatky v oblasti poskytovania textových informácií pre grafické prvky). Každý grafický objekt musí mať definovaný atribút alt (dekoračné obrázky musia mať uvedenú prázdnu hodnotu). V prípade špecifických nedostatkov pre grafické objekty ako napr. grafy, reklamné bannery, je záver hodnotenia determinovaný samotným obsahom a frekvenciou výskytu takto poskytovaných informácií (v prípade závažných nedostatkov možno hodnotiť i záverom „výrazné porušenie“). Hodnotenie vyžaduje individuálne nazeranie – webové sídlo posudzujeme podľa jednotlivých elementov a zároveň komplexne.

1.2	VP	2	Neposkytnutie alebo nesprávne definovanie doplnkových textových odkazov pre každú aktívnu oblasť tzv. klikateľnej mapy na strane servera, ktorá je nositeľom významovej informácie. Sprístupňovanie a hodnotenie prístupnosti klikateľných máp na strane servera vyžaduje špecifický prístup vzhľadom na problematiku a možnosti prevádzkovateľa webového sídla.
	MP	1	Nedostatky, ktoré nemajú zásadný vplyv na prístupnosť k informáciám. Menej závažné zistenia porušenia štandardu.
1.3	VP	2	Neposkytnutie zvukového popisu dôležitých informácií vizuálneho záznamu multimediálnej prezentácie, ktorá je vzhľadom k účelu webovej prezentácie zásadná a významná, resp. obsahuje dôležité informácie pre návštevníka portálu.
	MP	1	Nedostatky, ktoré nemajú zásadný vplyv na prístupnosť k informáciám. Menej závažné zistenia porušenia štandardu.
1.4	VP	2	Absencia definovania ekvivalentných alternatív u dôležitých a zásadných multimediálnych prezentácií z hľadiska kontextu webových stránok.
	MP	1	Nedostatky, ktoré nemajú zásadný vplyv na prístupnosť k informáciám. Menej závažné zistenia porušenia štandardu.
2.1	VP	2	Pri definovaní povinných polí formuláru prostredníctvom farby alebo v prípade nevyhnutnosti vedieť pracovať s farbou pri práci s informáciami na webovej prezentácii.
	MP	1	Pokiaľ nie sú odkazy zvýraznené podčiarknutím a zároveň nie sú zrejmé z kontextu (napr. v rámci rozsiahlych blokov textu).
2.2	VP	2	Hodnota rozdielu farieb je nižšia ako 350 alebo hodnota rozdielu jasů je nižšia ako 100. Bod 2.2 sa rovnako uplatňuje pre grafické objekty v prípade, že zdieľujú textové informácie, ktoré sú súčasťou webového sídla (pravidlo sa nevzťahuje na objekty, ktoré priamo nesúvisia s účelom webovej prezentácie – napr. reklamné bannery).
	MP	1	Hodnota rozdielu farieb je 351 - 500 alebo hodnota rozdielu jasů je 100 - 125. Bod 2.2 sa rovnako uplatňuje pre grafické objekty v prípade, že zdieľujú

			textové informácie, ktoré sú súčasťou webového sídla (pravidlo sa nevzťahuje na objekty, ktoré priamo nesúvisia s účelom webovej prezentácie – napr. reklamné bannery).
3.4	VP	2	Predpisy určujúce veľkosť písma používajú absolútne jednotky alebo je font písma ťažko čitateľný (menej ako 10 px, 10pt, resp. použitie absolútnych jednotiek). Používanie ťažko čitateľných (príp. nečitateľných) textových informácií prezentovaných ako grafický objekt.
	MP	1	Predpisy určujúce veľkosť písma používajú absolútne jednotky, ktoré majú viac ako 10.5 px alebo 10.5pt. Narušená čitateľnosť textových informácií prezentovaných ako grafický objekt.
3.5	VP	6	Webové stránky nemajú definované nadpisy ("hlavičky" - tagy "h1" až "h6"). Webové stránky majú nadpisy definované nekonzistentne a neposkytujú sémantické informácie celistvo a korektne (štruktúra nie je zreteľná). Používanie tagov určených pre nadpisy pre zväčšovanie fontov písma.
	MP	1	Mierne nedostatky v oblasti definovania nadpisov (sémantiky webového sídla), ktoré nemajú zásadný vplyv na praktickú prístupnosť. (napr. webové stránky vôbec nepoužívajú značku h1 avšak nadpisy od úrovne h2 sa zobrazujú sémanticky správne a pod.)
3.6	VP	6	Webové stránky nemajú rozsiahlu a štruktúrovanú navigáciu (menu, mapa stránok a pod.) definovanú ako zoznam /tagy "ul", "ol", "li" a "dl".
	MP	1	Mierne nedostatky v oblasti definovania zoznamov, ktoré nemajú zásadný vplyv na praktickú prístupnosť.
4.3	VP	2	Webové stránky majú nesprávne definovaný primárny jazyk dokumentu (napr. lang="cs" xml:lang="cs" miesto lang="sk" xml:lang="sk" a pod.). Rovnako sa kontrolujú aj iné jazykové verzie (pokiaľ sú k dispozícii) či majú korektne nastavený /definovaný/ jazyk dokumentu!
	MP	1	Jazyk dokumentu nie je definovaný (dôvodom pre záver " <i>mierne porušenie</i> " je skutočnosť, že v praxi je hlasový syntetizér nastavený pre

			predvolený jazyk dokumentu, teda prístupnosť nemusí byť automaticky narušená).
5.1	VP	2	Dátová tabuľka je pri lineárnom čítaní (spracovaní) neprístupná (bunky tabuľky nie sú usporiadané logicky) alebo sú definované tagy "th" pre hlavičky buniek nekorektne. Používanie tagov "th" pre netabuľkové informácie. Pokiaľ tabuľka nie je definovaná a je rozvrhnutá len prostredníctvom štýlov (vizuálne sa informácie prezentujú ako tabuľka, avšak bez použitia štýlov sú informácie neprístupné, prípadne je zrozumiteľnosť narušená).
	MP	1	Tabuľka je prístupná a logicky usporiadaná v jednotlivých bunkách tabuľky korektne, avšak tagy "th" nie sú definované.
5.2	VP	2	Dátová tabuľka, ktorá má viac logických úrovní a porušuje ustanovenie kontrolného bodu 5.2 v plnom rozsahu.
	MP	1	Mierne nedostatky v oblasti definovania logiky štruktúrovaných tabuliek.
6.1	VP	2	Informácie na webových stránkach sú bez štýlov listu neprístupné.
	MP	1	Nedostatky, ktoré nemajú zásadný vplyv na praktickú prístupnosť.
6.2	VP	2	Ekvivalenty dynamického obsahu nie sú aktualizované, pričom predstavujú významnú a dôležitú časť webovej prezentácie z hľadiska kontextu.
	MP	1	V prípade ekvivalentov dynamického obsahu, ktoré nie sú aktualizované a nepredstavujú dôležitú súčasť webovej prezentácie z hľadiska kontextu.
6.3	VP	2	Významné a dôležité časti webových stránok nie sú použiteľné bez podpory skriptov, appletov a iných programových objektov.
	MP	1	Nedostatky, ktoré nemajú zásadný vplyv na praktickú prístupnosť.
7.1	VP	2	Vysoká frekvencia obnovovania ("kmitanie obrazovky") dôležitých informácií na monitore (vrátane tagov "marque" a "blink"). Objekty o rozsahu viac než 70px.krát 70 px. Blikajúce príp. pohybujúce sa vety, ktoré majú 3 a viac slov.

	MP	1	Nedostatky, ktoré nemajú zásadný vplyv na praktickú prístupnosť. Objekty o rozsahu menej než 69px.krát 69 px. Blikajúce príp. pohybujúce sa vety, ktoré majú menej než 2 slová (vrátane).
7.4	VP	2	Pravidelná obnova webových stránok na viac ako 10% webových stránok webového sídla, pričom sa nejedná o webové stránky, ktorých charakter danú udalosť predpokladá (napr. chat-ovacie miestnosti a pod.).
	MP	1	Nedostatky, ktoré nemajú zásadný vplyv na praktickú prístupnosť.
8.1	VP	12	Dôležité a významné časti webovej prezentácie nie je možné ovládať prostredníctvom klávesnice (napr. odkazy na navigáciu, mapa stránok a pod.). Prístupnosť s pomocnými technológiami nie je zabezpečená.
	MP	1	Špecifické ovládače, ktoré nespĺňajú podmienku dizajnu prístupnosti, napr. Flash-player, fotogaléria. Dané ovládače však nepredstavujú prístup k zásadným informáciám.
9.1	VP	2	Nedostatky, ktoré majú zásadný vplyv na prístupnosť k informáciám.
	MP	1	Nedostatky, ktoré nemajú zásadný vplyv na prístupnosť k informáciám. Menej závažné zistenia porušenia štandardu.
10.1	VP	2	Nové "okná" sa otvárajú automaticky (napr. paralelne pri načítaní webovej stránky). Dokumenty sa zpravidla (viac ako 50% prípadov) po aktivovaní otvárajú bez upozornenia do nového "okna" webového prehliadača.
	MP	1	Dokumenty, prípadne časti webových stránok sa ojedinele po aktivovaní otvárajú bez upozornenia do nového "okna".
10.4	VP	0	Znaky nie sú definované avšak vzhľadom k súčasným technológiám pre nevidiacich (tiež smernice WCAG 2.0) nie sú <i>trestné body</i> udeľované.
	MP	0	
11.4	VP	2	Alternatívna webová stránka nefunguje, príp. je neprístupná alebo neobsahuje identické informácie ako pôvodná webová stránka.

	MP	1	Nedostatky v oblasti koncipovania alternatívnej webovej stránky a prístupu k nej. Např. odkaz na textovú verziu nie je prístupný medzi prvými odkazmi webovej stránky. Riziko, že používateľ ani nebude vedieť o jej existencii a pod.
12.1	VP	2	Atribút "title" nie je definovaný - absencia definovania rámov.
	MP	1	Atribút "title" je popísaný nedostatočne - pokiaľ to daná situácia vyžaduje.
12.4	VP	12	Rozsiahle formuláre nemajú definované príslušné značky (zreteľne definované spojenia s ich ovládačmi). Např. registračné formuláre (obzvlášť, ak sa vyplňajú osobné údaje) a pod.
	MP	1	Formuláre malého rozsahu (menej ako 7 položiek) nemajú definované príslušné značky (zreteľne definované spojenia) - platí pre: vyhľadávacie pole, jednoduché formuláre bez rizika nesprávneho vyplnenia poľa.
13.6	VP	2	Príbuzné odkazy nie sú spájané do skupín a nie je uvedený spôsob, ako sa dá daná skupina obísť (rozsiahla navigácia/ponuka).
	MP	1	Príbuzné odkazy nie sú spájané do skupín a nie je uvedený spôsob, ako sa dá daná skupina obísť (navigácia/ponuka) - platí pre webové sídla menšieho rozsahu (webové sídlo s navigáciou do 10 položiek).
13.14	VP	2	Webová stránka vo všeobecnosti manipuluje používateľským prostredím bez priameho príkazu používateľa.
	MP	1	Webová stránka manipuluje používateľským prostredím bez priameho príkazu používateľa v ojedinelých príp. špecifických prípadoch.
14.1	VP	0	Systém hodnotenia je z hľadiska reliability záverov potrebné podložiť výskumom.
	MP	0	
14.4	VP	2	Z úvodnej webovej stránky nie je zrejmé: 1. o aký typ webovej prezentácie sa jedná, čo je jej cieľom a uvádza sa jej názov, čo môže byť splnené aj uvedením názvu správcu obsahu, ak je to dostatočne výstižné, 2. kto je jej technickým prevádzkovateľom; z úvodnej webovej stránky je

			rozpoznateľné, ktorej organizácii alebo inštitúcii webové sídlo patrí, teda kto je jej správcou obsahu.
	MP	1	Nedostatky menej závažného charakteru, ako sú uvedené pri výraznom porušení.

Tabuľka č. 1: Špecifikácia udeľovania trestných bodov pre jednotlivé povinné body.

Legenda

TB: trestné body

VP: výrazné porušenie

MP: mierne porušenie

Povinné body 1.1, 8.1 a 12.4 sú z hľadiska prístupnosti pre ľudí so zdravotným postihnutím zásadné a majú najvyššiu prioritu.

Povinné body 3.5 a 3.6 sú z hľadiska prístupnosti pre ľudí so zrakovým postihnutím významné a majú vyššiu prioritu.

3.2 Rating prístupnosti

Rating prístupnosti vyjadruje výslednú **úroveň prístupnosti** v nadväznosti na povinné požiadavky pre prístupnosť v podmienkach Slovenskej republiky.

Najvyšší rating prístupnosti je hodnota 100%, ktorá predstavuje splnenie všetkých povinných bodov v plnom rozsahu a komplexné zabezpečenie prístupnosti webového sídla.

Na základe percentuálneho vyjadrenia ratingu prístupnosti sme vypracovali hodnotiacu škálu, ktorá člení webové sídla na nasledovné úrovne prístupnosti (v zátvorkách sú uvedené hodnoty ratingu prístupnosti):

- najvyššia úroveň prístupnosti (100 % - 96%)
- vysoká úroveň prístupnosti (95 % - 90 %)
- stredná úroveň prístupnosti (89 % - 78 %)
- znížená úroveň prístupnosti (77 % - 67 %)
- nízka úroveň prístupnosti (66% - 55%)
- veľmi nízka úroveň prístupnosti (54 % a menej)

Uvedená škála ako aj rating prístupnosti má predovšetkým informatívny charakter s cieľom umožniť širšej verejnosti rýchlejšiu a zrozumiteľnú orientáciu v danej problematike.

V samotnom procese zovšeobecňovania a šírenia výsledkov treba postupovať opatrne a vždy s ohľadom na konkrétne nedostatky.

Poznámka:

Metodika výpočtu ratingu prístupnosti bola vypracovaná vzhľadom k povinným požiadavkám pre prístupnosť v SR. Používané škály pre hodnotenie jednotlivých štandardov prístupnosti (udeľovanie tzv. „trestných bodov“ vzhľadom na závažnosť porušenia) reflektujú potreby jednotlivých skupín znevýhodnených používateľov v SR s vyšším akcentom na skupinu používateľov s ťažkým zrakovým a s telesným postihnutím.

4. Zhrnutie výsledkov monitorovania z hľadiska dosiahnutej úrovne a ratingu prístupnosti

V rámci monitorovania 300 webových sídiel (obdobia: 2008II a 2009I) sa nevyskytovalo ani jedno webové sídlo, ktoré by dosiahlo rating prístupnosti 100%.

Počas monitorovania v roku 2008 dosiahlo ako jediné webové sídlo rating prístupnosti 100% mesto Nová Dubnica (<http://www.novadubnica.sk/>).

Do istej miery kladne pôsobí zistenie pre 23 webových sídiel (7,7% z celkového počtu), ktoré dosiahli **najvyššiu úroveň prístupnosti** (rating prístupnosti viac ako 96%).

Vysokú úroveň prístupnosť dosiahlo ďalších 29 webových sídiel (9,7% z celkového počtu).

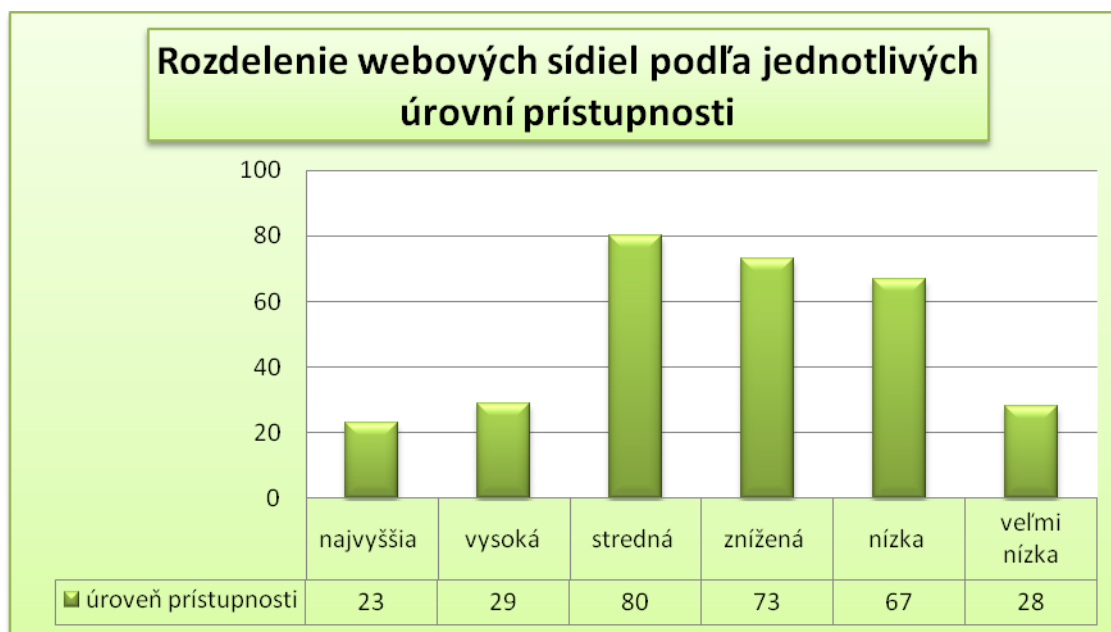
Pri porovnaní s prezentovanými informáciami o stave prístupnosti webových stránok v štátoch Európskej únie dosahuje Slovenská republika nadpriemerné výsledky o 1,7%.

K presnejšiemu a všeobecne platnému záveru je nevyhnutné realizovať ďalšiu komparatívnu štúdiu, pretože systém práce a metodika testovania bola modifikovaná s ohľadom na povinné požiadavky prístupnosti v Slovenskej republike.

Na základe dlhodobých skúseností a získaných výsledkov v oblasti testovania konštatujeme, že približne 17% webových stránok (hodnoty spolu pre rating prístupnosti viac ako 90%) v Slovenskej republike neobsahuje zásadné nedostatky pre znevýhodnených používateľov.

Na druhej strane je potrebné poukázať na 95 webových sídiel (31,7%), ktoré majú **nízkú alebo veľmi nízku úroveň prístupnosti**.

Presné zistenia v oblasti rozdelenia jednotlivých úrovní prístupnosti webových sídiel uvádzame na nasledovnom grafe č. 3:

Graf č. 3 Rozdelenie monitorovaných webových sídiel podľa jednotlivých úrovní prístupnosti vo verejnom a privátnom sektore.

Zhrnutie monitorovania 300 webových sídiel (obdobia 2008II a 2009I):

Aritmetický priemer ratingu prístupnosti: 75,35%

Medián ratingu prístupnosti: 77,20%

Modus ratingu prístupnosti: 78,30%

Poznámka:

Hodnoty pre medián a modus nie sú závislé na extrémnych hodnotách, pričom z hľadiska interpretácie výsledkov môžu poskytovať ďalšie východisko pri koncipovaní záverov.

Medián alebo prostredná hodnota, prípadne centrálna hodnota (znaku) (označuje sa Med(x) alebo \tilde{x}) je hodnota, ktorá rozdeľuje postupnosť podľa veľkosti zoradených výsledkov na dve rovnako početné polovice. V štatistike patrí medzi stredné hodnoty. Platí, že najmenej 50 % hodnôt je menších alebo rovných a najmenej 50 % hodnôt je väčších alebo rovných mediánu.²⁸

Modus alebo modálna hodnota alebo najpravdepodobnejšia hodnota je tá hodnota kvantitatívneho znaku štatistického súboru, ktorá má najvyššiu relatívnu frekvenciu, teda sa vyskytuje najčastejšie. Je to jeden z druhov strednej hodnoty a jedna z charakteristík štatistického súboru.²⁹

²⁸ [on-line]. [cit. 2009-10-01] Dostupné na <<http://sk.wikipedia.org/wiki/Medi%C3%A1n>>

²⁹ [on-line]. [cit. 2009-10-01] Dostupné na <[http://sk.wikipedia.org/wiki/Modus_\(naj%C4%8Dastej%C5%A1ia_hodnota\)](http://sk.wikipedia.org/wiki/Modus_(naj%C4%8Dastej%C5%A1ia_hodnota))>

5. Výsledky testovania prístupnosti webových stránok za obdobie 2008II

Zhrnutie monitorovania 150 webových sídiel za obdobie 2008II (01. 12 2008 –

31. 12. 2008):

Aritmetický priemer ratingu prístupnosti: 72,9 %

Medián ratingu prístupnosti: 75,0%

Modus ratingu prístupnosti: 78,3%

Všetky uvedené (*štatisticky: stredné*) hodnoty vyjadrujú stav zníženej úrovne prístupnosti webových stránok v Slovenskej republike.

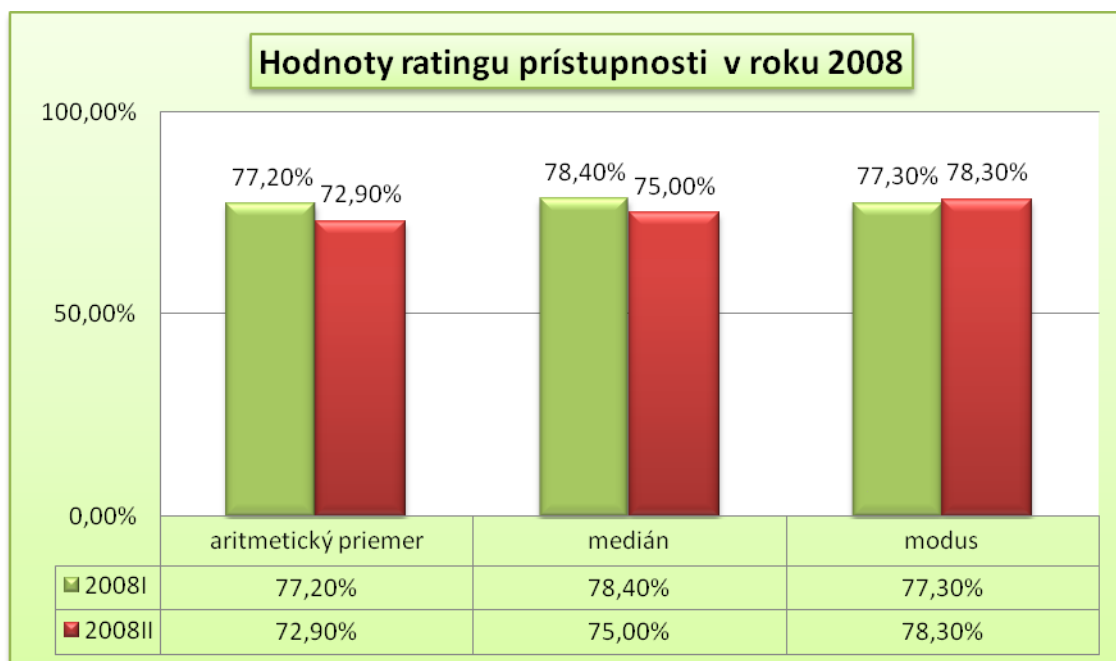
Pri komparácii ratingu prístupnosti s prvým monitorovaním v roku 2008 sú výsledné hodnoty pre druhé monitorovanie nižšie o 4,3 % pre aritmetický priemer a o 3,4% pre medián.

Slabý pokles v celkovej priemernej hodnote ratingu prístupnosti v rámci druhého monitorovania možno vysvetliť predovšetkým početnejším zastúpením webových stránok zo súkromného sektora, a to predovšetkým z nasledujúcich troch skupín (v zátvorkách sú uvedené hodnoty aritmetického priemeru):

- banky (64,6%),
- poisťovne (68,8%).
- médiá (66,3%)

Modus ratingu prístupnosti sa zvýšil o 1%, čo znamená, že za obdobie 2008II bolo najviac webových sídiel hodnotených výsledným ratingom 78,30%.

Porovnanie jednotlivých období monitorovania prístupnosti v roku 2008 uvádzame aj v grafe č. 4:

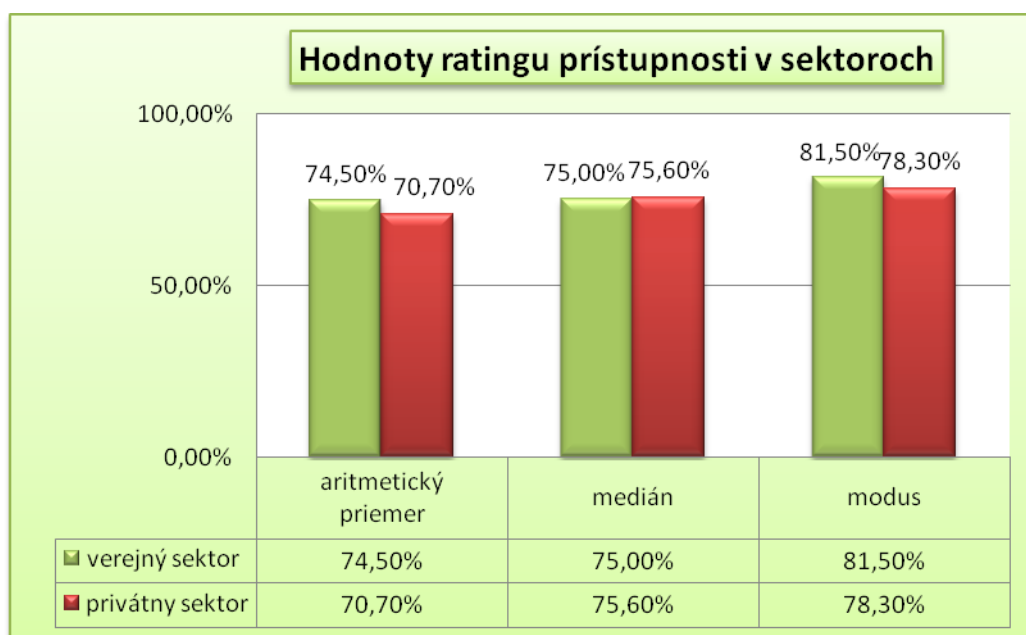

Graf č. 4 Porovnanie výsledného ratingu prístupnosti monitorovaných období v priebehu roka 2008.

Medzi monitorovanými vzorkami počas roka 2008 nie sú štatisticky významné rozdiely.

Na základe získaných výsledkov konštatujeme, že sledovaný vývoj prístupnosti webových stránok v Slovenskej republike mal v priebehu roka 2008 stagnujúci charakter.

Nasledujúci graf č. 5 prezentuje výsledné hodnoty ratingu prístupnosti vo verejnom a súkromnom sektore.

Graf č. 5 Výsledné hodnoty pre rating prístupnosti vo verejnom a súkromnom sektore.

Webové sídla verejného sektoru vykazujú o 3,8% pri aritmetickom priemere a o 3,2% pre modus vyšší rating prístupnosti ako webové sídla privátneho sektoru.

Naproti tomu hodnota mediánu je vo verejnom sektore o 0,6% nižšia ako v privátnom sektore.

Predložené výsledky poukazujú na relatívne vyváženú úroveň prístupnosti webových stránok v Slovenskej republike vo verejnom aj privátnom sektore.

Napriek povinnosti zo zákona je stav prístupnosti vo verejnom sektore aj naďalej nepriaznivý s početnejším zastúpením webových sídiel so zásadnými nedostatkami.

V tabuľke č. 2 uvádzame podrobnejšie zistenia pre výsledky celkového ratingu prístupnosti v jednotlivých oblastiach privátneho sektoru a skupinu webových sídiel súvisiacich s verejnou správou v privátnom sektore.

rating prístupnosti	štátna správa	územná samospráva	privátne - súvisiaci s VS
aritmetický priemer	73,50%	75,10%	76,30%
medián	73,90%	77,80%	76,10%
modus	89,10%	78,30%	78,30%

Tabuľka č. 2 Hodnoty ratingu prístupnosti v štátnej správe, územnej samospráve a v oblasti privátneho sektoru súvisiaceho s verejnou správou.

Výraznejšie odchýlky v ratingu prístupnosti sme zistili pri komparácii jednotlivých oblastí v rámci privátneho sektoru. **Najnižšiu priemernú hodnotu ratingu prístupnosti (64,6%) sme zistili pre webové sídla bánk.** Významne vyššie hodnoty ratingu prístupnosti sme zistili v skupinách „nákupné centrá“ a „profesné zoskupenia“. Výsledky uvádzame aj v tabuľke č. 3 (z dôvodu nereprezentatívneho zastúpenia webových sídiel v niektorých skupinách nie sú hodnoty pre modus uvedené):

rating prístupnosti	profesné zoskupenia	banky	poisťovne	médiá	nákupné centrá
aritmetický priemer	77,80%	64,60%	68,80%	66,30%	76,30%
medián	71,70%	60,90%	71,80%	60,90%	80,40%

Tabuľka č. 3 Hodnoty ratingu prístupnosti v jednotlivých oblastiach privátneho sektoru.

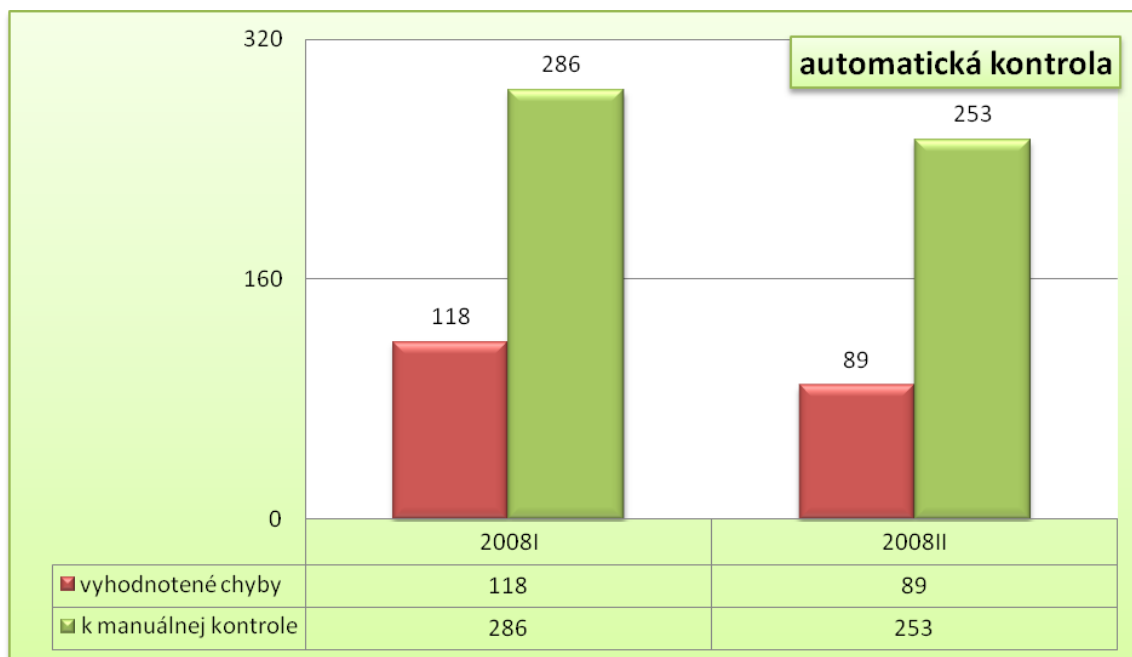
5.1 Hlavné zistenia automatickej kontroly prístupnosti

Automatická kontrola prístupnosti predstavuje rýchly a efektívny spôsob ako vyhodnotiť stav prístupnosti webového sídla. Veľkou nevýhodou používania tejto metódy testovania bez následnej manuálnej kontroly je predovšetkým nízka spoľahlivosť získaných výsledkov.

Koncepcia problematiky je predovšetkým o prístupnosti informácií pre znevýhodnených používateľov, pričom „technický“ aspekt je jeho neoddeliteľnou súčasťou avšak nie podstatou.

Priemerný počet automaticky vyhodnotených chýb na webovom sídle pre všetky priority WCAG 1.0 je 89,4.

Ďalšie zistenia a následne porovnanie s výsledkami prvého monitorovania prístupnosti v roku 2008 uvádzame na grafe č. 6.

Graf č. 6 Porovnanie výsledkov automatickej kontroly v jednotlivých monitorovaných obdobiach v roku 2008.

Napriek poklesu priemerného počtu zistených nedostatkov pri automatickej kontrole má koeficient násobenia medzi automaticky vyhodnotenými chybami a zisteniami k manuálnej kontrole hodnotu 2,84 (nárast o 0,42 v porovnaní s prvým monitorovaním v roku 2008).

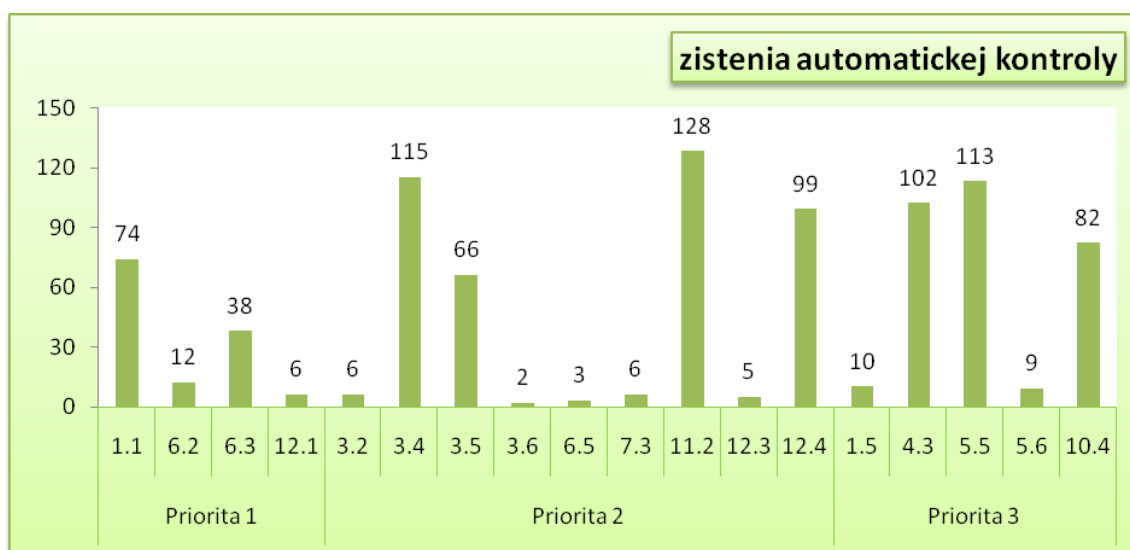
Približne každé piate webové sídlo vo verejnom sektore a každé desiate v privátnom sektore vyhovuje v rámci automatickej kontroly prioritě 1 pravidiel WCAG 1.0.

Pre prioritu 2 a 3 nevyhovelo ani jedno webové sídlo vo obidvoch sektoroch. Zistenia uvádzame v tabuľke č. 4.

WCAG 1.0	Priorita 1	Priorita 2	Priorita 3
verejný sektor	18,18%	0,00%	0,00%
privátny sektor	9,68%	0,00%	0,00%

Tabuľka č. 4 Zastúpenie vyhovujúcich webových sídiel pre jednotlivé priority vo verejnom a privátnom sektore na základe automatickej kontroly prístupnosti.

Presnejšiu špecifikáciu jednotlivo vyhodnotených chýb automatickej kontroly v rámci celej prieskumnej vzorky uvádzame v grafe č. 7.

Graf č. 7 Výskyt nedostatkov (chýb) pre jednotlivé kontrolné body pravidiel WCAG 1.0 vyhodnotené automatickým nástrojom TAW (Web Accessibility Test - <http://www.tawdis.net>).

Najväčšie zastúpenie (85% webových sídiel) sme zistili pre pravidlo 11.2 (Používanie neschválených vlastností W3C technológií).

Z hľadiska povinných požiadaviek pre prístupnosť v podmienkach Slovenskej republiky môžeme poukázať na pravidlo 1.1, ktoré nespĺňa približne polovica webových sídiel.

V rámci pravidla 1.1 nebolo korektne vyhodnotených až 32 webových sídiel z celkového počtu pri komparácii s výsledkami manuálnej kontroly. Jedná sa o webové sídla, ktoré porušovali bod 1.1 výrazne, avšak automatická kontrola tento nedostatok neodhalila práve z dôvodu limitujúceho mechanizmu vyhodnocovania.

Napriek početnému zastúpeniu zistení v rámci bodov 3.4 (používanie relatívnych jednotiek) a 12.4 (spájanie menoviek s ovládačmi) sú pri porovnaní s výsledkami manuálnej kontroly nedostatky u 12 webových sídiel.

Obzvlášť nepresné zistenia sme zaznamenali v rámci početného zastúpenia zistení v bode 3.5. Automatická kontrola pri hodnotení sémantiky (štruktúry) webovej stránky nemá vytvorené všeobecne platné a účinné mechanizmy vyhodnocovania korektného použitia nadpisov.

Najviac spoľahlivé zistenia sme zaznamenali v rámci bodu 4.3, ktoré boli korektné na 100%.

Priemerný počet chýb na webovej stránke (spolu kontrolovaných 750) vyhodnotených prostredníctvom nástroja „*The W3C Markup Validation Service*“ (<http://validator.w3.org/>) bol 89,75 čo predstavuje najvyššiu hodnotu od roku 2007.

Na základe predložených zistení konštatujeme, že nemožno vysloviť konkrétnejšie závery o stave prístupnosti webových stránok v Slovenskej republike iba na základe výsledkov automatickej formy testovania.

5.2 Výsledky a hlavné zistenia zlúčenej manuálnej a automatizovanej kontroly prístupnosti podľa prílohy č. 1 k Výnosu č. MF/013261/2008-132

Bod 1.1 (grafické a iné netextové prvky)

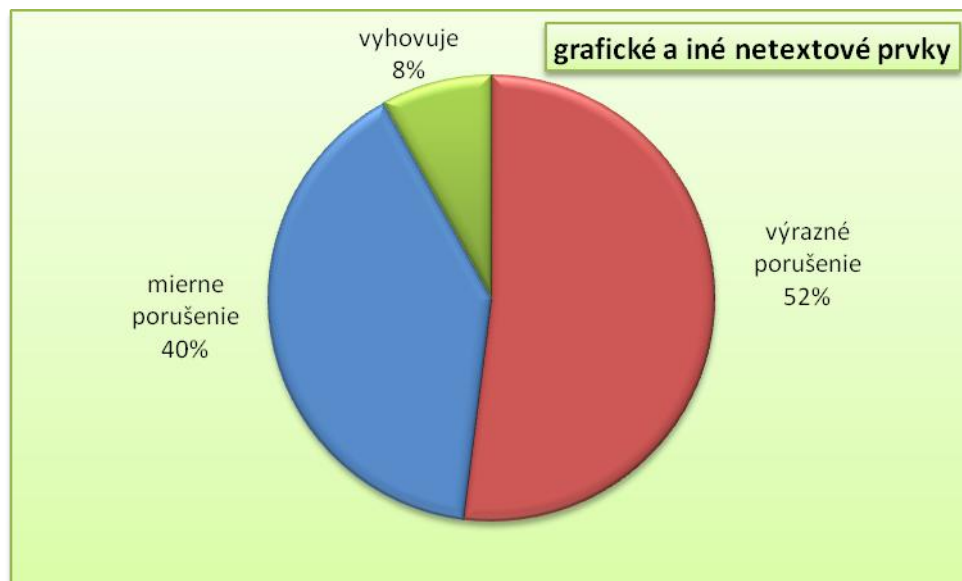
Ku všetkým „netextovým“ prvkom sa poskytuje textový ekvivalent. „Netextové“ prvky sú najmä obrázky, grafické náhrady textu vrátane symbolov, oblasti klikateľnej mapy, animácie ako animované GIF-súbory a podobne, aplety a programové objekty, ASCII obrázky, rámy (frames), skripty, obrázky používané ako list bullets, tabulátory, grafické tlačidlá, zvuky prehrávané s alebo bez zásahu používateľa, samostatné zvukové súbory, zvukové stopy videa a video.

Pokiaľ webové sídlo neposkytuje textové alternatívy pre grafické prvky, stáva sa pre mnohých znevýhodnených používateľov ťažko prístupné prípadne úplne neprístupné.

Rovnako uvádzame, že poskytovanie textových informácií nevyžaduje pre administrátorov podstatne vyššie náklady pri prevádzke webového sídla a má tiež pozitívny vplyv aj pre iné oblasti prezentácie webového sídla (napríklad umiestnenie vo vyhľadávacích katalógoch). Napriek zlepšeniu informovanosti o problematike prístupnosti a často uvádzaným príkladom v praxi ako sprístupňovať grafické objekty pre znevýhodnených používateľov sú výsledky testovania bodu 1.1 nepriaznivé.

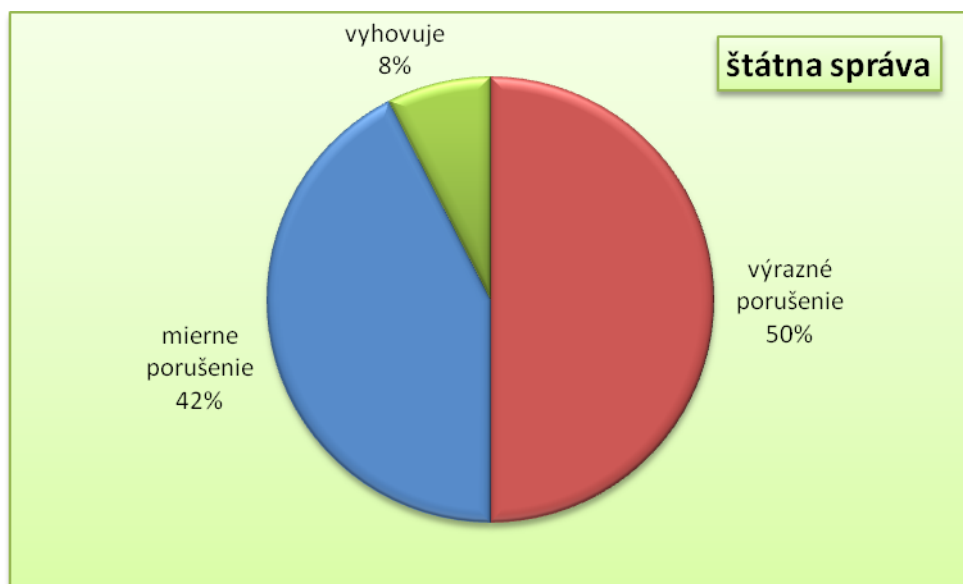
Menej ako každé desiate webové sídlo (8%) poskytuje textové alternatívy pre všetky grafické objekty úplne korektne.

Výrazné porušenie bolo zistené až na 78 webových sídlach (52%). Pri porovnaní s monitorovaním 2008I je uvedená hodnota pre výrazné porušenie vyššia až o 18%. Výsledky uvádzame v grafe č. 8:

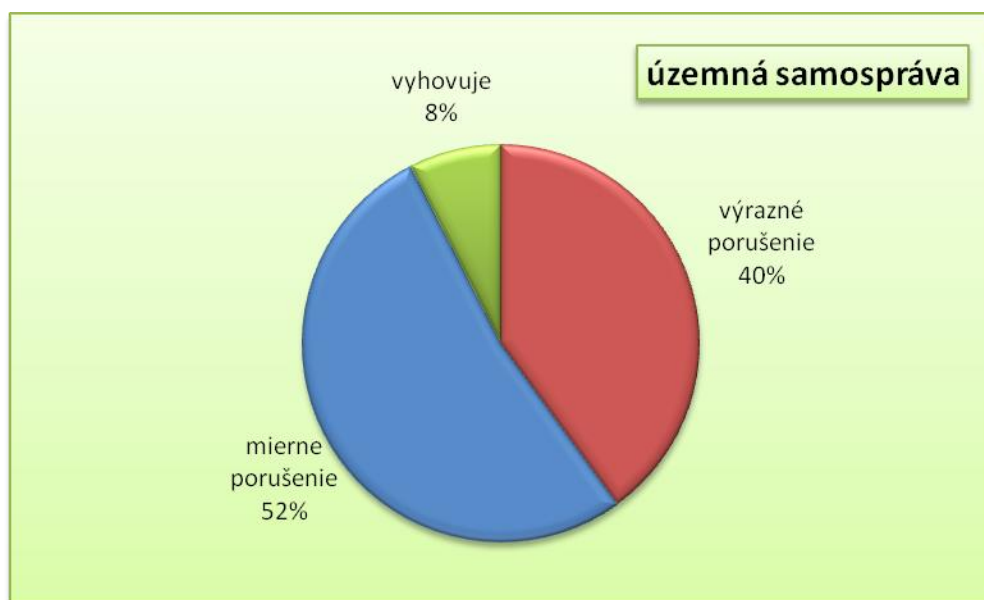

Graf č. 8 Výsledky testovania prístupnosti grafických a iných netextových objektov vo všetkých sektoroch (hodnotené v rámci bodu 1.1).

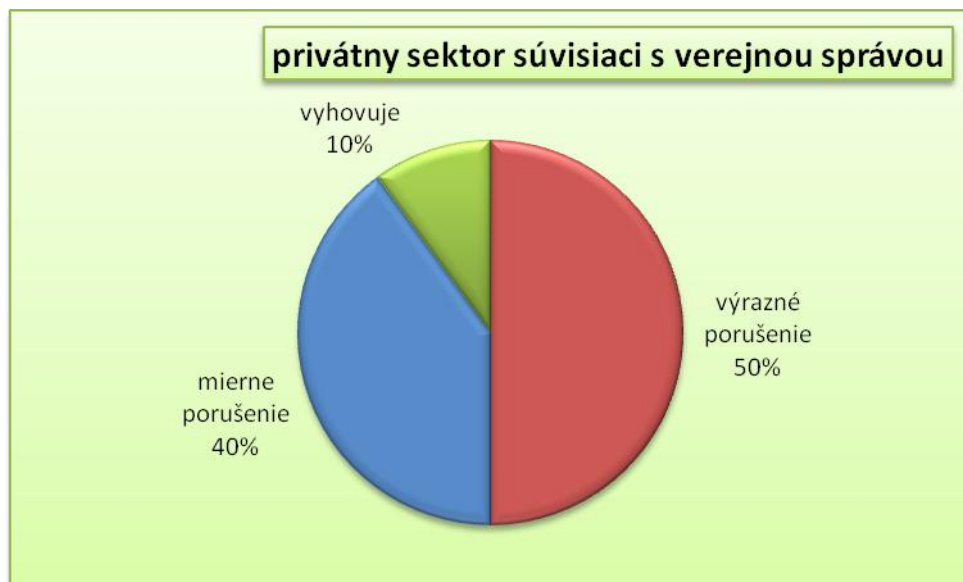
V oblasti poskytovania textových alternatív pre grafické a iné objekty sme zaznamenali mierne odchýlky medzi jednotlivými sektormi. Výsledky prezentujeme v grafoch č. 9 až č. 15.

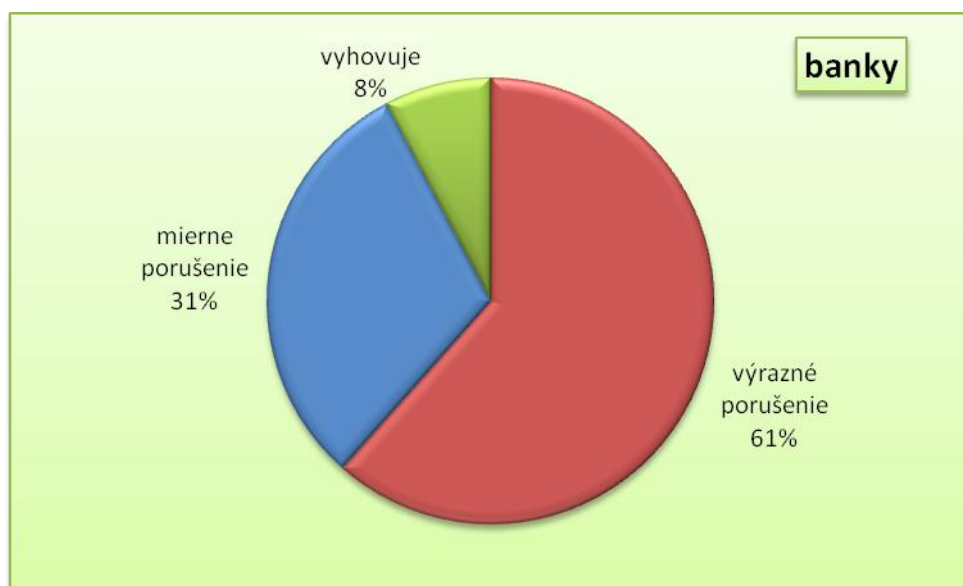
Graf č. 9 Výsledky testovania prístupnosti grafických a iných netextových objektov v štátnej správe (hodnotené v rámci *bodu 1.1*)

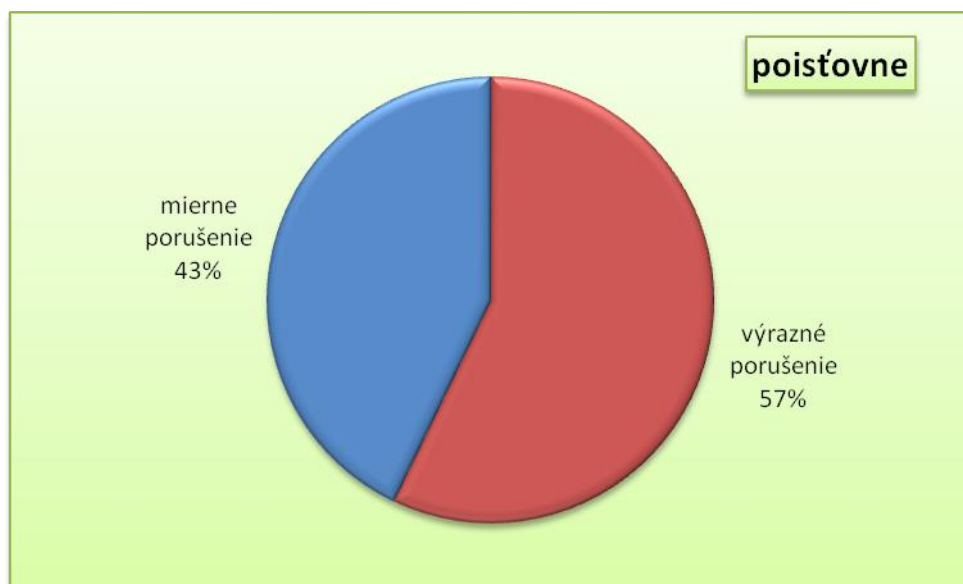
Graf č. 10 Výsledky testovania prístupnosti grafických a iných netextových objektov v územnej samospráve (hodnotené v rámci *bodu 1.1*)

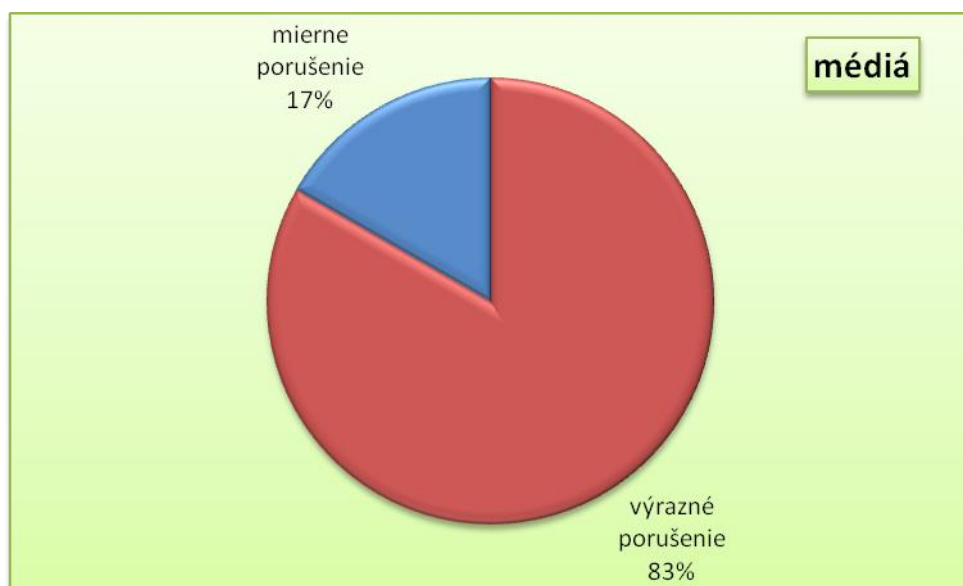
Graf č. 11 Výsledky testovania prístupnosti grafických a iných netextových objektov v privátnom sektore súvisiacom s verejnou správou (hodnotené v rámci *bodu 1.1*)

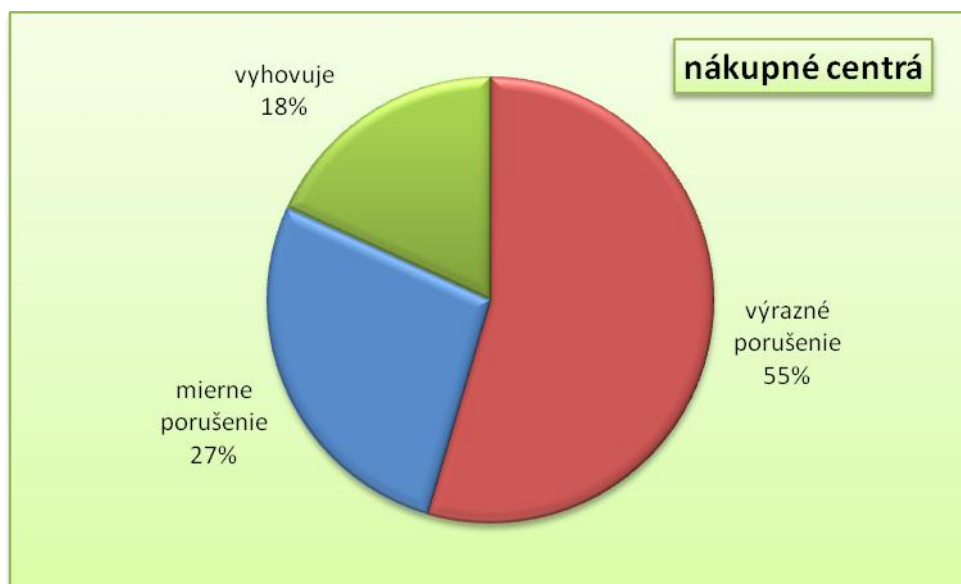
Graf č. 12 Výsledky testovania prístupnosti grafických a iných netextových objektov v skupine bánk (hodnotené v rámci *bodu 1.1*)

Graf č. 13 Výsledky testovania prístupnosti grafických a iných netextových objektov v skupine poisťovní (hodnotené v rámci *bodu 1.1*)

Graf č. 14 Výsledky testovania prístupnosti grafických a iných netextových objektov v skupine médií (hodnotené v rámci *bodu 1.1*)

Graf č. 15 Výsledky testovania prístupnosti grafických a iných netextových objektov v skupine nákupných centier (hodnotené v rámci *bodu 1.1*)

Bod 1.2 (klikateľné mapy na strane servera)

Pre každú aktívnu oblasť klikateľnej mapy na strane servera sa poskytujú doplnkové textové odkazy.

Na základe získaných výsledkov možno vysloviť záver, že z celej prieskumnej vzorky (150 webových sídiel) sme nevyhodnotili ani jeden prípad porušenia bodu. Sprístupňovanie „klikateľných“ máp na strane servera vyžaduje nanajvýš individuálne nazeranie s ohľadom na potencionálne možnosti a technológie prevádzkovateľa webového sídla (so zreteľom na zabezpečenie informovanosti znevýhodnených používateľov).

Bod 1.3 (textové ekvivalenty vizuálneho záznamu)

Ak dokáže agent používateľa automaticky čítať nahlas textový ekvivalent vizuálneho záznamu, poskytuje sa zvukový popis dôležitých informácií vizuálneho záznamu multimediálnej prezentácie.

Zvukový popis sa so zvukovou stopou synchronizuje v súlade s bodom 1.4.

Z celej prieskumnej vzorky sme zaznamenali 3 zistenia (2% z celkového počtu) pre neposkytnutie zvukového popisu dôležitých informácií vizuálneho záznamu multimediálnej prezentácie na nasledovných webových sídlach:

- Lúčnica (www.lucnica.sk)
- Národné osvetové centrum (www.nocka.sk)
- TV Markíza (www.markiza.sk)

Mechanizmus hodnotenia bodu 1.3 nemožno považovať za striktný práve z dôvodu existujúcich možností prevádzkovateľa v oblasti poskytovania zvukového popisu dôležitých informácií vizuálneho záznamu.

Bod 1.4 (ekvivalentné alternatívy pre multimediálne prezentácie)

Alternatívy ekvivalentné s multimediálnou prezentáciou ako titulky alebo zvukové popisy vizuálneho záznamu, založenou na čase, napríklad film alebo animácia, sa s ňou synchronizujú.

V rámci kontrolného bodu 1.4 sme vyhodnotili **6 prípadov** (4% z celkového počtu) neposkytnutia synchronizácie ekvivalentných alternatív (napr. pre titulky alebo zvukové popisy vizuálneho záznamu) s prezentáciou pre všetky multimediálne prezentácie.

Mierne porušenie sme vyhodnotili na nasledovných webových sídlach:

- Slovenská agentúra pre cestovný ruch (SACR) (www.sacr.sk)
- Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO) (www.sario.sk)
- Národné osvetové centrum (www.nocka.sk)
- Mesto Štúrovo (www.sturovo.sk)
- Slovenská sporiteľňa, a.s. (www.slsp.sk)
- TV Markíza (www.markiza.sk)

Vzhľadom k ďalšiemu vývoju prístupnosti a samotnej implementácie multimediálnych prezentácií do webových stránok je potrebné venovať tejto problematike zvýšenú pozornosť už dnes. Vzhľadom na všeobecnejší charakter znenia bodov 1.3 a 1.4 sa domnievame, že v budúcnosti bude potrebné prepracovať mechanizmus kontroly k presnejšiemu koncipovaniu záveru hodnotenia pri testovaní prístupnosti (napríklad: presné stanovanie podielu multimediálneho obsahu, ktorý musí vyhovovať týmto bodom). **Predložené stanovisko možno tiež podložiť schválenou verziou pravidiel WCAG 2.0, ktorá v rámci pravidla 1.2 (princíp 1) v jednotlivých kritériách úspešnosti (1.2.1, 1.2.2, 1.2.3, 1.2.4, 1.2.5, 1.2.6, 1.2.7, 1.2.8, 1.2.9) vymedzuje podmienky prístupnosti a špecifiká pre oblasť multimédií.**

Bod 2.1 (používanie farieb)

Zabezpečuje sa, aby boli všetky informácie prezentované pomocou farieb prístupné a zrozumiteľné aj bez farieb, a to z kontextu alebo pomocou zvýraznenia a podobne.

Testovanie prístupnosti v rámci kontrolného bodu 2.1 sa zameriava predovšetkým na zásadné oblasti z hľadiska praktickej prístupnosti ako napr. vyznačenie povinných položiek vo formulári iba prostredníctvom zmeny farby, prípadne definovanie kľúčových informácií na webovej prezentácii nevyhnutných pre jej ďalšie efektívne používanie a pod.

Z hľadiska narušenia prístupnosti v menej závažnom rozsahu sme tiež hodnotili korektné zvýrazňovanie hypertextových odkazov v rámci bloku textu a ktoré zároveň nie sú zrejmé z kontextu.

V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že komplexnú kontrolu možno realizovať iba prostredníctvom metódy manuálneho a individuálneho hodnotenia.

Príklad výrazného porušenia v oblasti zvýrazňovania informácií iba prostredníctvom farieb uvádzame na nasledujúcich obrázkoch:

Vysvetlivky :

	Aktívny podnikateľ
	Neaktívny podnikateľ (zrušená činnosť)

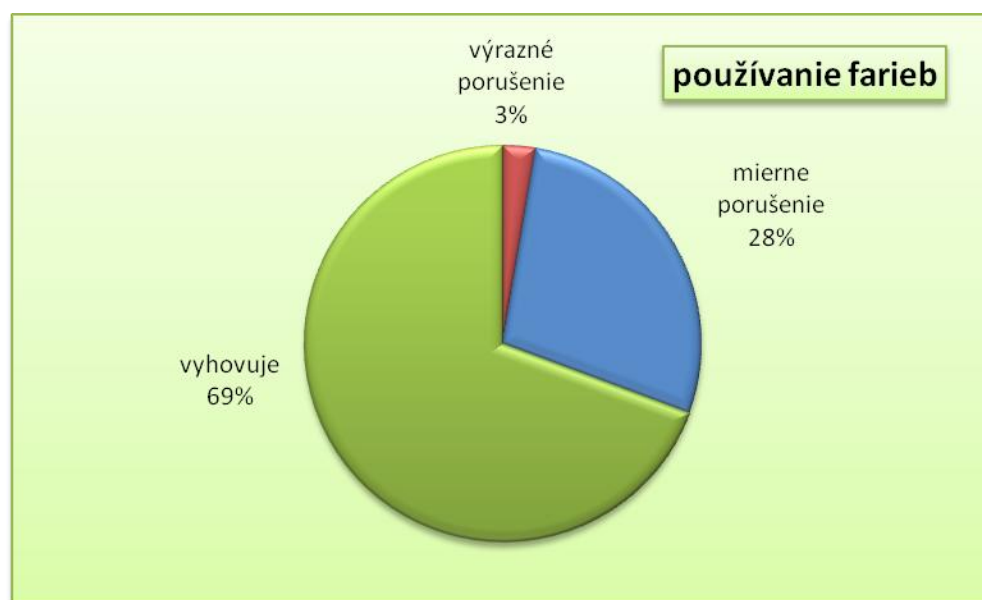
Vysvetlivky :

	Aktívny podnikateľ
	Neaktívny podnikateľ (zrušená činnosť)

(Dostupné na: <http://www.pusr.mscnet.sk/podnikatelia.asp>)

Informácie sú priamo závislé od poskytovaných farieb. Uvedený príklad predstavuje zásadnú prekážku pre znevýhodneného používateľa.

Celkové výsledky zistení uvádzame v grafe č. 16.

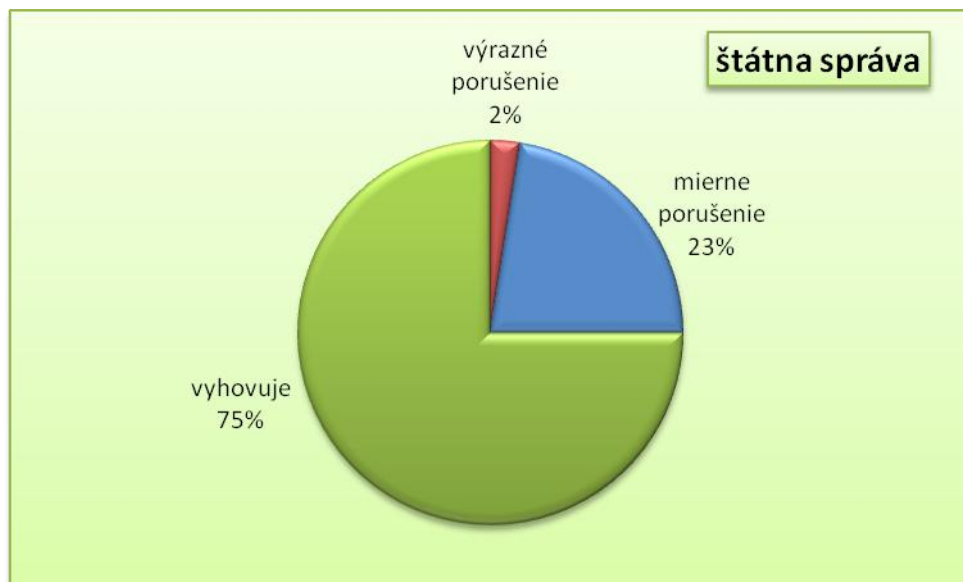
Graf č. 16 Výsledky monitorovania bodu 2.1 („nespoliehajú sa len na farbu“) vo verejnom a privátnom sektore.

Pri komparácii výsledkov s monitorovaním 2008I sú hodnoty pre oblasť výrazného porušenia rovnaké.

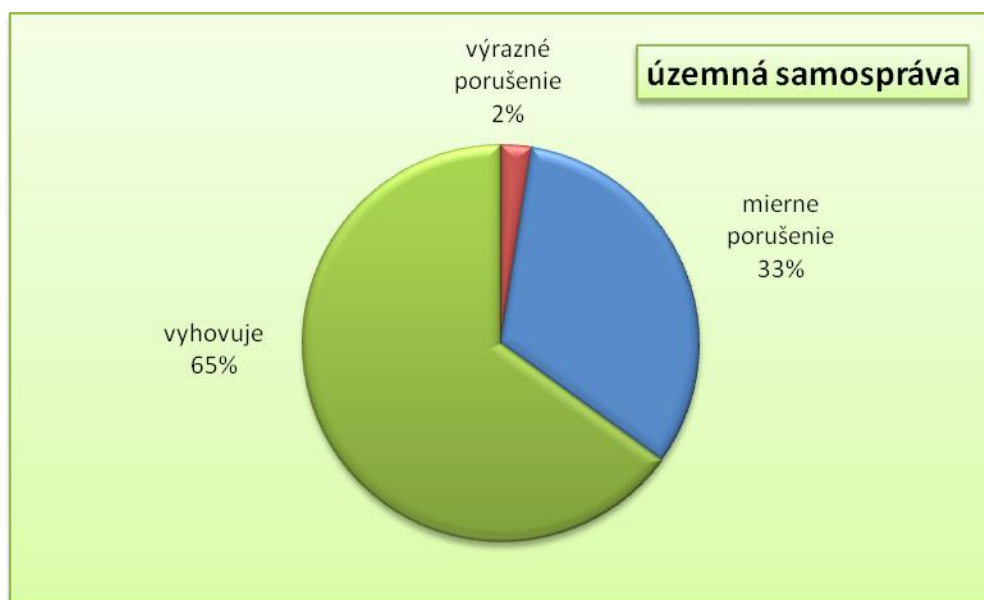
Počet prípadov pre oblasť mierneho porušenia vzrástol o 3%.

Z hľadiska praktickej prístupnosti možno celkové zistenia pre hodnotený bod považovať za pozitívne, avšak vzhľadom k vývoju prístupnosti v Slovenskej republike je potrebné poukázať na potencionálne možnosti zlepšovania súčasného stavu.

Výsledky zistení v jednotlivých štátnej a územnej samospráve uvádzame v grafoch č. 17 a č. 18.

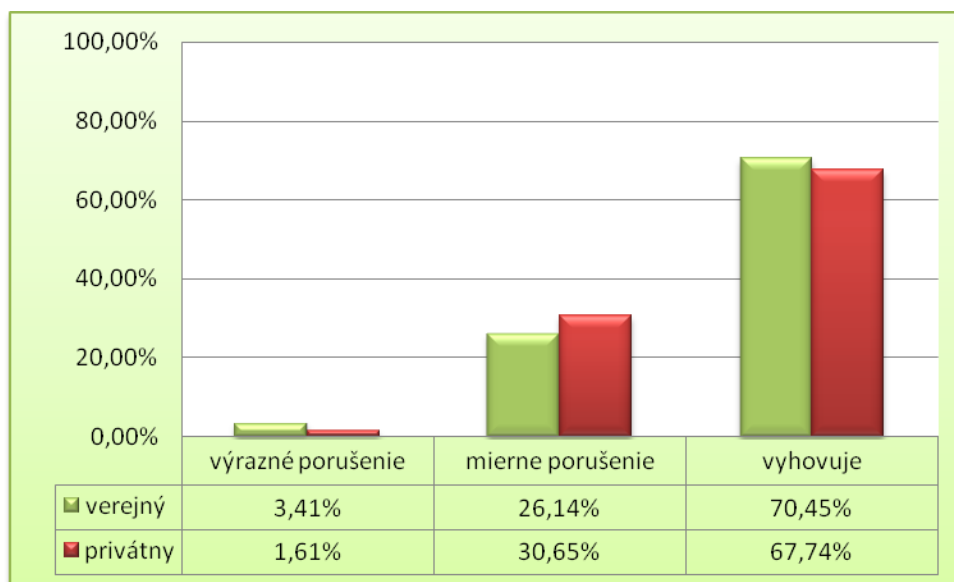

Graf č. 17 Výsledky monitorovania bodu 2.1 („nespoliehane sa len na farbu”) v štátnej správe.

Graf č. 18 Výsledky monitorovania bodu 2.1 („nespoliehane sa len na farbu”) v územnej samospráve.

Pri komparácii celkových zistení vo verejnom a privátnom sektore možno poukázať na vyvážené výsledky. Privátny sektor napriek zvýšenému počtu zistení pre mierne porušenie o 4,51% má hodnoty pre výrazné porušenie nižšie o 1,8%.

Graf č. 19 Komparácia celkových zistení monitorovania bodu 2.1 („nespoliehanie sa len na farbu“) vo verejnom a privátnom sektore.

Bod 2.2 (kontrasty)

Zabezpečuje sa, aby farebné kombinácie pozadia a popredia poskytovali dostatočný kontrast.

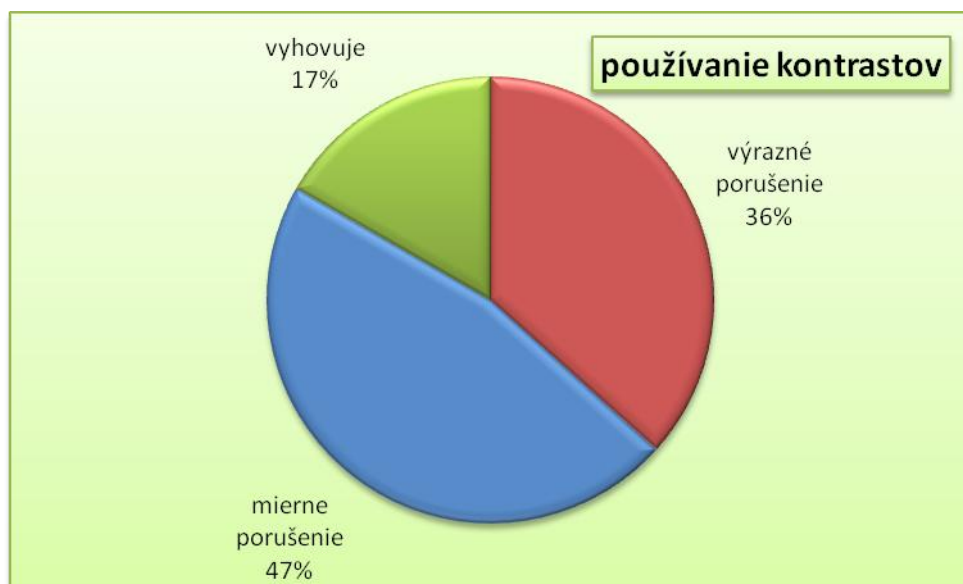
Pre zisťovanie správneho kontrastu vychádzame z výpočtu merania W3C³⁰, ktorý umožňuje rýchle a bezplatné overenie s pomocou niektorého z dostupných nástrojov³¹.

Rovnako ako pri hodnotení ostatných oblastí sme rozlišovali závažnosť porušenia. Za výrazné porušenie sme považovali hodnoty nižšie ako 350 pre rozdiel farieb alebo hodnoty nižšie ako 100 pre rozdiel jasu farieb. Pri hodnotách vyšších, avšak v rozpore s prístupnosťou, sme hodnotenie formulovali ako mierne porušenie.

Zistenia v sektoroch spolu ilustrujeme na grafe č. 20:

³⁰ dostupné na <http://www.w3.org/TR/AERT#color-contrast>

³¹ napr. <http://juicystudio.com/services/colourcontrast.php>

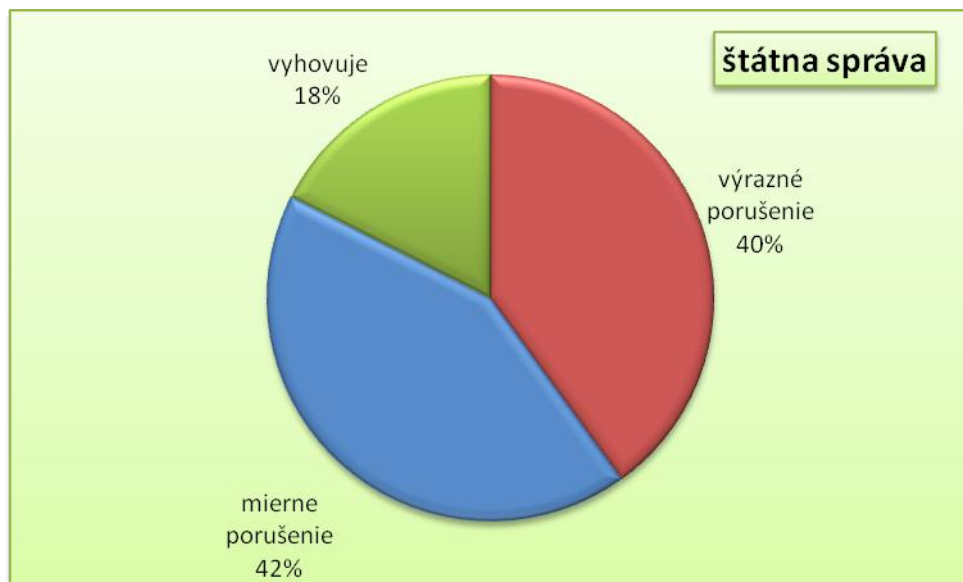
Graf č. 20 Celkové výsledky monitorovania bodu 2.2 („poskytovanie dostatočného kontrastu“) vo verejnom a privátnom sektore.

Pri komparácii s prvým monitorovaním v roku 2008 možno pozorovať nárast o 3% pre výrazné porušenie a o 7% pre oblasť mierneho porušenia.

Vyhovujúce hodnoty pre kombinácie pozadia a popredia poskytuje iba 17% webových sídiel (pokles o 10% v porovnaní s výsledkami 2008!).

Prekvapujúco nepriaznivé zistenia sme zaznamenali v štátnej správe, v ktorej až 40% webových sídiel používa hodnoty farebnej kombinácie pozadia a popredia pre textové informácie vo výrazne nevyhovujúcich hodnotách.

Jednotlivé zistenia uvádzame v grafe č. 21:

Graf č. 21 Výsledky monitorovania bodu 2.2 („poskytovanie dostatočného kontrastu“) v štátnej správe.

Zistené hodnoty v územnej samospráve sú pre oblasť výrazného porušenia úplne zhodné s výsledkami počas prvého monitorovania v roku 2008 (32%). Mierne porušenia hodnoteného bodu sme zaznamenali až u 48% webových sídiel, čo predstavuje nárast o 14%.

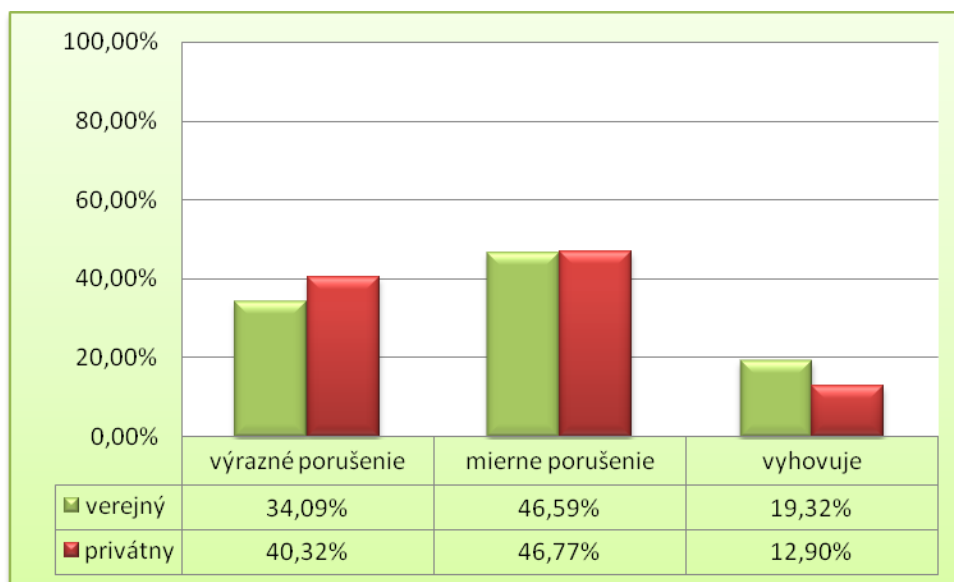
Zistenia uvádzame v grafe č. 22:

Graf č. 22 Výsledky monitorovania bodu 2.2 („poskytovanie dostatočného kontrastu“) v územnej samospráve.

Z hľadiska porovnania jednotlivých sektorov sú priaznivešie zistenia vo verejnom sektore. Počet zistení pre oblasť výrazného porušenia je v privátnom sektore vyšší o 6,23%.

Podrobnejšie výsledky prezentujeme v nasledujúcom grafe č. 23 :

Graf č.23 Porovnanie výsledkov monitorovania bodu 2.2 („poskytovanie dostatočného kontrastu“) vo verejnom a privátnom sektore.

Bod 3.4 (jednotky písma)

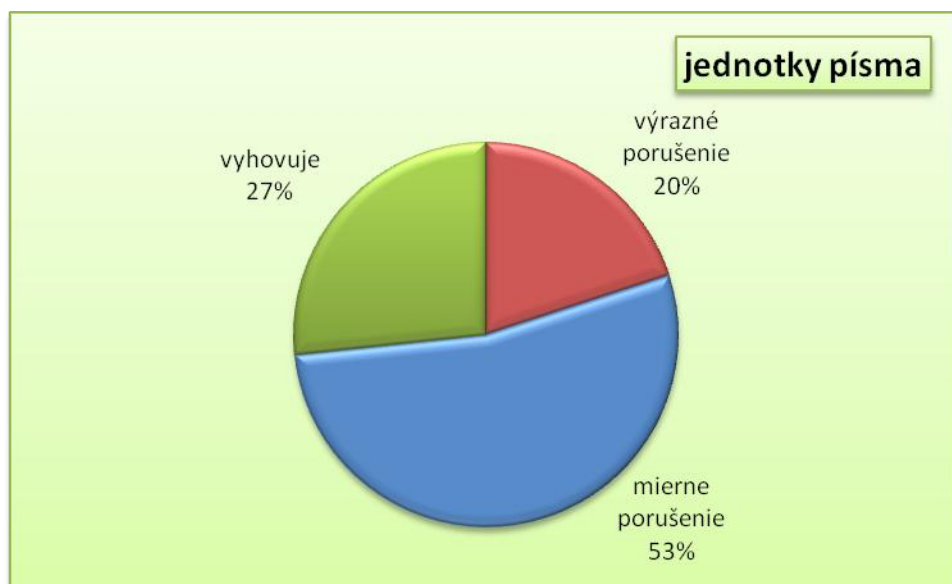
Pri uvádzaní hodnôt atribútov v značkovacom jazyku alebo vo vlastnostiach štýlov sa namiesto absolútnych jednotiek používajú relatívne jednotky. Veľkosť textu je možné zväčšovať a zmenšovať prostredníctvom štandardných funkcií prehliadača.

Definovanie predpisov určujúcich veľkosť písma je na prevažnej väčšine (73%) webových sídiel v neprístupných (nevyhovujúcich/absolútnych) jednotkách. Pre zaujímavosť uvádzame, že táto hodnota je úplne zhodná s zisteniami v prvom monitorovaní v roku 2008.

Poznámka:

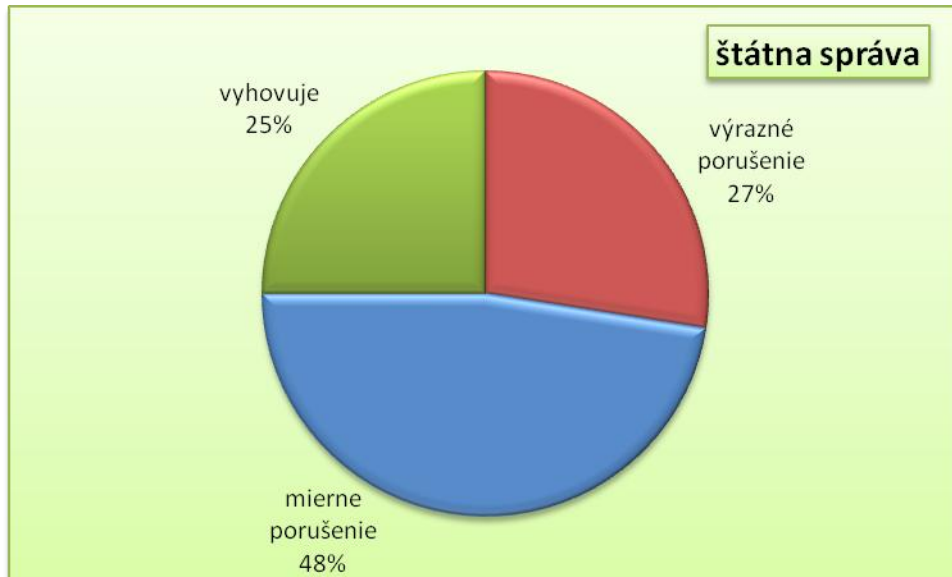
Okrem toho je potrebné v tejto súvislosti uviesť skutočnosť, že z dôvodu známej chyby prehliadača „Internet Explorer“ (staršie verzie), v ktorom nie je možné zväčšiť písmo, ktorého veľkosť je definovaná v jednotkách px, nie je možné používať veľkosť vyjadrenú v jednotkách px.

Celkové výsledky vo všetkých sektoroch uvádzame v grafe č. 24.

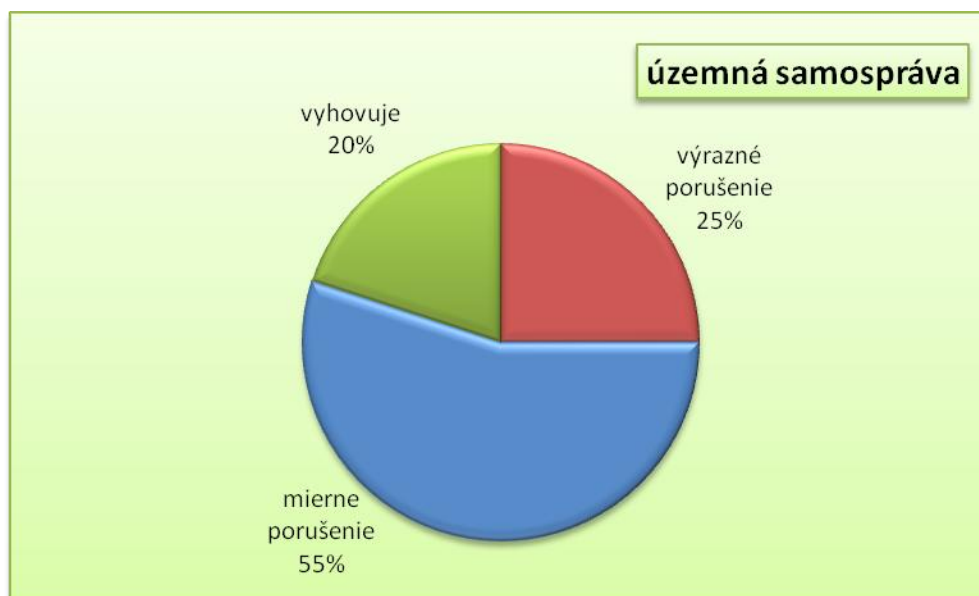

Graf č. 24 Celkové výsledky monitorovania bodu 3.4 („používanie relatívnych jednotiek písma“) vo verejnom a privátnom sektore.

Výsledky monitorovania bodu 3.4 v štátnej a územnej samospráve uvádzame v nasledujúcich grafoch č 25 a č. 26:

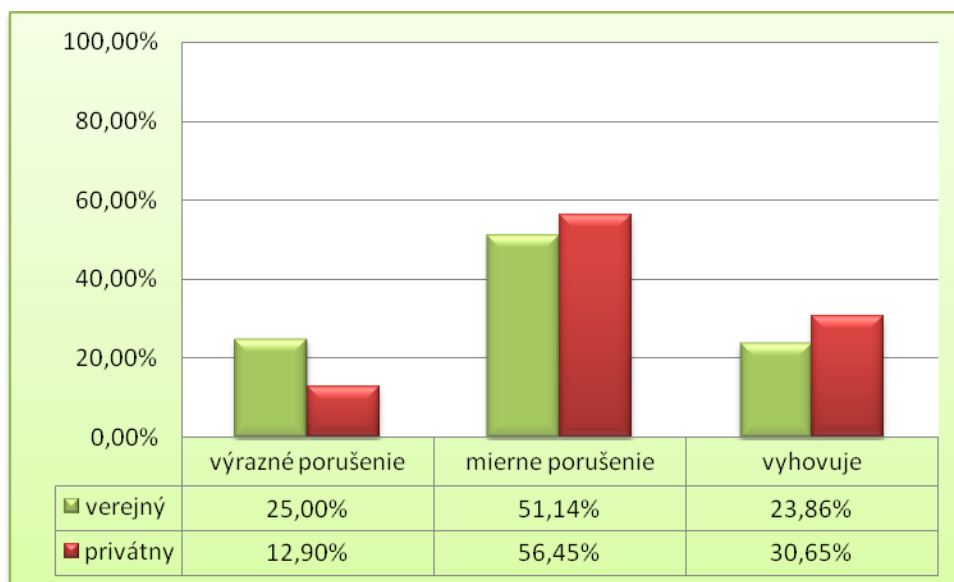
Graf č. 25 Výsledky monitorovania bodu 3.4 („používanie relatívnych jednotiek písma“) v štátnej správe.

Graf č. 26 Výsledky monitorovania bodu 3.4 („používanie relatívnych jednotiek písma“) v územnej samospráve.

Pozitívnejšie výsledky v oblasti používania vyhovujúcich jednotiek písma sme zaznamenali v privátnom sektore, v ktorom takmer tretina webových sídiel vyhovovala kontrolnému bodu.

Rozdiel v oblasti výrazného porušenia je až o 12,10% v neprospech verejného sektoru. Porovnanie výsledkov ilustrujeme v nasledujúcom grafe č. 27:

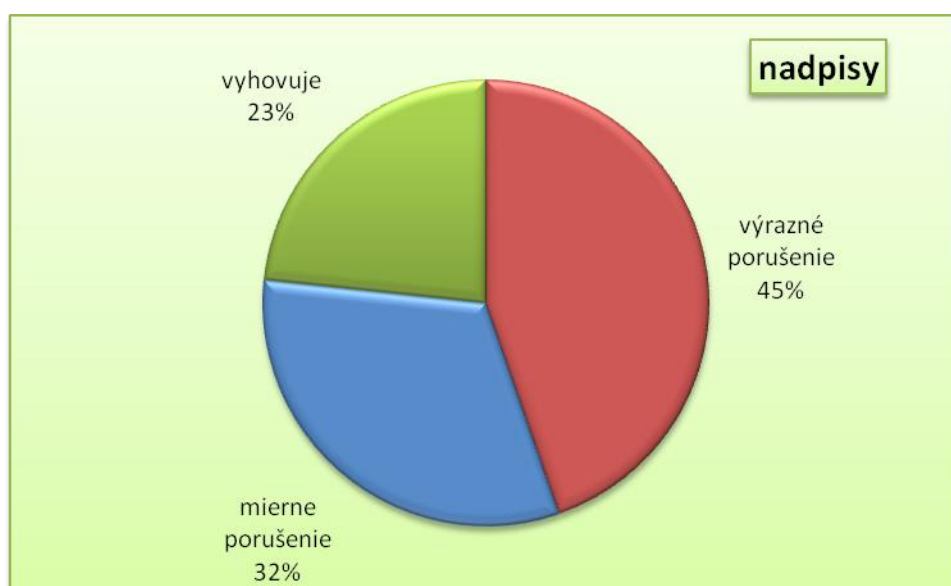

Graf č. 27 Porovnanie výsledkov monitorovania bodu 3.4 („používanie relatívnych jednotiek písma“) vo verejnom a privátnom sektore.

Bod 3.5 (nadpisy)

Na vyjadrenie štruktúry dokumentu sa používajú prvky hlavičky a používajú sa vhodne podľa ich špecifikácie.

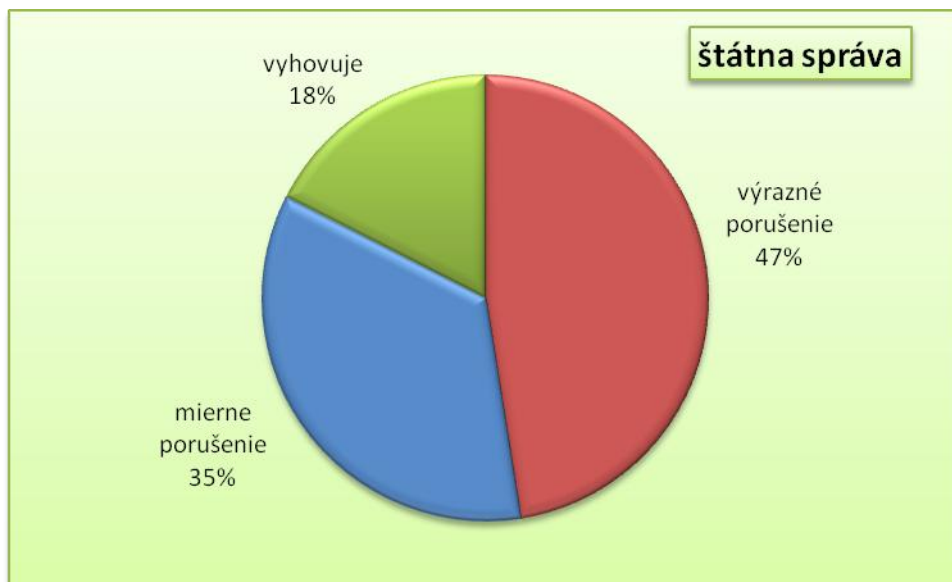
Pre nevidiacich používateľov predstavujú sémanticky správne definované hlavičky (nadpisy) nevyhnutný predpoklad pre korektné porozumenie štruktúry webového sídla. Technická implementácia je z hľadiska prístupnosti veľmi jednoduchá a z uvedených dôvodov sme danú oblasť (bod 3.5) hodnotili s vyššou prioritou. Výsledky sú podľa nás nepriaznivé, pretože takmer polovica webových sídiel (graf č. 28) nepoužíva nadpisy korektne vyznačené v zdrojovom kóde (tagy <h1> až <h6>).

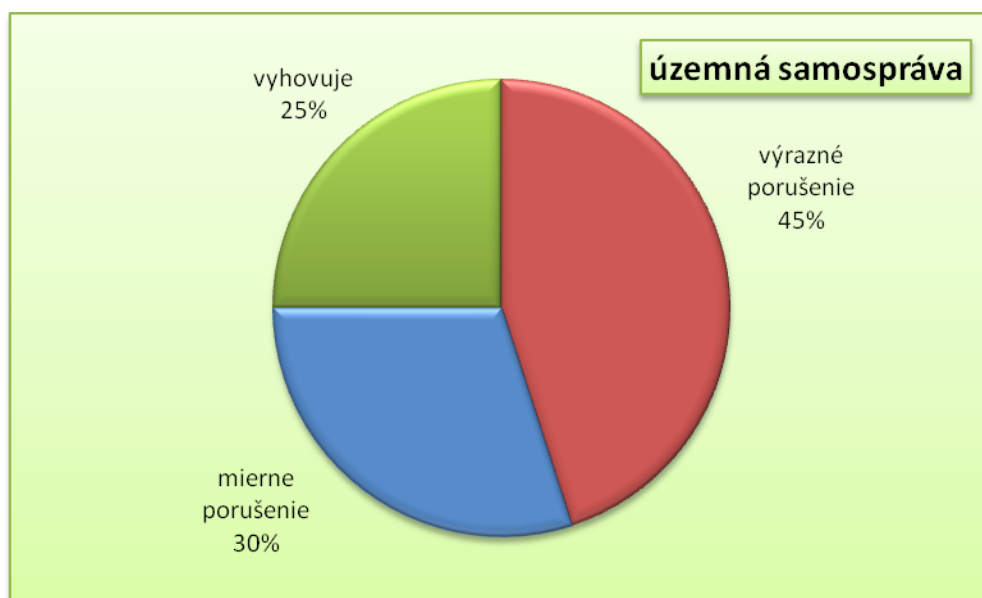
Graf č. 28 Celkové výsledky monitorovania bodu 3.5 („používanie nadpisov“) vo verejnom a privátnom sektore.

Nepriaznivým zistením je nízke zastúpenie webových sídiel (iba 18%) v štátnej správe, ktoré majú nadpisy definované korektne a tiež najpočetnejšie zastúpenie webových sídiel v oblasti výrazného porušenia (47%).

Pre zvýraznenie rozdielov medzi jednotlivými monitorovanými skupinami v oblasti používania nadpisov uvádzame dielčie výsledky v grafe č. 29 . a č. 30.

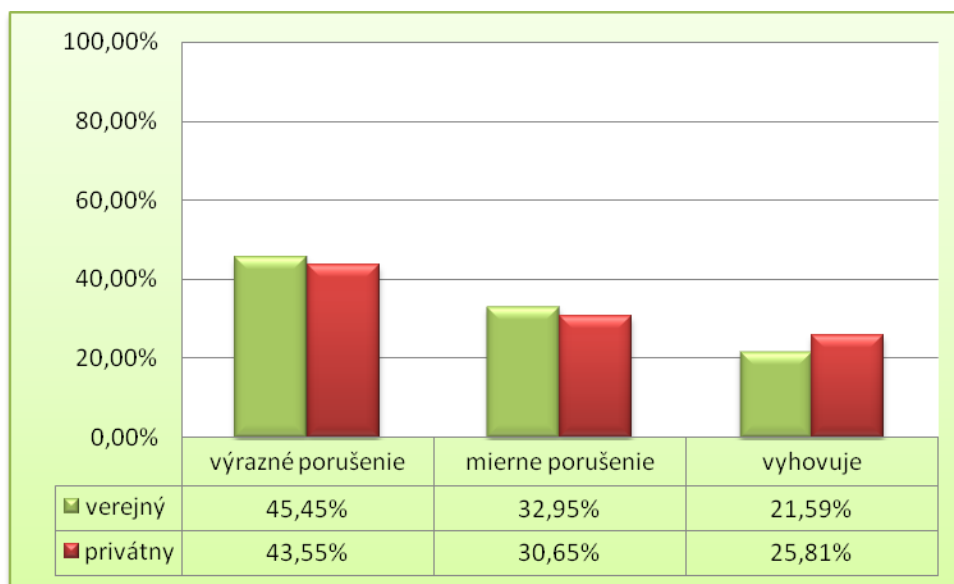

Graf č. 29 Výsledky monitorovania bodu 3.5 („používanie nadpisov“) v štátnej správe.

Graf č. 30 Výsledky monitorovania bodu 3.5 („používanie nadpisov“) v územnej samospráve.

Môžeme konštatovať, že medzi verejným a privátnym sektorom sú iba menšie odchýlky pre jednotlivé závery hodnotenia v prospech privátneho sektoru (graf č. 31).

Graf č. 31 Porovnanie výsledkov monitorovania bodu 3.5 („používanie nadpisov“) vo verejnom a privátnom sektore.

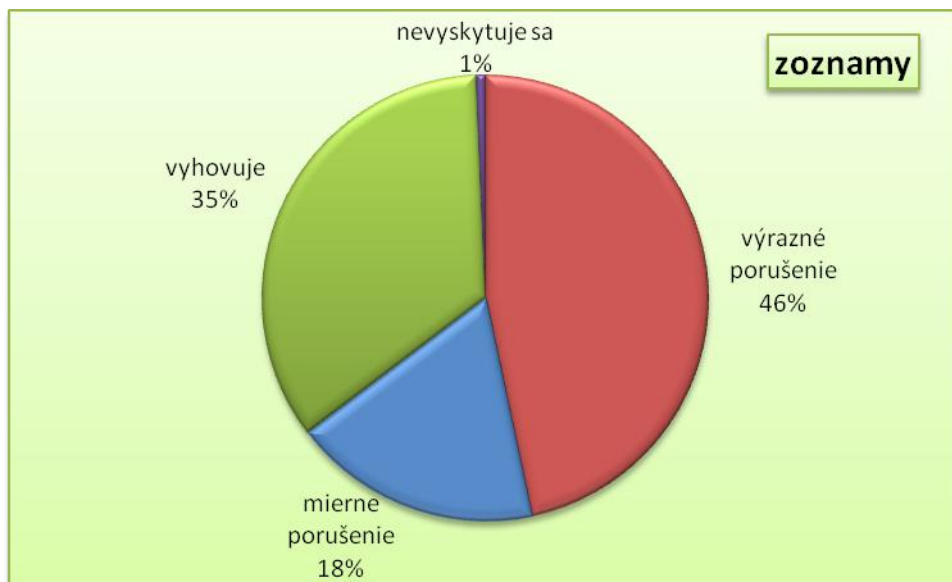
Bod 3.6 (zoznamy)

Zoznamy a ich jednotlivé položky sa označujú správne.

Význam používania zoznamov (číslované, nečíslované a definičné) a ich prínosu predovšetkým pre nevidiacich používateľov, je z dôvodu nízkej informovanosti u väčšiny autorov webových stránok aj naďalej zanedbávanou oblasťou.

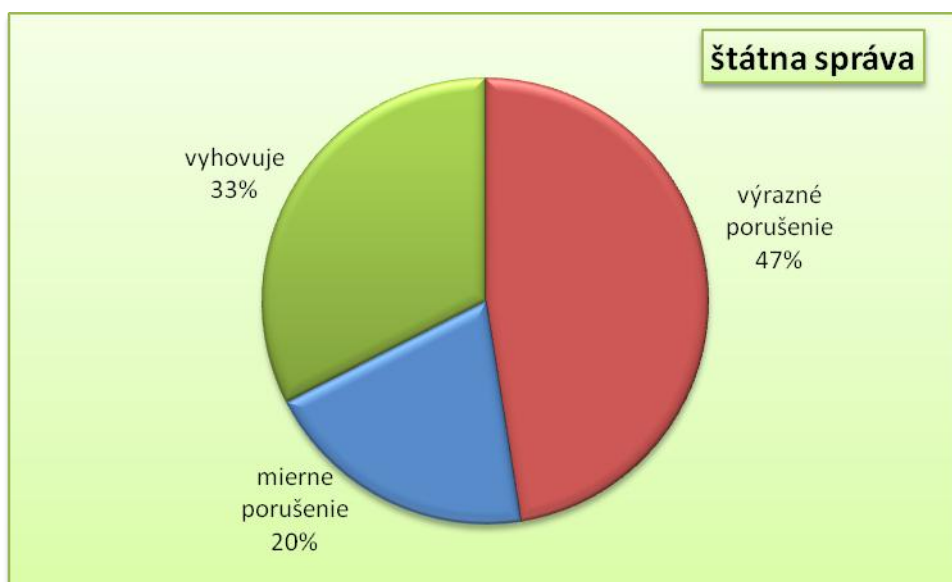
Spôsob použitia zoznamov (bod 3.6) sme hodnotili predovšetkým pre tzv. „Mapu stránok“ a „Navigáciu“ (ponuka odkazov) v prípade, že boli jednotlivé položky koncipované v hierarchicky štruktúrovanej forme (vnáranie položiek). Uvedené nedostatky sme hodnotili s vyššou prioritou z dôvodu výrazného narušenia prístupnosti pre znevýhodneného používateľa.

Na základe celkových zistení (graf č. 32) vidíme práve v tejto oblasti potencionálne možnosti pre výraznejšiu nápravu.

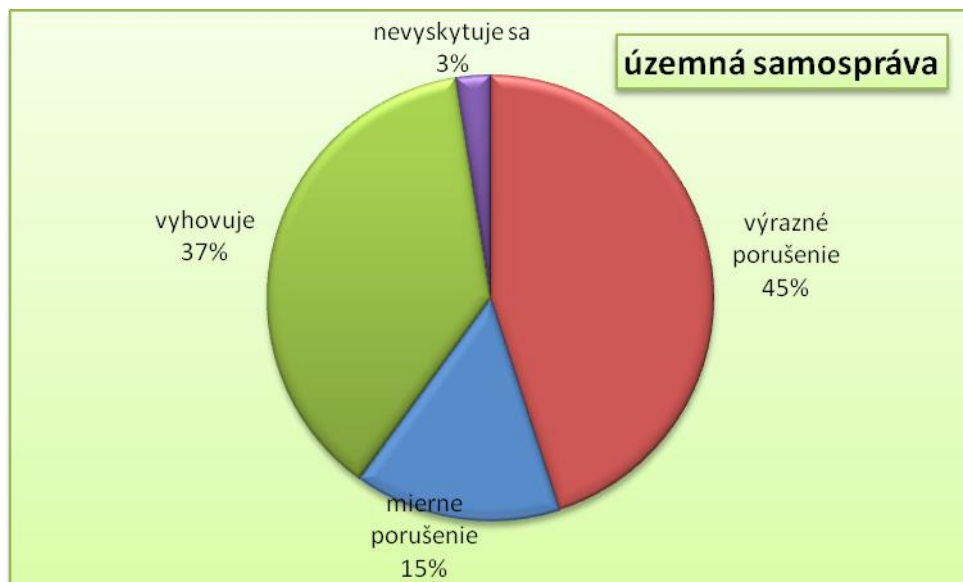

Graf č. 32 Celkové výsledky monitorovania bodu 3.6 („používanie zoznamov“) vo verejnom a privátnom sektore.

Pri podrobnejšej analýze výsledkov v štátnej správe a územnej samospráve (graf č. 33) sme zistili iba malé rozdiely, pričom pri komparácii s monitorovaním 2008I sme zaznamenali nárast výrazných porušení o viac ako 10%.

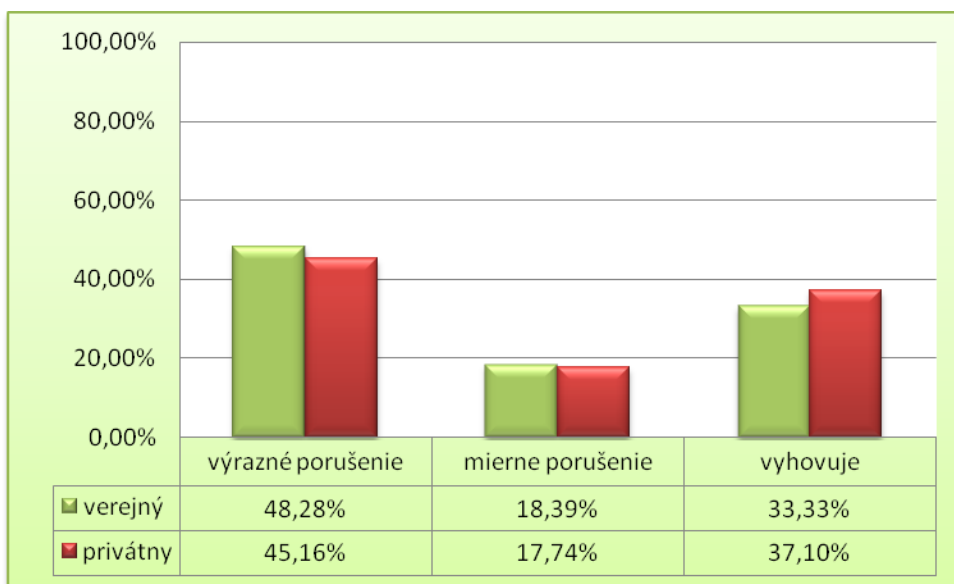
Graf č. 33 Výsledky monitorovania bodu 3.6 („používanie zoznamov“) v štátnej správe.

Graf č. 34 Výsledky monitorovania bodu 3.6 („používanie zoznamov“) v územnej samospráve.

Medzi pozorovanými sektormi existujú v danej oblasti relatívne vyvážené výsledky, pričom priaznivejšia situácia je v oblasti privátneho sektoru.

Prehľadne tieto zistenia uvádzame prostredníctvom nasledujúceho grafu č. 35

Graf č. 35 Porovnanie výsledkov monitorovania bodu 3.6 („používanie zoznamov“) vo verejnom a privátnom sektore.

Bod 4.3 (jazyk)

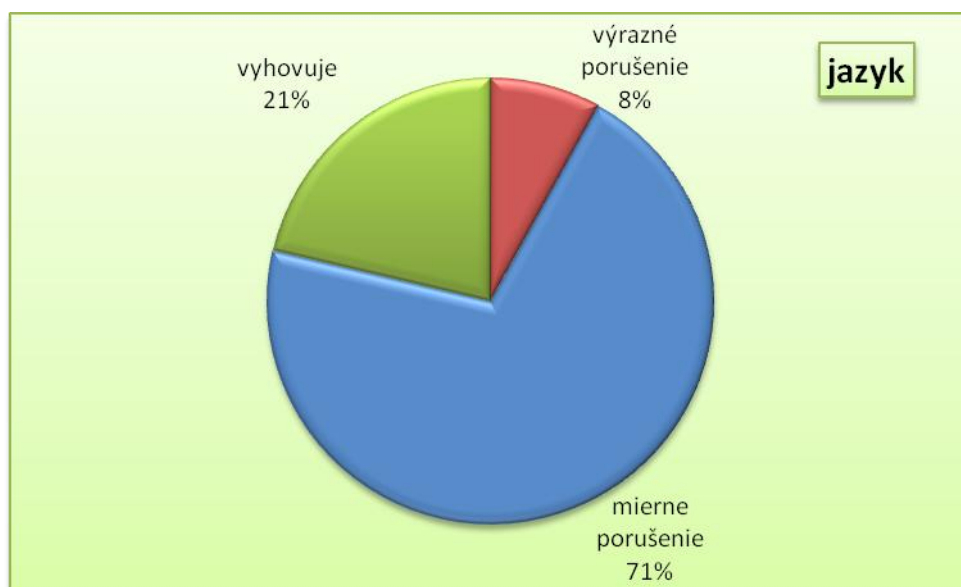
Zmeny pôvodného jazyka textu sa v dokumente a vo všetkých textových ekvivalentoch, ako sú titulky a podobne, zreteľne označujú.

Stav v oblasti identifikovania primárneho jazyka dokumentu webových stránok možno na základe zistených hodnôt považovať za neuspokojivú.

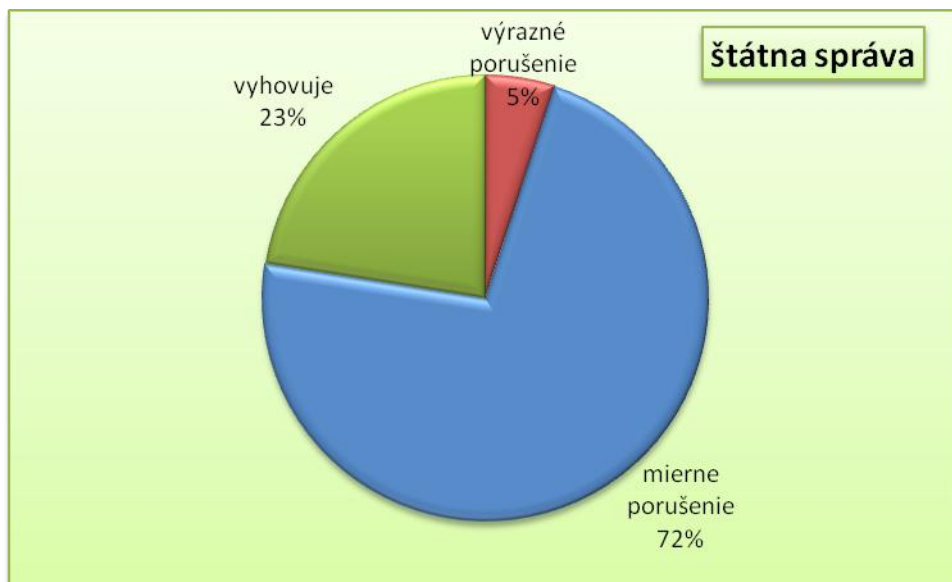
Iba približne každé piate webové sídlo (21%) malo korektne definovaný jazyk dokumentu.

12 webových sídiel (8%) nevyznačilo jazyk dokumentu správne, čo sa v praxi pre nevidiaceho používateľa s asistenčnou technológiou (tzv. „screen reader“) prejaví narušením korektnej syntézy reči. Prevažná väčšina webových sídiel (71 %) jazyk dokumentu nedefinovala vôbec, čo automaticky nemusí mať zásadný vplyv na praktickú prístupnosť. V danom prípade boli webové sídla vyhodnotené záverom mierneho porušenia bodu.

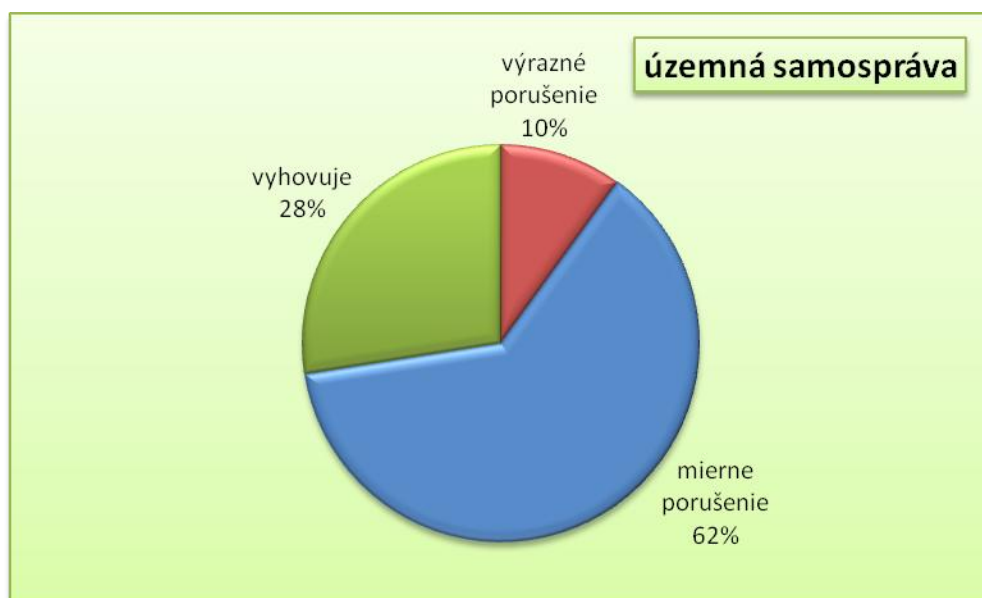
Celkové zistenia, detailné výsledky a porovnanie verejného a privátneho sektoru uvádzame v grafoch č. 36 až č. 39:

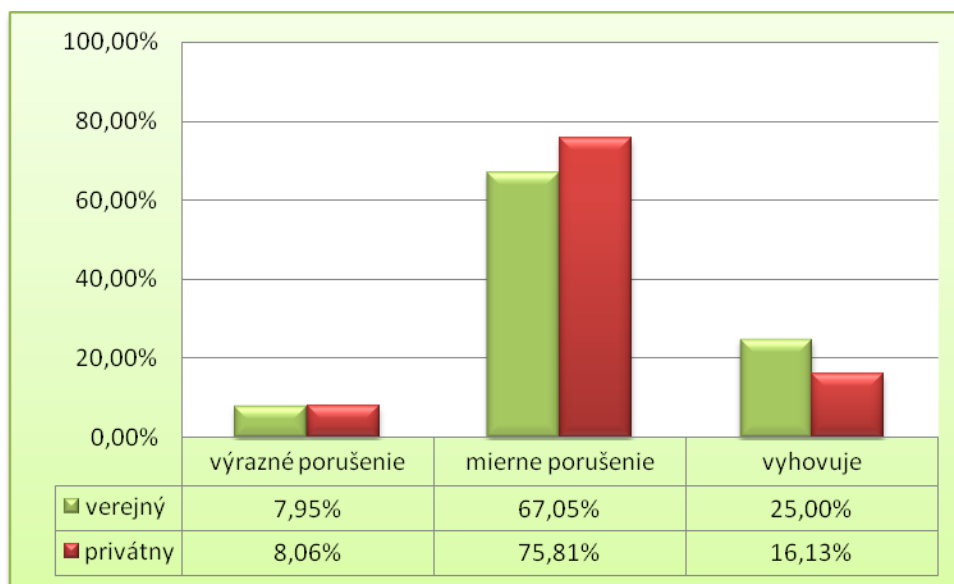
Graf č. 36 Celkové výsledky monitorovania bodu 4.3 („nastavenie a vyznačovanie jazyka“) vo verejnom a privátnom sektore.

Graf č. 37 Výsledky monitorovania bodu 4.3 („nastavenie a vyznačovanie jazyka“) v štátnej správe.

Graf č. 38 Výsledky monitorovania bodu 4.3 („nastavenie a vyznačovanie jazyka“) v územnej samospráve.

Graf č. 39 Porovnanie výsledkov monitorovania bodu 4.3 („nastavenie a vyznačovanie jazyka“) vo verejnom a privátnom sektore.

Body 5.1 a 5.2 (tabuľky)

V dátových tabuľkách sa identifikujú hlavičky riadkov a stĺpcov. Obsahy buniek sa štrukturálne zhodujú s významom. Pre dátové tabuľky, ktoré majú dve alebo viac logických úrovní hlavičiek riadkov alebo stĺpcov, sa používa zvýraznenie vzťahov medzi dátovými bunkami a bunkami hlavičky.

Dátové tabuľky patria medzi najnáročnejšie prvky pri testovaní prístupnosti. Dôvodom je predovšetkým proces manuálneho skúmania obsahu jednotlivých webových stránok a s tým súvisiace časové nároky pre testujúceho používateľa.

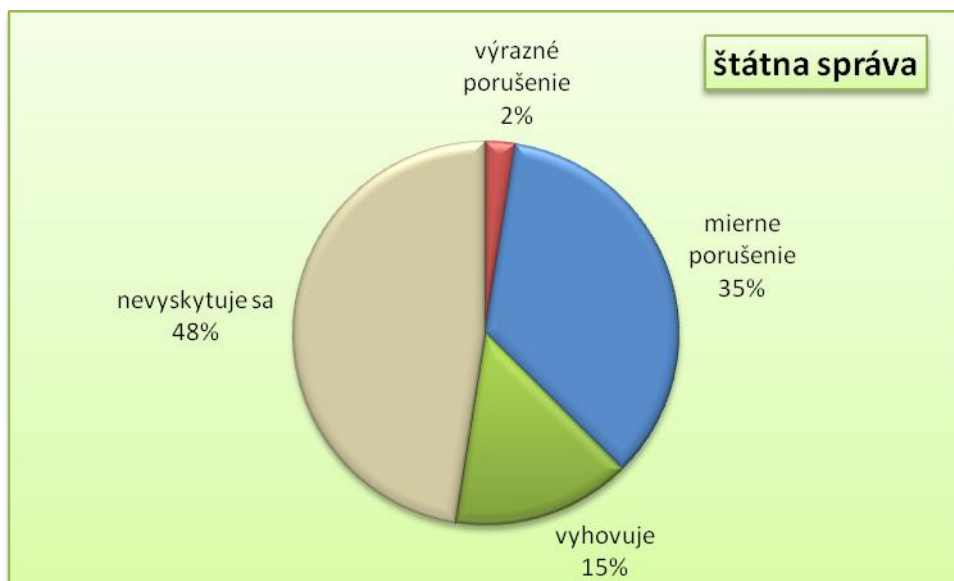
Na základe zistení uvedených v grafe č. 40 konštatujeme (zhodne ako v rámci monitorovania 2008I), že tabuľky predstavujú jednu z mála oblastí, ktorú nepovažujeme v oblasti praktickej prístupnosti za primárny problém. Dôvodom je predovšetkým početnejšie zastúpenie webových sídiel, na ktorých neboli tabuľky poskytované (30%) a rýchly vývoj asistenčných technológií.

Graf č. 40 Celkové výsledky monitorovania bodu 5.1 („koncipovanie dátových tabuliek“) vo verejnom a súkromnom sektore.

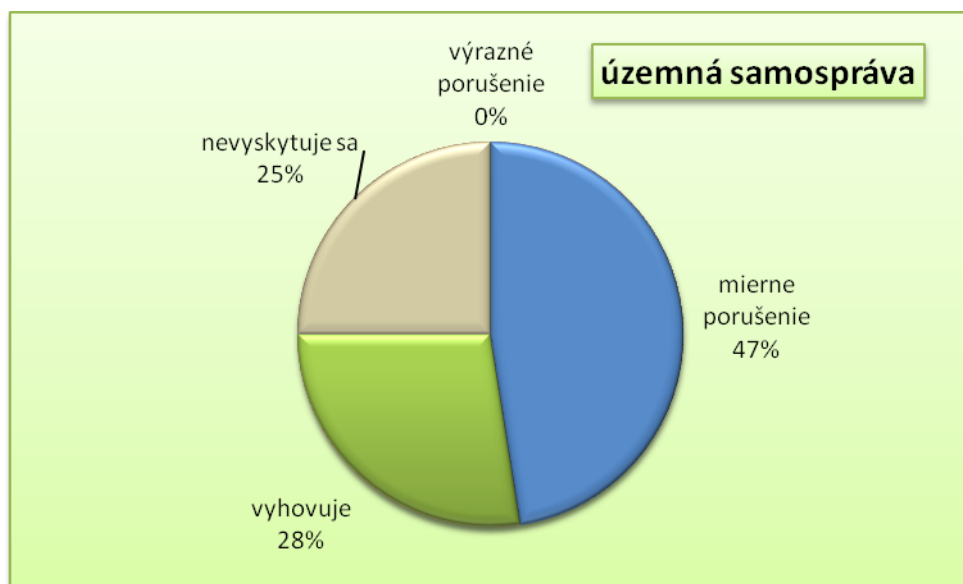
V štátnej správe sme v porovnaní s prvým monitorovaním v roku 2008 zaznamenali nárast o 1% v oblasti výrazného porušenia a pokles 9% pre výskyt mierneho porušenia na webových stránkach.

Zistené hodnoty ilustrujeme v grafe č. 41:

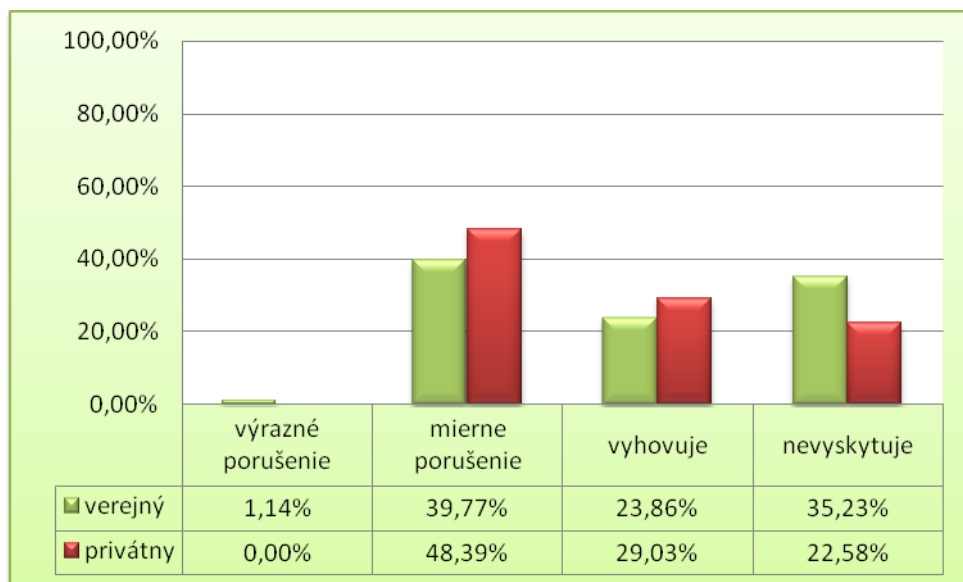
Graf č. 41 Výsledky monitorovania bodu 5.1 („koncipovanie dátových tabuliek“) v štátnej správe.

Priaznivo hodnotíme zistenia v územnej samospráve, kde sme nezaznamenali ani jeden prípad výrazného porušenia bodu 5.1 (graf č. 42).

Graf č. 42 Výsledky monitorovania bodu 5.1 („koncipovanie dátových tabuliek“) v územnej samospráve.

Takmer polovica (48,39%) webových stránok v súkromnom sektore a 39,77% webových stránok vo verejnom sektore neposkytuje korektne definované tabuľky podľa pravidiel (graf č. 43).

Graf č. 43 Porovnanie výsledkov monitorovania bodu 5.1 („koncipovanie dátových tabuliek“) vo verejnom a súkromnom sektore

Problematickým v praxi aj naďalej zostáva definovanie zložitejších tabuliek (bod 5.2) v prístupnej forme. Dátové tabuľky, ktoré mali dve alebo viac logických úrovní hlavičiek, riadkov či stĺpcov, neposkytovali zvýraznenie vzťahov medzi dátovými bunkami a bunkami hlavičky.

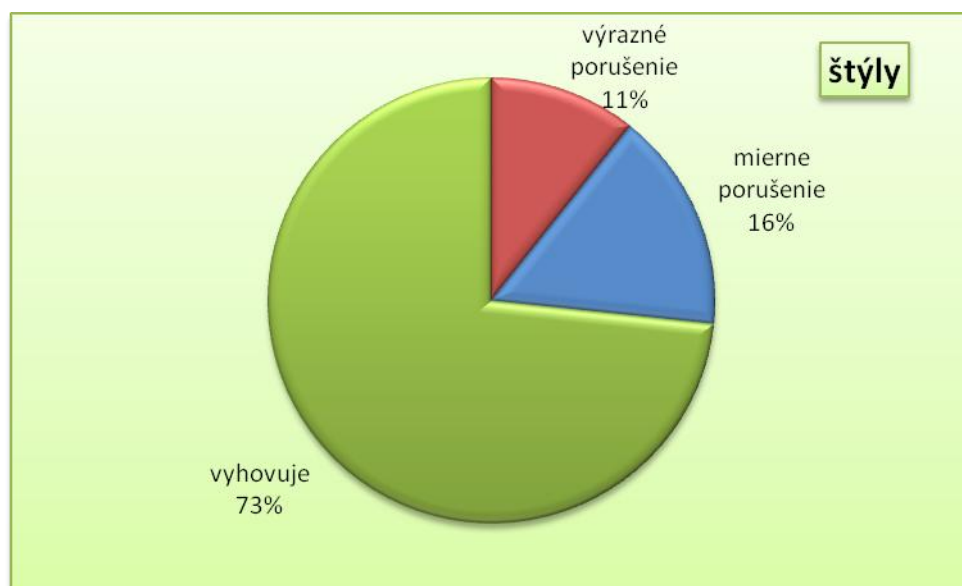
V rámci testovania bodu 5.2 bolo hodnotených 8 webových sídiel, z ktorých iba 3 vyhovovali povinnému bodu.

Bod 6.1 (štýly)

Dokumenty sa organizujú tak, aby mohli byť čítané aj bez použitia štýlov.

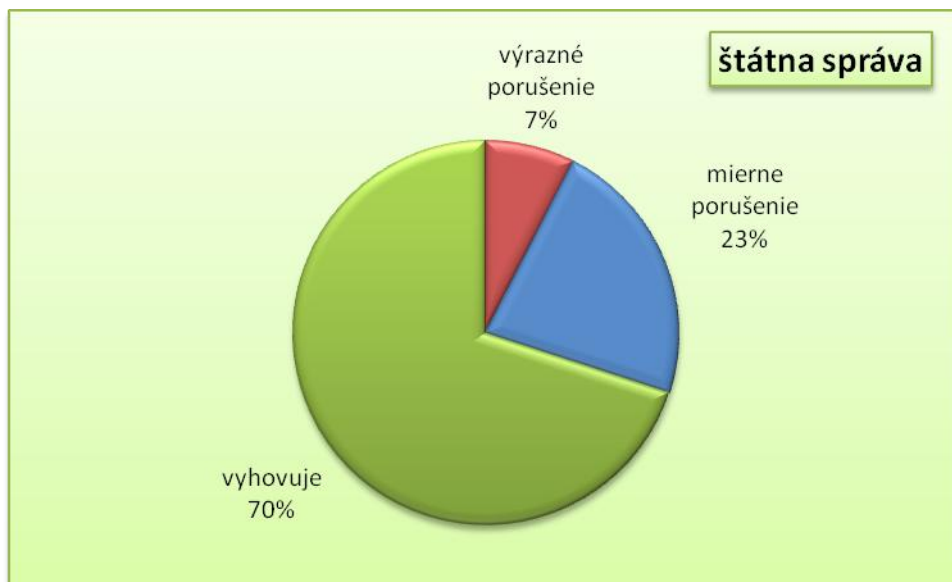
Z hľadiska organizácie dokumentov a ich použiteľnosť bez použitia štýlov sme v porovnaní s prvým monitorovaním v roku 2008 nezaznamenali závažnejšie odchýlky (graf č. 44).

Počet prípadov výrazného porušenia stúpol o 4% a pre oblasť mierneho porušenia o 4,34%.

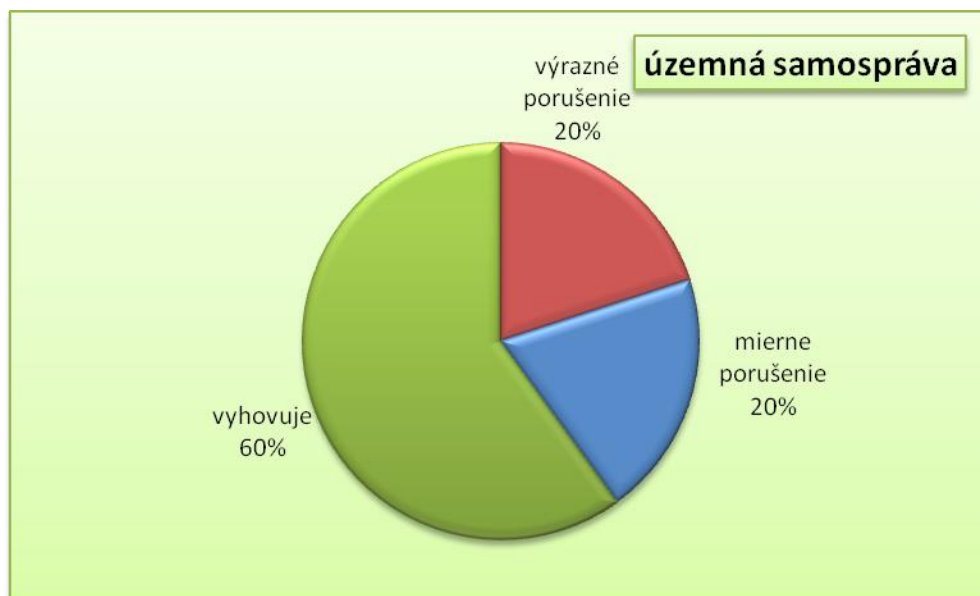

Graf č. 44 Celkové rozloženie výsledkov monitorovaného bodu 6.1 („používanie štýlov“) vo verejnom a privátnom sektore.

Výraznejšie rozdiely možno pozorovať medzi štátnou a územnou samosprávou, kde sú markantnejšie rozdiely (13%) pre oblasť výrazné porušenia (grafy č. 45 a č. 46).

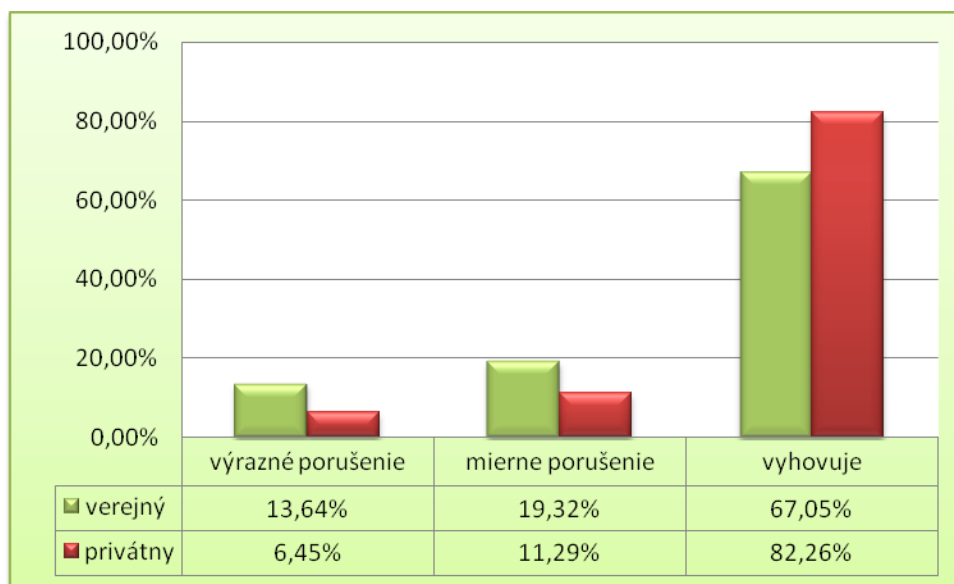
Graf č. 45 Výsledky monitorovania bodu 6.1 („používanie štýlov“) v štátnej správe.

Graf č. 46 Výsledky monitorovania bodu 6.1 („používanie štýlov“) v územnej samospráve.

Najpriaznivejšie výsledky z hľadiska organizácie dokumentov a ich použiteľnosti bez použitia štýlov dosiahli webové sídla privátneho sektoru (graf č. 47).

Domnievame sa, že možným vysvetlením týchto výsledkov je práve výber cieľovej vzorky v rámci privátneho sektoru, ktorú reprezentovali zväčša veľmi kvalitne spracované dokumenty (známe webové sídla s vysokou návštevnosťou).

Graf č. 47 Porovnanie výsledkov monitorovania bodu 6.1 („používanie štýlov“) vo verejnom a privátnom sektore.

Bod 6.2 (ekvivalenty pre dynamický obsah)

V prípade zmeny dynamického obsahu sa zabezpečiť aj aktualizácia ekvivalentov tohto obsahu.

Pri hodnotení povinného bodu 6.2 sme zistili iba 2 % (3 webové sídla) prípadov neposkytnutia ekvivalentov pre dynamický obsah. Ostatné webové sídla zaistovali, aby boli ekvivalenty dynamického obsahu aktualizované aj v prípade, že sa tento dynamický obsah zmení, prípadne dynamický obsah neprezentovali vôbec.

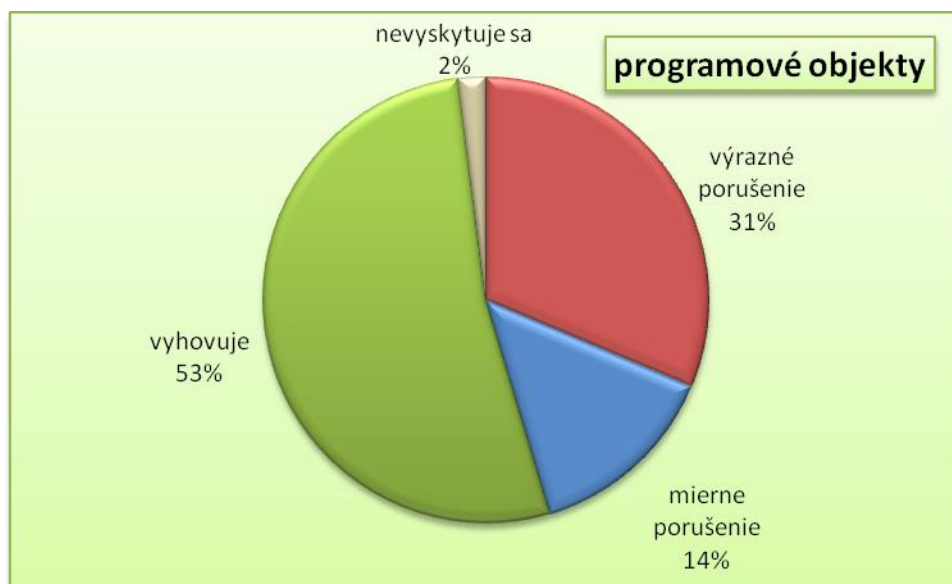
Bod 6.3 (aktívne prvky/programové objekty)

Zabezpečuje sa, aby boli webové stránky použiteľné, aj keď sú aktívne prvky, ktorými sú skripty, aplety a iné programové objekty, vypnuté alebo nie sú podporované. Ak to nie je možné, poskytujú sa ekvivalentné informácie na alternatívnej prístupnej webovej stránke.

Viac ako polovica (53%) webových sídiel zaistuje svoje webové stránky tak, aby boli použiteľné aj v prípade, kedy budú tzv. skripty, aplety a iné programové objekty vypnuté alebo nebudú podporované.

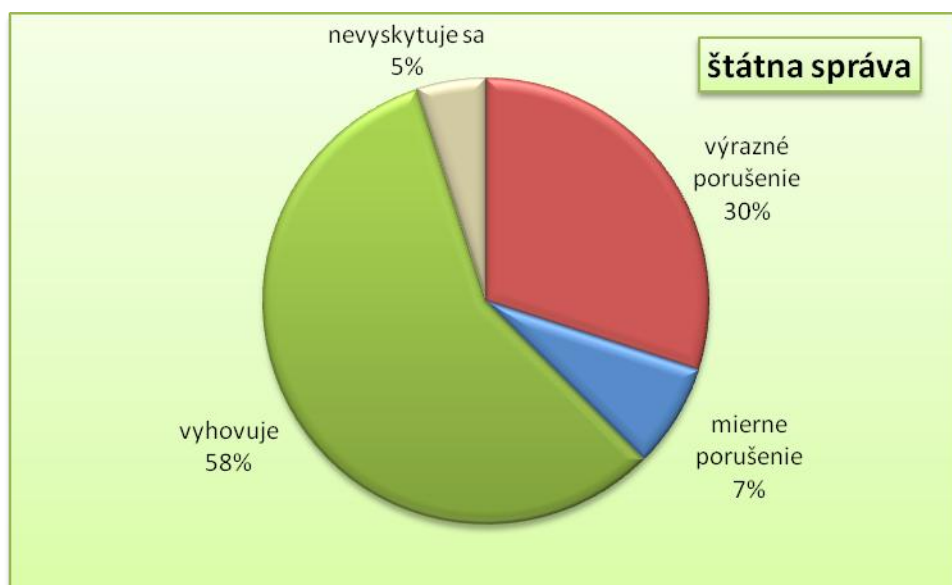
Zastúpenie webových sídiel v oblasti výrazného porušenia zaznamenal nárast o približne 10% v porovnaní s prvým monitorovaním v roku 2008.

Celkové zistenia vo verejnom a privátnom sektore uvádzame v nasledujúcom grafe č. 48:

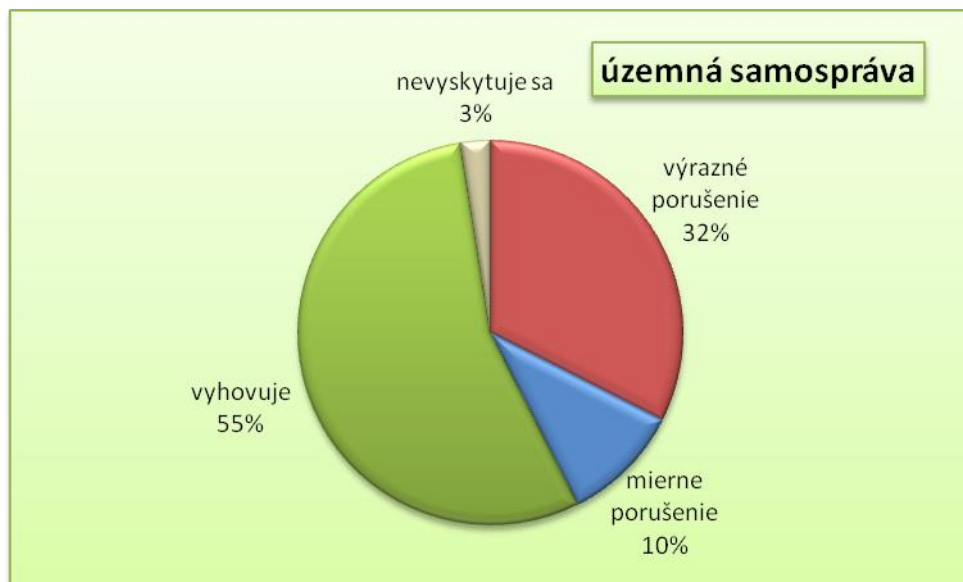

Graf č. 48 Celkové rozloženie výsledkov monitorovaného bodu 6.3 („používanie skriptov, apletov a iných programových objektor“) vo verejnom a privátnom sektore.

Vyvážené, avšak nie pozitívne zistenia sme zaznamenali v štátnej a územnej samospráve, medzi ktorými sa nevyskytujú výraznejšie rozdiely.

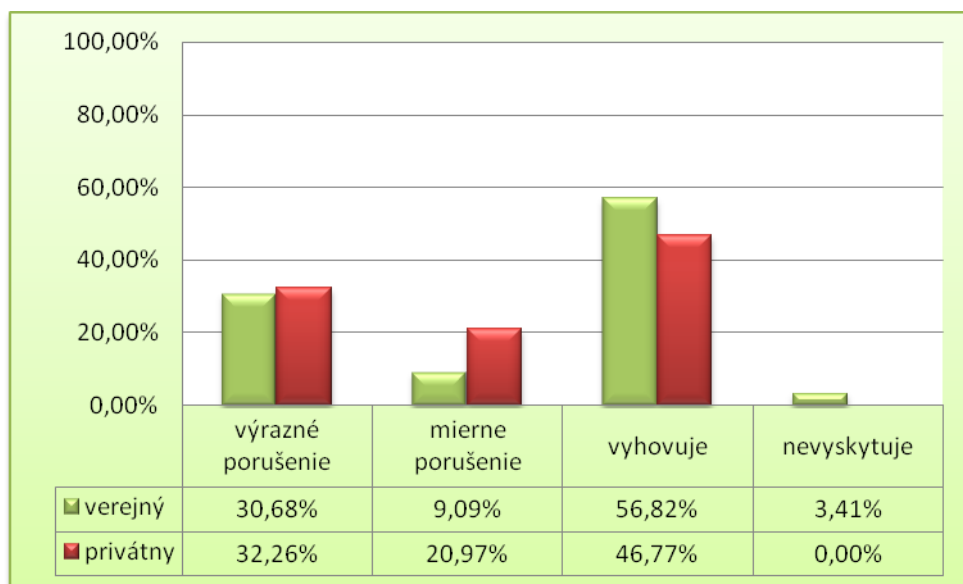

Graf č. 49 Výsledky monitorovania bodu 6.3 („používanie skriptov, apletov a iných programových objektor“) v štátnej správe.

Graf č. 50 Výsledky monitorovania bodu 6.3 („používanie skriptov, apletov a iných programových objektov“) v územnej samospráve.

Najviac nepriaznivá situácia je v oblasti privátneho sektoru, v ktorom iba 46,77% (graf č. 51) webových sídiel vyhovovalo monitorovanému bodu 6.3.

Graf č. 51 Porovnanie celkových výsledkov monitorovania bodu 6.3 („používanie skriptov, apletov a iných programových objektov“) vo verejnom a privátnom sektore.

Bod 7.1 (nastavenie obnovy)

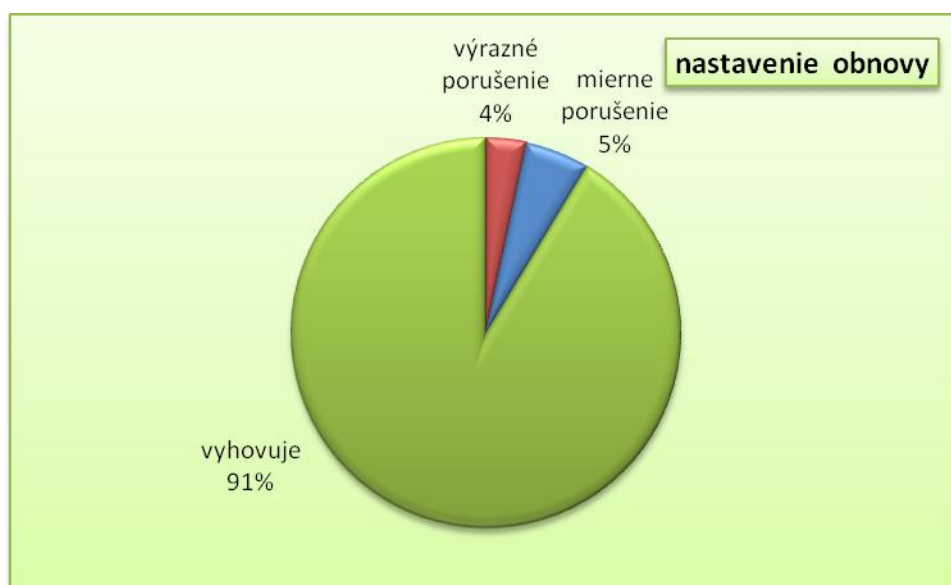
Ak agent používateľa neumožňuje používateľovi kontrolu nastavení kmitania, vyhýba sa použitiu kmitania.

Prevažná väčšina webových sídiel (91%) už na svojich webových stránkach neposkytuje pohyblivé, blikajúce, rolujúce, či samo-obnovovacie objekty. Vysvetlením môže byť predovšetkým vývoj webového prostredia. Rýchle kmitanie a dynamický pohyb objektov nepredstavuje symbol moderného webu. Najviac problematickým článkom však naďalej zostávajú predovšetkým grafické, zpravidla reklamné bannery, ktorých primárnym účelom je zaujať pozornosť návštevníka. Pri hodnotení sme vychádzali predovšetkým z praktickej prístupnosti, pričom sme rozlišovali nielen veľkosť obnovovacieho objektu, ale aj jeho význam vzhľadom k účelu webovej prezentácie.

Výrazné porušenie kontrolného bodu 7.1 sme v rámci testovania zaznamenali iba na piatich webových sídlach (čo predstavuje 4 % z celkového počtu).

Menej priaznivo v tejto súvislosti pôsobí zistenie, že všetky výrazné porušenia sme zaznamenali práve vo verejnom sektore. Celkové výsledky uvádzame v grafe č. 52.

Pre zaujímavosť uvádzame, že v porovnaní s výsledkami zaznamenaných počas prvého monitorovania v roku 2008 sú celkové hodnoty takmer identické.

Graf č. 52 Celkové rozloženie výsledkov monitorovaného bodu 7.1 („nastavenia pre kmitanie“) vo verejnom a privátnom sektore.

Bod 7.4 (obnovovanie webových stránok)

Ak agent používateľa neposkytuje možnosť zastaviť obnovovanie, nie je vhodné vytvárať webové stránky, ktoré sa pravidelne sami obnovujú. Obsah sa mení len vtedy, ak používateľ aktivuje nejaký prvok.

Pri hodnotení povinného bodu 7.4 sme celkovo zistili iba 1,33 % (2 webové sídla) prípadov obnovovania obsahu webovej stránky bez aktivovania niektorého prvku používateľom.

Bod 8.1 (dizajn prístupnosti)

Programové prvky ako sú skripty a applety sa robia priamo prístupné alebo kompatibilné s pomocnými technológiami. Nie je vhodné, aby obsah ani kód webovej stránky predpokladal prípadne vyžadoval konkrétny spôsob použitia, ani konkrétne vstupné alebo výstupné zariadenie. Ak to nie je možné, poskytuje sa prístupné alternatívne riešenie.

V oblasti prístupnosti pre vstupné zariadenia sme zisťovali, či používateľské rozhranie webového sídla spĺňa princípy dizajnu prístupnosti, tzn. že je prístrojovo nezávislý prístup k funkčnosti, použiteľnosti klávesnice, prístup hlasového výstupu atď. Okrem toho sme skúmali, či programové prvky, ako sú tzv. skripty a applety, sú priamo prístupné alebo kompatibilné s pomocnými technológiami.

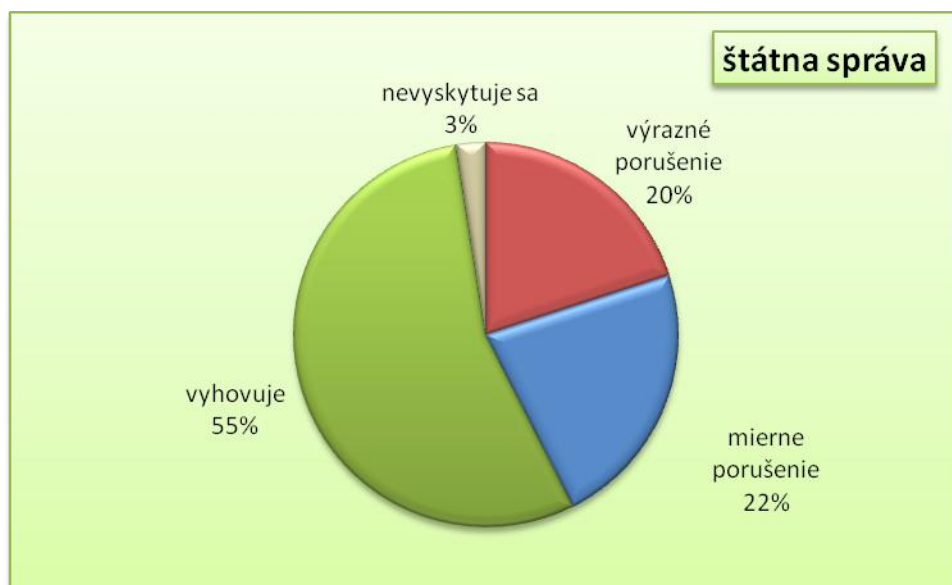
Uvedená oblasť je z hľadiska praktickej prístupnosti zásadná a pri našom hodnotení mala obzvlášť vysokú prioritu. **Výrazné porušenie v oblasti dizajnu prístupnosti webového sídla totiž úplne zamedzuje prístup ku informáciám (významné predovšetkým pre používateľov so zrakovým a telesným postihnutím a pre používateľov so zdravotným oslabením).**

Nepriaznivý stav vo verejnom a privátnom sektore potvrdzuje aj nasledovný graf č. 53:

Graf č. 53 Celkové rozloženie výsledkov monitorovaného bodu 8.1 („prístupnosť a kompatibilita s pomocnými technológiami“) vo verejnom a privátnom sektore.

Každé piate webové sídlo v štátnej správe poskytuje informácie koncipované v neprístupnej forme pre znevýhodnených používateľov (graf č. 54).

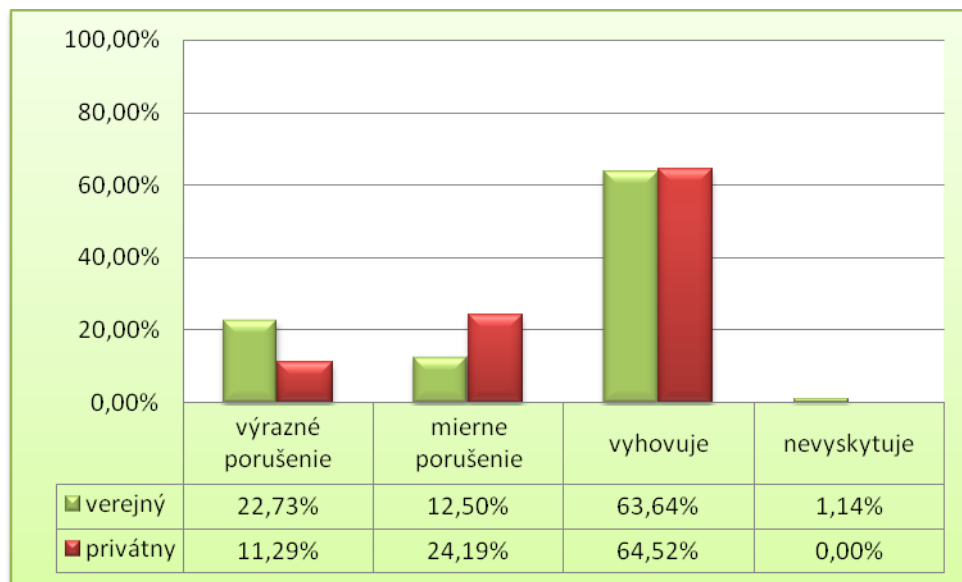
Graf č. 54 Výsledky monitorovania bodu 8.1 („prístupnosť a kompatibilita s pomocnými technológiami“) v štátnej správe.

Podobne nepriaznivý stav v rámci monitorovaného bodu 8.1 sme zaznamenali aj v oblasti územnej samosprávy (graf č. 55).

Graf č. 55 Výsledky monitorovania bodu 8.1 („prístupnosť a kompatibilita s pomocnými technológiami“) v územnej samospráve.

Medzi verejným a privátnym sektorom sme zaznamenali rozdiely v oblasti výrazného a mierneho porušenia, pričom percentuálne zastúpenie webových sídiel v súlade s monitorovaným bodom 8.1 je takmer rovnaké (graf č. 56).

Graf č. 56 Porovnanie výsledkov monitorovania bodu 8.1 („prístupnosť a kompatibilita s pomocnými technológiami“) vo verejnom a privátnom sektore.

Bod 9.1 (klikateľné mapy)

Namiesto klikateľných máp na strane servera sa poskytujú klikateľné mapy na strane klienta, s výnimkou prípadov, kde sa oblasti nedajú definovať pomocou dostupného geometrického tvaru.

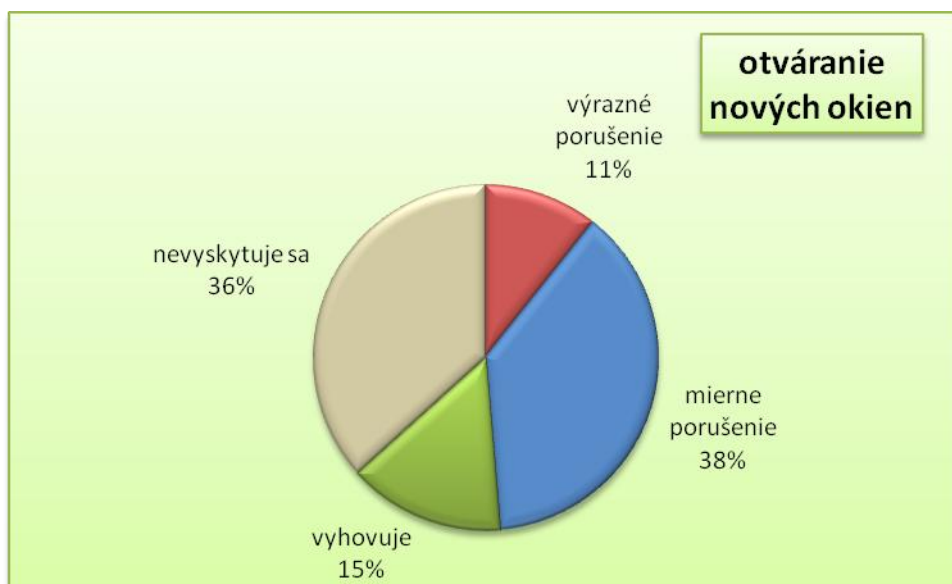
Webové sídla majú v 143 prípadoch zápis zistenia „nevyskytuje sa“, pretože nebolo zistené používanie klikateľných máp na strane servera (s výnimkou prípadov, kedy dané oblasti nemôžu byť definované pomocou dostupného geometrického tvaru). Sedem webových sídiel používa klikateľné mapy v súlade s kontrolným bodom 1.1. Znenie kontrolného bodu môže byť vzhľadom na charakter problematiky rôzne interpretovaný a má predovšetkým preventívny účel pre autorov webových stránok.

Bod 10.1 (otváranie nových okien)

Ak agent používateľa nedovoľuje používateľovi vypnúť vytváranie podradených okien, nepoužíva sa zjavovanie „pop-up“, či iných podobných okien a aktuálne otvorené okno sa nevymieňa bez toho, aby bol používateľ o tom informovaný.

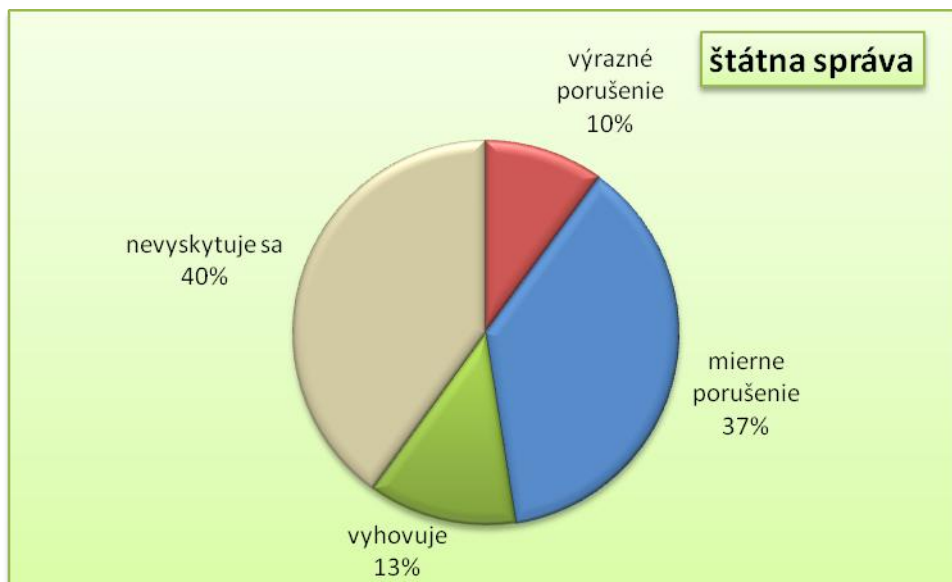
Zreteľné poskytnutie informácie o smerovaní hypertextového odkazu do nového okna webového prehliadača je obzvlášť dôležité pre nevidiacich používateľov. V prípade, že uvedená informácia nie je poskytovaná vzniká pre nevidiacich používateľov riziko nesprávneho vyhodnotenia vzniknutej situácie (nevidiaci používateľ nemá globálny a celistvý prehľad o jednotlivito usporiadaných elementoch na webovej stránke, rovnako je narušená vizuálna percepcia koncepcie webovej stránky).

Iba 22 webových sídiel (15% z celkového počtu) poskytuje informáciu o otváraní hypertextových odkazov do nového okna prehliadača a na viac ako tretine (36%) webových sídiel nie sú informácie poskytované z dôvodu korektného otvárania hypertextových odkazov.

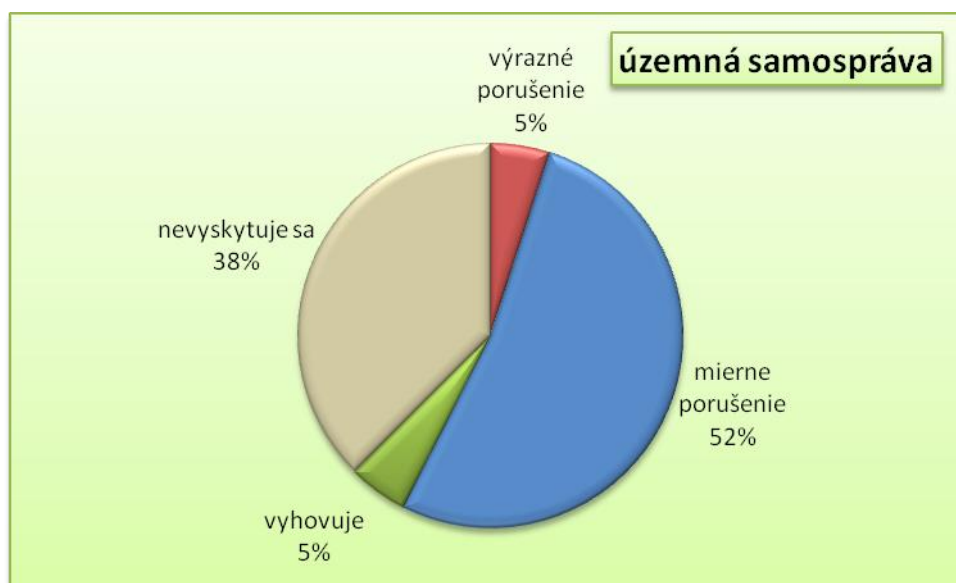

Graf č. 57 Celkové výsledky monitorovania bodu 10.1 („otváranie nových okien prehliadača“) vo verejnom a privátnom sektore.

Dielčie výsledky monitorovania povinného bodu 10.1 v štátnej správe a územnej samospráve uvádzame v grafoch č 58 a č. 59:

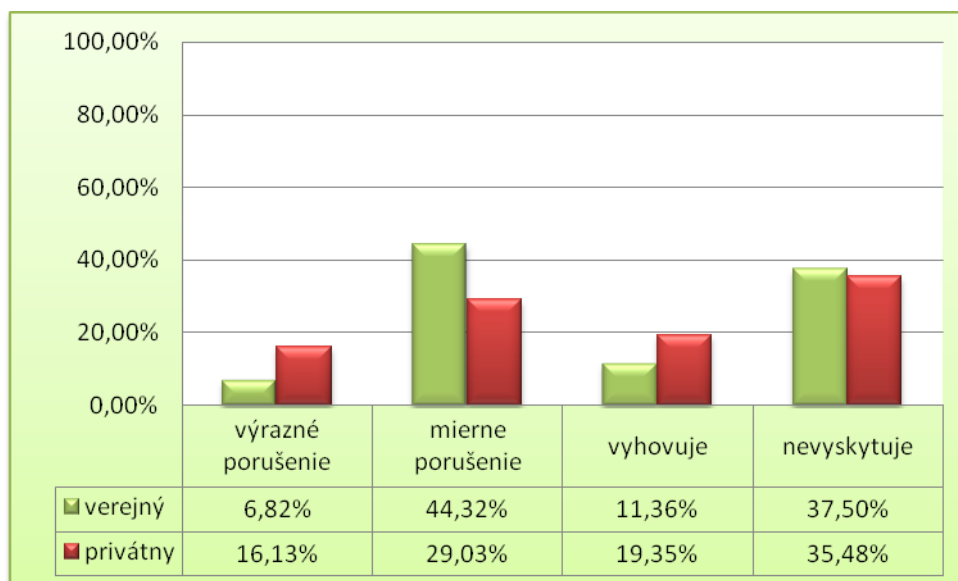

Graf č.58 Výsledky monitorovania bodu 10.1 („otváranie nových okien prehliadača“) v štátnej správe.

Graf č. 59 Výsledky monitorovania bodu 10.1 („otváranie nových okien prehliadača“) v územnej samospráve.

Pri komparácii privátneho a verejného sektora v rámci monitorovania bodu 10.1 možno poukázať na nevyvážené výsledky v oblasti mierneho a výrazného porušenia (graf č. 60).

Graf č. 60 Porovnanie výsledkov monitorovania bodu 10.1 („otváranie nových okien prehliadača“) vo verejnom a súkromnom sektore.

Bod 10.4 (dočasné riešenia)

Ak agent používateľa nedokáže správne spracovávať prázdne ovládacie prvky, v editovateľných políčkach a textových oblastiach sa uvádzajú prednastavené znaky, ktoré vymedzujú miesto.

Pravidlo 10 metodiky WCAG 1.0 sa označuje aj ako „dočasné“ riešenia. Svoju platnosť predpokladajú iba dovtedy, kým sa prístupové prostriedky (vrátane pomocných technológií) s problémami definovanými v jednotlivých kontrolných bodoch nevyrovnajú.

Na základe získaných výsledkov a taktiež praktických skúseností navrhujeme kontrolný bod 10.4 vyňať z povinných štandardov pre prístupnosť v podmienkach Slovenskej republiky a označiť ho ako odporúčaný.

Z metodického hľadiska prevažná väčšina webových sídiel už v súčasnosti nevyhovuje povinnému bodu 10.4, avšak praktická prístupnosť nie je narušená. Z uvedeného dôvodu neboli zistené nedostatky na webových stránkach sankciované a nepremietali do výsledného ratingu prístupnosti.

Bod 11.4 (alternatívna prístupnosť sídla)

Ak nie je možné vytvoriť webovú stránku, ktorá je prístupná podľa týchto pravidiel, poskytuje sa odkaz na alternatívnu webovú stránku, ktorá je prístupná, má ekvivalentné informácie alebo funkčnosť a je aktualizovaná tak často ako pôvodná neprístupná webová stránka. To isté platí pre webové sídlo.

Na základe získaných výsledkov konštatujeme, že povinnému bodu 11.4 je potrebné venovať zvýšenú pozornosť z dôvodu problematickej implementácie v praxi.

Z celej prieskumnej vzorky poskytovalo alternatívne prostredie 7 webových sídiel (4,67%), pričom iba 2 webové sídla plne vyhovovali povinnému bodu 11.4.

Vo väčšine prípadov neposkytovalo alternatívne prostredie identické informácie ako pôvodná webová stránka, prípadne sa na nej rovnako zobrazovali neprístupné prvky.

Pri úprave webového sídla z hľadiska prístupnosti prostredníctvom vytvorenia alternatívnej verzie je potrebné a žiaduce vychádzať predovšetkým z potrieb znevýhodnených používateľov.

Príkladom môže byť odkaz na vytvorenú textovú verziu, ktorý je vnorený hlboko do obsahu webovej prezentácie a je problematicky prístupný pri lineárnom spracovávaní. V tejto súvislosti považujeme za potrebné informovať, že nezanedbateľná skupina znevýhodnených používateľov uprednostňuje získavanie informácií z rovnakej verzie webových stránok ako väčšina populácie.

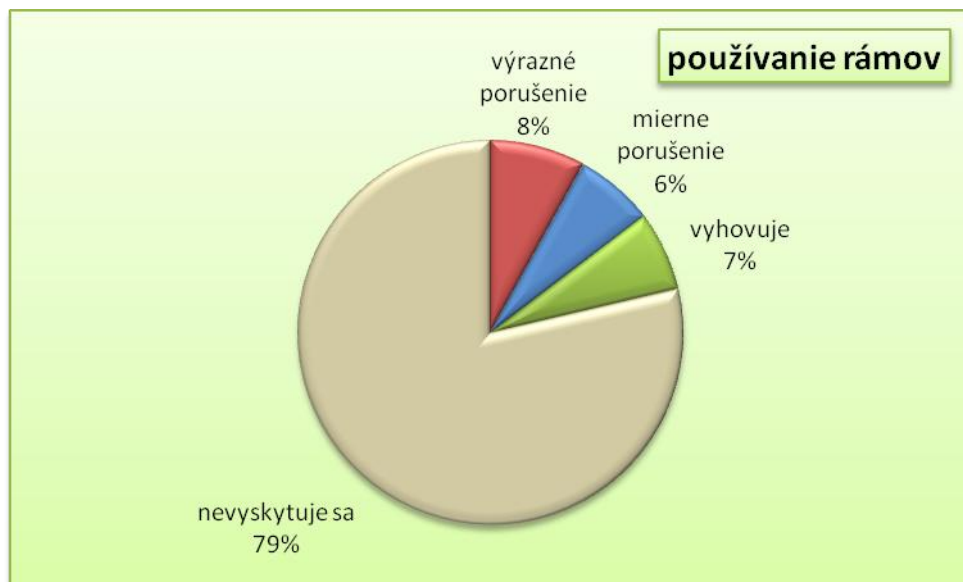
Bod 12.1 (používanie rámov)

Na umožnenie identifikácie rámov a ľahšej navigácie sa pre každý rám používa nadpis.

Z hľadiska praktickej prístupnosti nepredstavuje používanie rámov na webových stránkach zásadný problém.

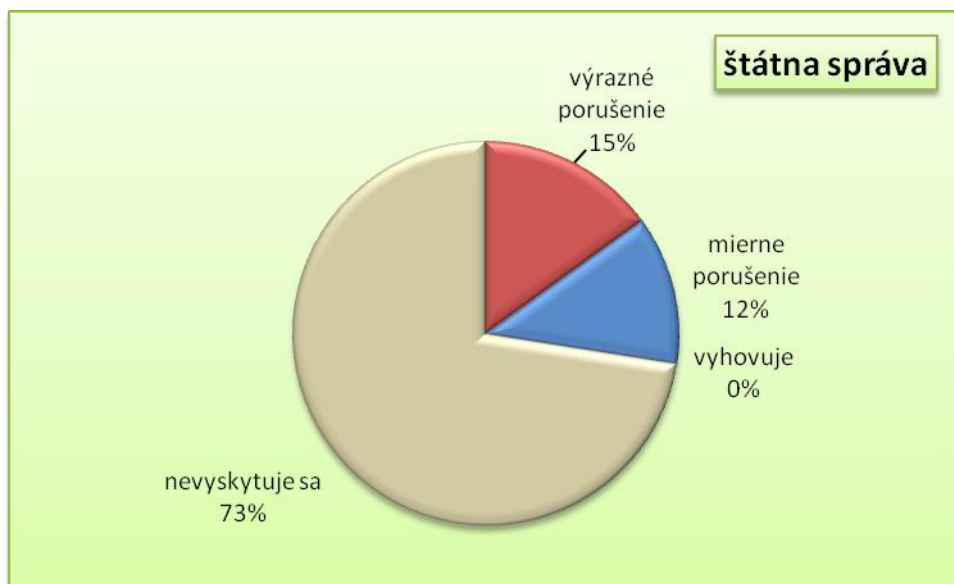
Na základe získaných výsledkov pri hodnotení povinného bodu 12.1 možno konštatovať, že prevažná väčšina webových sídiel, ktoré používajú rámy, ich uvádzajú bez identifikácie.

Takmer v každom prípade chýbal príslušný atribút „title“ (názov), ktorý by vystihoval účel rámika a jeho vzťah k ostatným rámikom. Celkovo takmer 80% webových sídiel nepoužíva rámy k poskytovaniu obsahu webovej prezentácie (graf č. 61).

Graf č. 61 Celkové výsledky monitorovania bodu 12.1 („identifikovanie rámov“) vo verejnom a privátnom sektore.

Najpočetnejšie zastúpenie používania rámov sme zaznamenali v štátnej správe (graf č. 62).

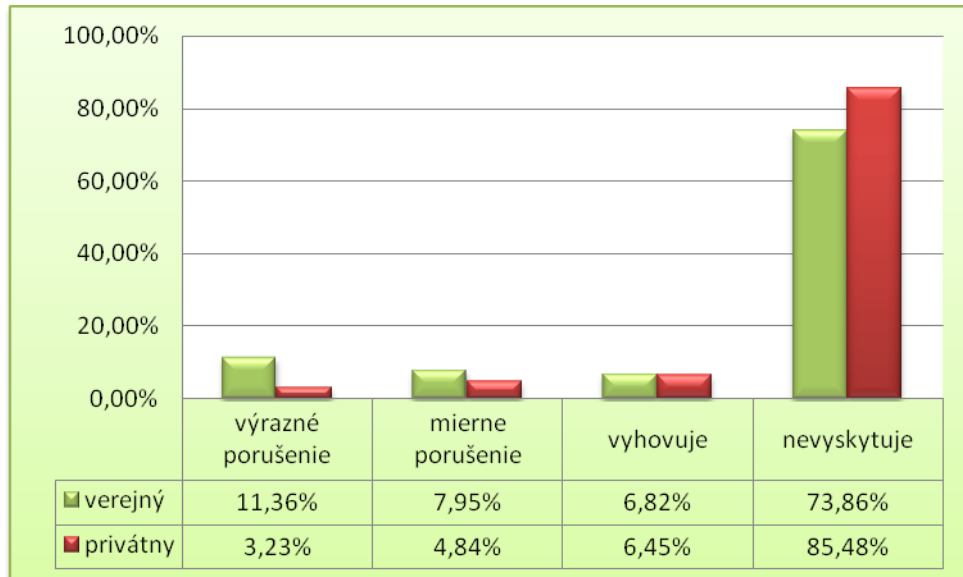

Graf č 62 Výsledky monitorovania povinného bodu 12.1 („identifikovanie rámov“) v štátnej správe.

Graf č. 63 Výsledky monitorovania povinného bodu 12.1 („identifikovanie rámov“) v územnej samospráve.

Používanie rámov je najzriedkavejšie v privátnom sektore, kde sa nevyskytovali až na 53 webových sídlach (85,48%).

Graf č. 64 Porovnanie výsledkov monitorovania bodu 12.1 („identifikovanie rámov“) vo verejnom a privátnom sektore.

Bod 12.4 (formuláre)

Menovky sa jasne spájajú s ovládačmi. Každý formulárový prvok má priradený výstižný názov.

Problematike prístupnosti webových formulárov sme pri hodnotení rovnako ako pri bode 1.1 a 8.1 určili najvyššiu prioritu z hľadiska udeľovania „*trestných bodov*“ v prípade zistenia výrazného porušenia. Webový formulár predstavuje významnú a nenahraditeľnú oblasť pri komunikácii a výmene informácií s používateľom.

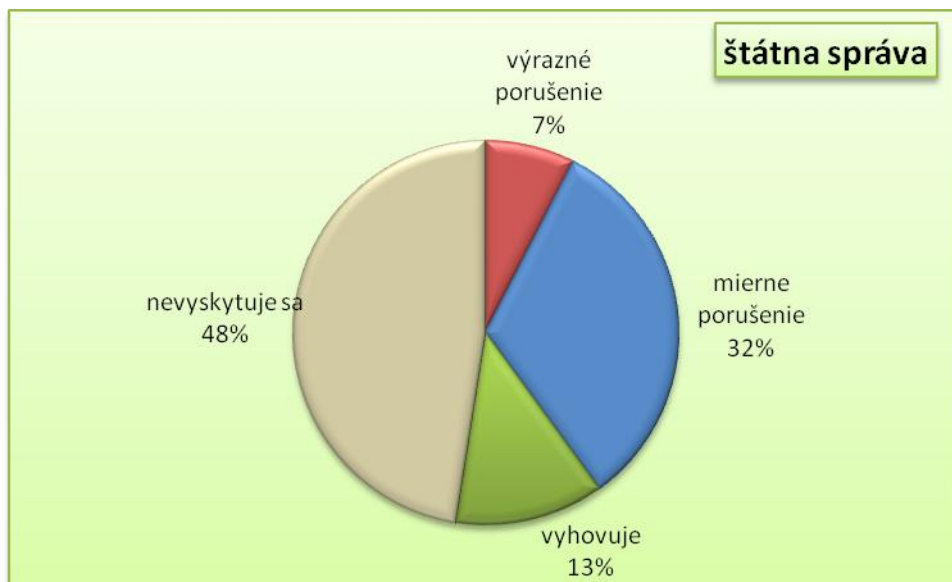
Rozsiahle a tiež webové formuláre pracujúce s citlivými informáciami musia mať jasne definované spojenia s ich ovládačmi, pričom každý formulárový prvok musí mať priradený výstižný názov. Uvedená podmienka je zásadná predovšetkým pre používateľov so zrakovým postihnutím.

Nepriaznivým zistením je predovšetkým nízky počet správne koncipovaných webových formulárov, ktoré poskytuje iba 17 webových sídiel (11%) z celej prieskumnej vzorky.

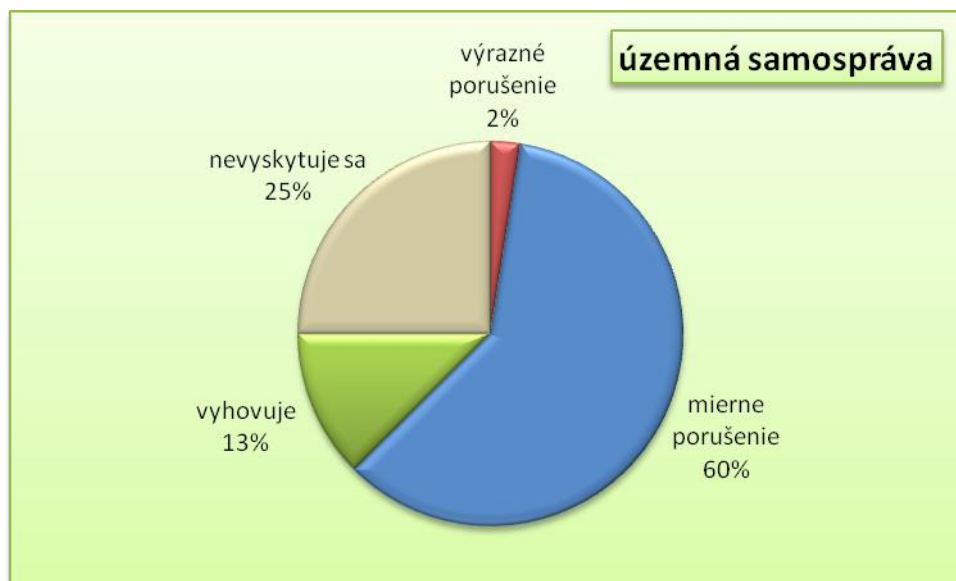

Graf č. 65 Celkové výsledky monitorovania bodu 12.4 („*prístupnosť formulárov*“) vo verejnom a súkromnom sektore.

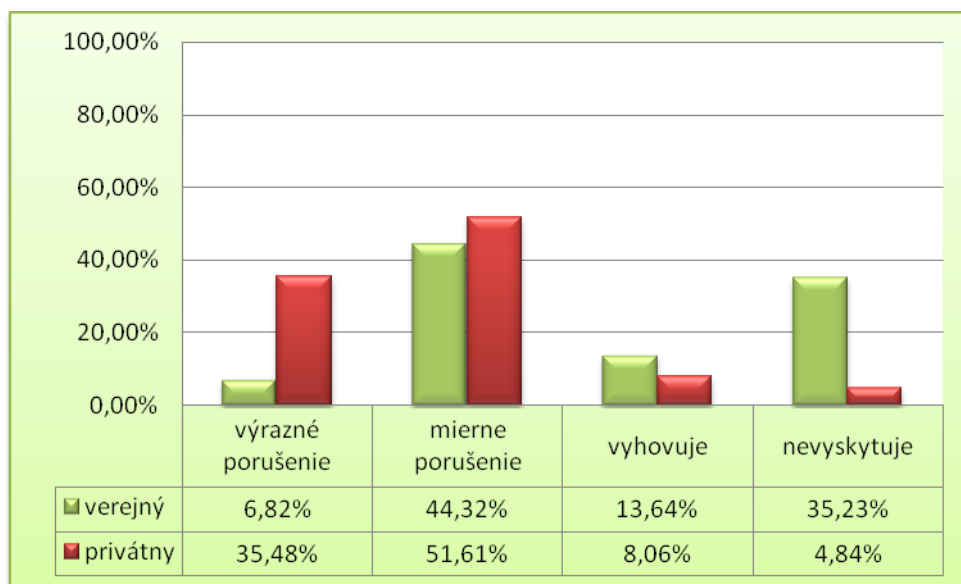
Do istej miery kladne možno hodnotiť zistenia v štátnej a verejnej správe, kde sme zaznamenali výrazne nižší počet výrazných porušení. Výsledky prezentujeme v grafoch č. 66 a č. 67:

Graf č. 66 Výsledky monitorovania povinného bodu 12.4 („prístupnosť formulárov“) v štátnej správe.

Graf č. 67 Výsledky monitorovania povinného bodu 12.4 („prístupnosť formulárov“) v územnej samospráve.

Graf č. 68 Porovnanie výsledkov monitorovania bodu 12.4 („prístupnosť formulárov“) vo verejnom a privátnom sektore.

Bod 13.6 (mechanizmus navigácie)

Príbuzné odkazy sa spájajú do skupín a tieto skupiny sa pre agentov používateľa identifikujú.

Ak to agenti používateľa umožňujú, uvedie sa aj spôsob, akým sa dá daná skupina preskočiť.

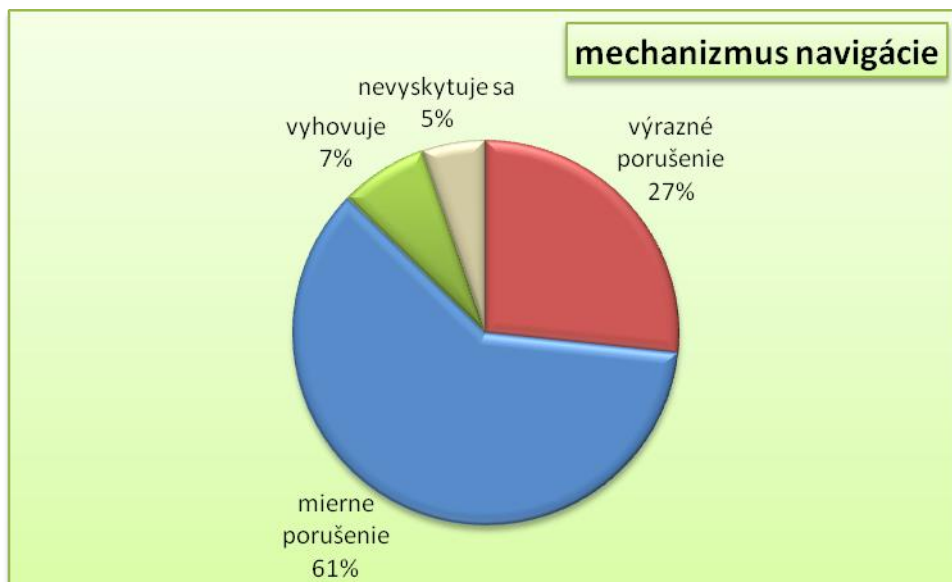
Bloky obsahu, ktoré sa opakujú na viacerých webových stránkach, je možné preskočiť.

Spájanie príbuzných odkazov do skupín a ich identifikovanie pre agentov umožňuje používateľom so zrakovým a telesným postihnutím rýchlejšie spracovať a následne ovládať mechanizmus navigácie.

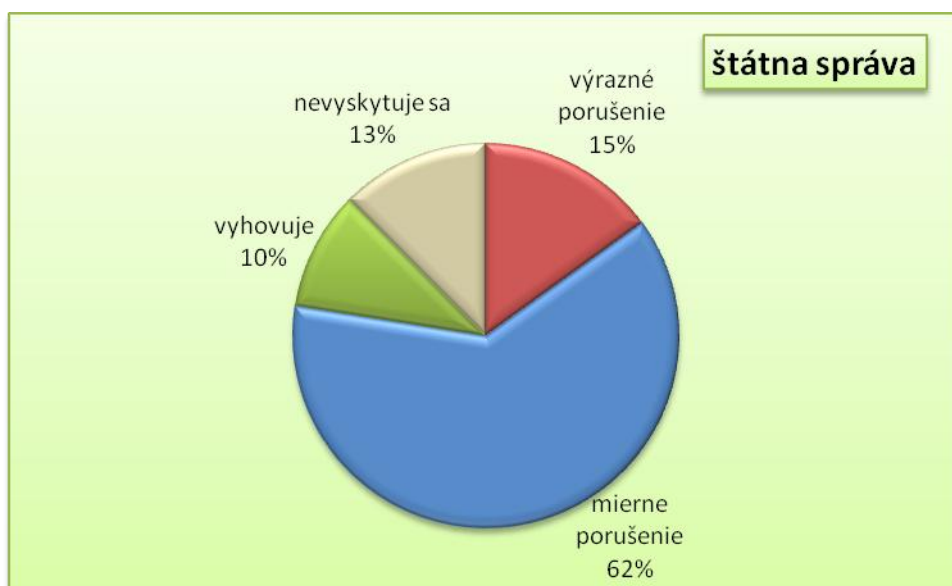
Prevažná väčšina webových sídiel nespája korektne príbuzné odkazy do skupín a tiež neumožňuje používateľom bloky obsahu, ktoré sa opakujú na viacerých webových stránkach preskočiť.

V praktických situáciách len zriedkavo vyhovuje webové sídlo povinnému bodu a umožňuje používateľom využívať prehľadný mechanizmus navigácie.

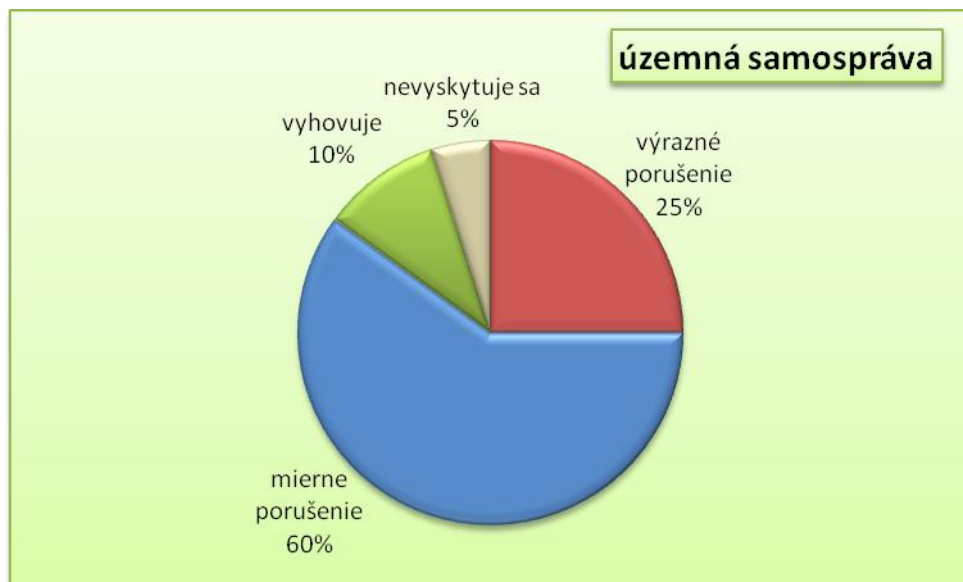
Celkové zistenia uvádzame v grafe č. 69.

Graf č. 69 Celkové výsledky monitorovania bodu 13.6 („*mechanizmus navigácie*“) vo verejnom a privátnom sektore.

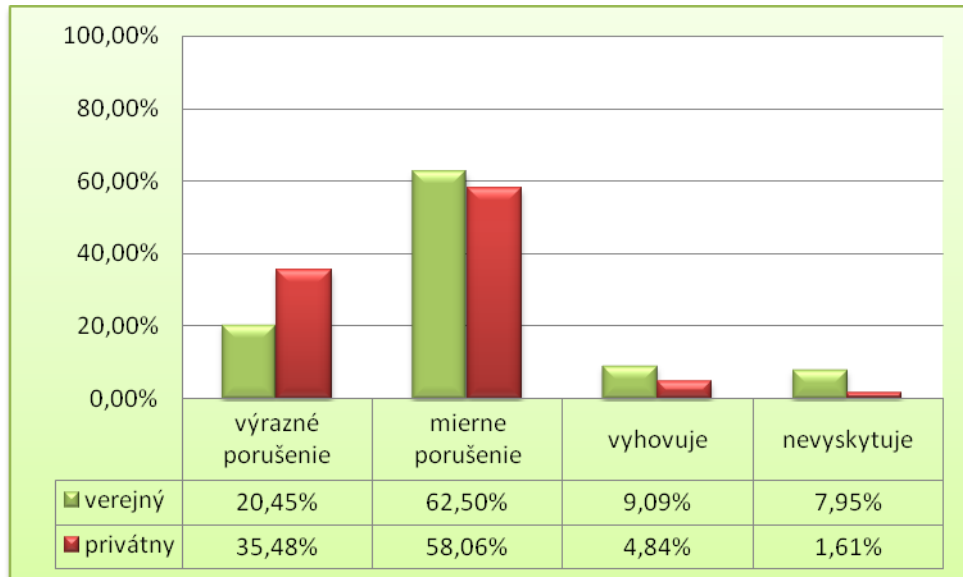

Graf č. 70 Výsledky monitorovania bodu 13.6 („*mechanizmus navigácie*“) v štátnej správe.

Graf č. 71 Výsledky monitorovania bodu 13.6 („mechanizmus navigácie“) v územnej samospráve.

Relatívne priaznivejšia situácia je vo verejnom sektore v ktorom takmer každé desiate webové sídlo vyhovuje povinnému bodu 13.6 (graf č. 72).

Graf č. 72 Porovnanie výsledkov monitorovania bodu 13.6 („mechanizmus navigácie“) vo verejnom a súkromnom sektore.

Bod 13.14 (prostredie používateľa)

Webová stránka vo všeobecnosti nemanipuluje používateľským prostredím bez priameho príkazu používateľa.

V rámci hodnotenia bodu 13.14 sme monitorovali, či webová stránka neotvára bez príkazu nové okná, nemení svoju veľkosť a pozíciu okien, pričom žiadnym spôsobom nemení ovládacie prvky prehliadača, nezakazuje alebo neobmedzuje posúvače (scrollbar), a to ani v rámoch, neobmedzuje použitie kontextových ponúk, histórie, navigačných tlačidiel ako Späť/Dopredu, nemení obsah obľúbených položiek, nenastavuje sa ako domovská webová stránka a podobne. Je nevyhnutné, aby používateľ mal vždy možnosť zobrazený obsah posúvať podľa potreby a dostať sa tak k časti obsahu, ktorá mu je skrytá. Z celej prieskumnej vzorky sme vyhodnotili 5 prípadov (3,33%) porušenia bodu, pričom vo všetkých prípadoch sa jednalo o webové sídla verejného sektora.

Bod 14.1 (zreteľnosť a jasnosť dokumentov)

Webové stránky prezentujú informácie jednoduchým jazykom a zrozumiteľnou formou. Používa sa čo možno najjasnejší a najjednoduchší jazyk, zodpovedajúci obsahu webovej stránky.

Metodika pre hodnotenie prezentovaných informácií jednoduchým jazykom a zrozumiteľnou formou nie je vedecky overená, pričom v rámci monitorovania sme túto oblasť nehodnotili z hľadiska lepšej objektívnosti a samotnej reliability celkových výsledkov pri interpretácii.

Bod 14.4 (účel webového sídla)

Úvodná webová stránka jednoznačne popisuje zmysel a účel webového sídla.

V rámci povinného bodu 14.4 sa uvádza, že z **úvodnej webovej** stránky je zrejmé,

1. o aký typ webovej prezentácie sa jedná, čo je jej cieľom a uvádza sa jej názov, čo môže byť splnené aj uvedením názvu správcu obsahu, ak je to dostatočne výstižné,
2. kto je jej technickým prevádzkovateľom; z úvodnej webovej stránky je rozpoznateľné, ktorej organizácii alebo inštitúcii webové sídlo patrí, teda kto je jej správcou obsahu.

Používateľ má vždy možnosť zobrazený obsah posúvať podľa potreby a dostať sa tak k časti obsahu, ktorá mu je skrytá.

Na základe zistení uvádzame, že približne každé desiate webové sídlo jednoznačne nepopisuje jeho zmysel a účel.

6. Výsledky testovania prístupnosti webových stránok za obdobie 2009I

Zhrnutie monitorovania **150 webových sídiel** za obdobie 2009I (01.01 2009 do 31.01 2009):

Aritmetický priemer ratingu prístupnosti: 78,1 %

Medián ratingu prístupnosti: 79,3%

Modus ratingu prístupnosti: 95,7%

Jednotlivé (štatisticky: stredné) hodnoty vyjadrujú stav **zníženej úrovne prístupnosti** pre aritmetický priemer, **strednú úroveň prístupnosti** pre medián.

Modus ratingu prístupnosti dosiahol najvyššiu úroveň prístupnosti, čo znamená, že za obdobie 2009I bolo najviac webových sídiel z celkového počtu hodnotených výsledným ratingom 95,70%.

V nasledujúcej tabuľke uvádzame porovnania pre webové sídla, ktoré boli hodnotené v rámci monitorovania 2008I a 2009I.

názov sídla	adresa sídla	2008I	2009I	rozdiel
Generálna prokuratúra SR	www.genpro.gov.sk	76,1%	89,1%	+13,0%
Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky	www.nrsr.sk	71,6%	88,0%	+16,4%
Kancelária prezidenta SR / Prezident SR	www.prezident.sk	85,2%	90,2%	+5,0%
Kancelária verejného ochráncu práv	www.vop.gov.sk	83,0%	88,0%	+5,0%
Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR	www.mdptr.gov.sk	95,5%	93,5%	-2,0%
TÚ SR (Druhé sídlo)	http://new.teleoff.gov.sk/	90,9%	88,0%	-2,9%
Ministerstvo financií SR	www.mfsr.gov.sk	98,9%	97,8%	-1,1%
MF SR (Informačný portál o informatizácii spoločnosti)	www.informatizacia.sk	85,2%	95,7%	+10,5%
MF SR (Prechod na euro)	www.euromena.sk	77,3%	79,3%	+2,0%
MF SR (Ústredný portál verejnej správy SR)	www.portal.gov.sk	78,4%	92,4%	+14,0%
Colné riaditeľstvo SR	www.colnasprava.sk	73,9%	73,9%	0,0%
Daňové riaditeľstvo SR	www.drslr.sk/wps/portal	56,8%	63,0%	+6,2%
DataCentrum	www.datacentrum.sk	63,6%	60,9%	-2,7%
Štátna pokladnica	www.pokladnica.sk	65,9%	66,3%	+0,4%
Ministerstvo hospodárstva SR	www.hospodarstvo.gov.sk	70,5%	55,4%	-15,1%
MH SR (Lepšia regulácia v SR)	www.betterregulation.sk	76,1%	78,3%	+2,2%
Slovenská obchodná inšpekcia	www.soi.sk	64,8%	98,9%	+34,1%
Ministerstvo kultúry SR	www.mksr.gov.sk	89,8%	83,7%	-6,1%
Literárne informačné centrum	www.litcentrum.sk	67,0%	71,7%	+4,7%
Slovenské národné múzeum	www.snm.sk	72,7%	81,5%	+8,8%
Slovenský filmový ústav	www.sfu.sk	68,2%	70,7%	+2,5%
Tlačová agentúra SR	www.tasr.sk	75,0%	72,8%	-2,2%

Ministerstvo obrany SR	www.mosr.sk	70,5%	90,2%	+19,7%
Vojenský technický a skúšobný ústav Záhorie	www.vtsu.sk	80,7%	83,7%	+3,0%
Ministerstvo pôdohospodárstva SR	www.mpsr.sk	77,3%	90,2%	+12,9%
MP SR (Agroportál)	www.agroportal.sk	69,3%	67,4%	-1,9%
Pôdohospodárska platobná agentúra	www.apa.sk	71,6%	82,6%	+11,0%
Štátna veterinárna a potravinová správa SR	www.svssr.sk	60,2%	73,9%	+13,7%
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	www.employment.gov.sk	95,5%	89,1%	-6,4%
MPSVR SR (Európsky sociálny fond)	www.esf.gov.sk	69,3%	68,5%	-0,8%
Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	www.upsvar.sk	61,4%	48,9%	-12,5%
Ministerstvo spravodlivosti SR	www.justice.gov.sk	64,8%	85,9%	+21,1%
MS SR (Portál právnych predpisov)	lt.justice.gov.sk	73,9%	84,8%	+10,9%
Ministerstvo školstva SR	www.minedu.sk	79,5%	92,7%	+13,2%
IUVENTA (Slovenský inštitút mládeže)	www.iuventa.sk	45,5%	46,7%	+1,2%
Metodicko-pedagogické centrum v Bratislave (alokované pracovisko Ševčenkova 11 Bratislava)	www.mcmb.sk	67,0%	64,1%	-2,9%
Ministerstvo vnútra SR	www.minv.sk	88,6%	92,4%	+3,8%
Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR	www.build.gov.sk	61,4%	52,2%	-9,2%
Krajský stavebný úrad v Nitre	www.nrksu.sk	72,7%	73,9%	+1,2%
Ministerstvo zahraničných vecí SR	www.mzv.sk	48,9%	51,1%	+2,2%
Ministerstvo životného prostredia SR	www.enviro.gov.sk	68,2%	87,0%	+18,8%
Slovenská agentúra životného prostredia (SAŽP)	www.sazp.sk	83,0%	73,9%	-9,1%
Slovenská inšpekcia životného prostredia	www.sizp.sk	47,7%	62,0%	+14,3%
Slovenský hydrometeorologický ústav	www.shmu.sk	77,3%	85,9%	+8,6%
Štátna ochrana prírody SR	www.sopsr.sk	68,2%	72,8%	+4,6%
Správa Tatranského národného parku	www.tanap.org	77,3%	77,2%	-0,1%
Najvyšší kontrolný úrad SR	www.nku.gov.sk	64,8%	66,3%	+1,5%
Národná banka Slovenska	www.nbs.sk	80,7%	95,7%	+15,0%
Národný bezpečnostný úrad	www.nbusr.sk	79,5%	91,3%	+11,8%
Protimonopolný úrad SR	www.antimon.gov.sk	73,9%	95,7%	+21,8%
Sociálna poisťovňa	www.socpoist.sk	94,3%	95,7%	+1,4%
Správa štátnych hmotných rezerv SR	www.reserves.gov.sk	84,1%	78,3%	-5,8%
Štatistický úrad SR	www.statistics.sk	88,6%	71,7%	-16,9%
Infostat (Inštitút informatiky a štatistiky)	www.infostat.sk	75,0%	85,9%	+10,9%
Úrad geodézie, kartografie a katastra SR	www.geodesy.gov.sk	71,6%	78,3%	+6,7%
ÚGKK SR (Katastrálny portál)	www.katasterportal.sk	73,9%	63,0%	-10,9%
ÚGKK SR (Kataster nehnuteľností SR)	www.kataster.skgeodesy.sk	69,3%	77,2%	+7,9%
Výskumný ústav geodézie a kartografie v Bratislave	www.vugk.sk	75,0%	73,9%	-1,1%
Úrad jadrového dozoru SR	www.ujd.gov.sk	45,5%	84,8%	+39,3%
Úrad na ochranu osobných údajov SR	www.dataprotection.gov.sk	84,1%	91,3%	+7,2%
Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou	www.udzs.sk	77,3%	81,5%	+4,2%
Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR	www.unms.sk	94,3%	95,7%	+1,4%
Slovenská národná akreditačná služba	www.snas.sk	72,4%	80,4%	+8,0%
Slovenský ústav technickej normalizácie	www.sutn.gov.sk	72,7%	76,1%	+3,4%
Úrad pre reguláciu sieťových odvetví	www.urso.gov.sk	68,2%	71,7%	+3,5%
Úrad pre verejné obstarávanie	www.uvo.gov.sk	84,1%	85,9%	+1,8%
ÚVO (Portál verejného obstarávania)	www.evo.gov.sk	79,5%	79,3%	-0,2%
Úrad priemyselného vlastníctva SR	www.upv.sk	61,4%	89,1%	+27,7%

ÚPV SR (Databáza ochranných známk, úžitkových vzorov a patentov SR)	registre.indprop.gov.sk/registre/?lang=sk	54,5%	35,9%	-18,6%
Úrad vlády SR	www.vlada.gov.sk	89,8%	90,2%	+0,4%
ÚV SR (Informačný portál o členstve SR v EÚ)	www.euroinfo.gov.sk	73,9%	91,3%	+17,4%
ÚV SR (Podpredseda vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny)	www.caplovic.vlada.gov.sk	79,5%	95,7%	+16,2%
ÚV SR (Rokovania Vlády SR)	www.rokovania.sk	81,8%	81,5%	-0,3%
Ústav pamäti národa	www.upn.gov.sk	98,9%	95,7%	-3,2%
Ústavný súd SR	www.concourt.sk	53,4%	95,7%	+42,3%
Rada pre vysielanie a retransmisiu	www.rada-rtv.sk	75,0%	94,6%	+19,6%
Slovenská televízia (STV)	www.stv.sk	78,4%	79,3%	+0,9%

Tabuľka č. 5 Porovnanie výsledných hodnôt ratingu prístupnosti webových sídiel monitorovaných v období 2008I a 2009I (prvý stĺpec: názov sídla, druhý stĺpec: adresa webového sídla, tretí stĺpec: dosiahnutý rating prístupnosti v období 2008I, štvrtý stĺpec: dosiahnutý rating prístupnosti v období 2009I, piaty stĺpec: rozdiel medzi výsledným ratingom prístupnosti v období 2009I a výsledným ratingom prístupnosti v období 2008I)

Na základe predložených zistení možno konštatovať, že takmer 70% webových sídiel zaznamenal nárast ratingu prístupnosti. Pri jednej tretine webových sídiel (33,77%) sme zaznamenali nárast ratingu prístupnosti o viac 8%.

Výrazný nárast (o viac ako 20%) ratingu prístupnosti sme zaznamenali pre nasledovné webové sídla:

- Protimonopolný úrad SR (www.antimon.gov.sk)
- Ústavný súd SR (www.concourt.sk)
- Ministerstvo spravodlivosti SR (www.justice.gov.sk)
- Ministerstvo obrany SR (www.mosr.sk)
- Rada pre vysielanie a retransmisiu (www.rada-rtv.sk)
- Slovenská obchodná inšpekcia (SOI) (www.soi.sk)
- Úrad jadrového dozoru SR (www.ujd.gov.sk)
- Úrad priemyselného vlastníctva SR (www.upv.sk)

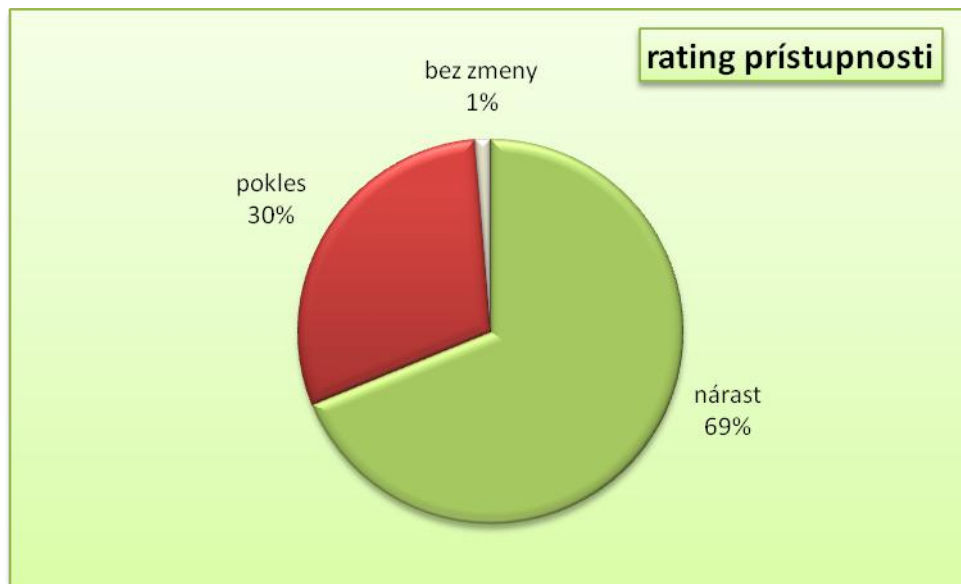
Webové sídlo Slovenskej obchodnej inšpekcie dosiahlo z celej prieskumnej vzorky najvyšší rating prístupnosti (98,9%).

Pokles ratingu prístupnosti o viac ako 10%:

- Ministerstvo hospodárstva SR (www.hospodarstvo.gov.sk)
- ÚGKK SR (Katastrálny portál) (www.katasterportal.sk)

- ÚPV SR (Databáza ochranných známok, úžitkových vzorov a patentov SR) (registre.indprop.gov.sk/registre/?lang=sk)
- Štatistický úrad SR (www.statistics.sk)
- Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (www.upsvar.sk)

Uvádzame, že v období 2009I boli webové sídla monitorované podľa nového Výnosu, ktorý obsahuje niektoré nové povinné body.

Graf č. 73 Zmena ratingu prístupnosti webových sídiel monitorovaných počas období 2008I a 2009I.

Napriek vyššie uvedeným pozitívnym zisteniam uvádzame, že nemožno vysloviť jednoznačné a všeobecné platné stanovisko o zlepšovaní úrovne prístupnosti webových stránok v Slovenskej republike. Zvyšovanie úrovne prístupnosti webových stránok je však evidentné v oblasti opakovane monitorovanej prieskumnej vzorky.

Možno konštatovať, že monitorovanie malo priaznivý vplyv v oblasti osvetu a šírenia informácií o problematike prístupnosti a tiež pre následnú elimináciu konkrétnych nedostatkov (napríklad: pokles výskytu používania technológie CAPTCHA v neprístupnej forme)

V tejto súvislosti citujeme:

„Výsledky nie je možné jednoducho generalizovať. Sledujem zlepšenie, no nie všeobecné. Aj naďalej sa vyskytujú úplne zásadné chyby najvyššej priority.

Monitorovali sme sídla, ktoré mali dôležité informácie prezentované iba ako grafický prvok bez textovej alternatívy (jedná sa o závažný nedostatok, ktorý by sa už v súčasnosti nemal vyskytovať) ako aj sídla, ktoré mali relatívne dobré hodnotenie najmä vďaka malému počtu stránok s minimom multimédií (napr. <http://www.ddkrupina.sk>). Zároveň sa vyskytli sídla, ktoré boli rozsiahle, veľmi moderne spracované a boli vyhodnotené záverom: vysoká úroveň prístupnosti (napr. <http://www.minv.sk/>).

Pokiaľ ide o opakované testovanie, vyskytli sa sídla, kde mali odstránené takmer všetky nedostatky (napr. <http://www.antimon.gov.sk/>) a zároveň sídla, pri ktorých sme vyhodnotili aj ďalšie chyby a tie pôvodné odstránené neboli (napr. <http://www.novezamky.sk/>).

(Martina Kobolková, odborný asistent Podporného centra pre zrakovo postihnutých)

Najvyššie priemerné hodnoty ratingu prístupnosti sme vyhodnotili u webových sídiel ústredných orgánov štátnej správy (83,60%) a samosprávnych krajov (83,0%). Jednotlivé zistenia uvádzame v tabuľke č.6:

rating prístupnosti	Ústredné orgány štátnej správy	Štátna správa	Územná samospráva
aritmetický priemer	83,60%	78,00%	78,39%
medián	89,10%	78,80%	79,30%
modus	90,20%	95,70%	95,70%

Tabuľka č. 6 Hodnoty ratingu prístupnosti v skupine ústredných orgánov štátnej správy, v štátnej správe – ostatné a v územnej samospráve (vrátane samosprávnych krajov).

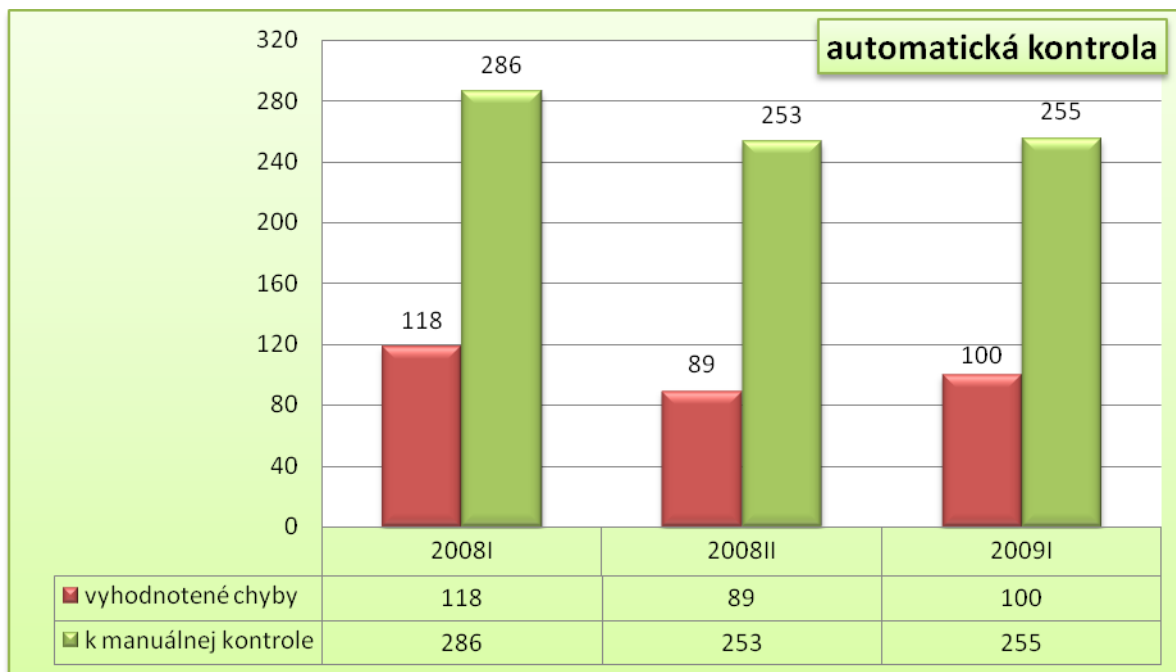
6.1 Hlavné zistenia automatickej kontroly prístupnosti

V súlade s kapitolou 5.1 predloženej záverečnej správy uvádzame, že automatická kontrola prístupnosti predstavuje rýchly a efektívny spôsob ako vyhodnotiť stav prístupnosti webového sídla. Veľkou nevýhodou používania tejto metódy testovania bez následnej manuálnej kontroly je predovšetkým nízka spoľahlivosť získaných výsledkov.

Koncepcia problematiky je predovšetkým o prístupnosti informácií pre znevýhodnených používateľov, pričom technický aspekt je jeho neoddeliteľnou súčasťou avšak nie podstatou.

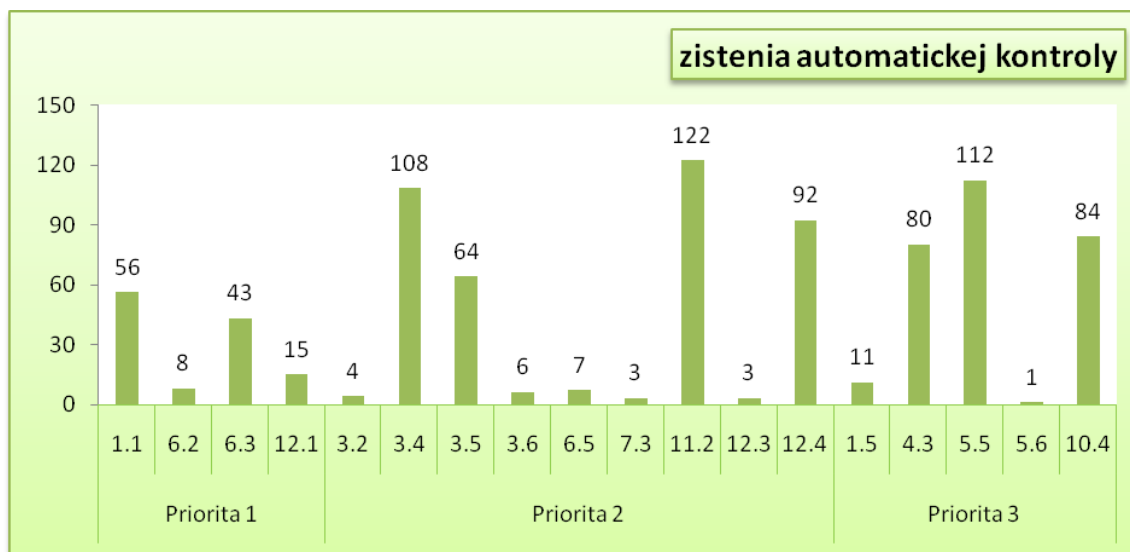
Priemerný počet automaticky vyhodnotených chýb na webovom sídle pre všetky priority WCAG 1.0 je 100.

Zistenia a následne porovnanie s výsledkami monitorovaní v roku 2008 ilustrujeme v grafe č. 74.

Graf č. 74 Porovnanie priemerného počtu chýb na webovom sídle vyhodnotených prostredníctvom automatickej kontroly v jednotlivých monitorovaných obdobiach v rokoch 2008 a 2009.

Pri hodnotení prístupnosti sme prevažne používali automatický nástroj **TAW** (Web Accessibility Test - <http://www.tawdis.net>). Okrem uvedeného nástroja sme tiež využívali zistenia automatickej kontroly **HiSoftware Cynthia Says** (<http://www.cynthiasays.com/>) a tiež zaujímavý nástroj **Truwex Online 2.0** (<http://checkwebsite.erigami.com/accessibility.html>), ktorého výstupom sú prehľadne spracované zistenia doplnené o vizuálne prvky, ktoré urýchľujú analýzu a porozumenie jednotlivých nedostatkov.

Graf č. 75 Výskyt nedostatkov (chýb) pre jednotlivé kontrolné body pravidiel WCAG 1.0 vyhodnotených automatickým nástrojom TAW (Web Accessibility Test - <http://www.tawdis.net>).

Zhodne s obdobím 2008II sme najväčšie zastúpenie (81% webových sídiel) zistili pre pravidlo 11.2 (používanie neschválených vlastností W3C technológií).

Z hľadiska povinných požiadaviek pre prístupnosť v podmienkach Slovenskej republiky môžeme poukázať na pravidlo 1.1, ktoré podľa automatickej kontroly nespĺňa približne každé tretie webové sídlo.

V rámci pravidla 1.1 nebolo korektne vyhodnotených až 27 webových sídiel z celkového počtu pri komparácii s výsledkami manuálnej kontroly. Jedná sa o webové sídla, ktoré porušovali bod 1.1 výrazne, avšak automatická kontrola tento nedostatok neodhalila práve z dôvodu limitujúceho mechanizmu vyhodnocovania.

Napriek početnému zastúpeniu zistení v rámci bodov 3.4 (používanie relatívnych jednotiek) a 12.4 (spájanie menoviek s ovládačmi) sú pri porovnaní s výsledkami manuálnej kontroly nedostatky spolu pre 10 webových sídiel.

Obzvlášť nepresné zistenia sme zaznamenali v rámci početného zastúpenia zistení v bode 3.5. Automatická kontrola pri hodnotení sémantiky (štruktúry) webovej stránky nemá vytvorené všeobecne platné a účinné mechanizmy vyhodnocovania korektného použitia nadpisov. Priemerne každé tretie webové sídlo malo nesprávne vyhodnotenú chybu z hľadiska praktickej prístupnosti.

Najviac spoľahlivé zistenia sme zaznamenali v rámci bodu 4.3, ktoré boli korektné na 100%.

Na základe týchto zistení konštatujeme, že nemožno vysloviť konkrétnejšie závery o stave prístupnosti webových stránok v Slovenskej republike, iba na základe výsledkov automatickej formy testovania.

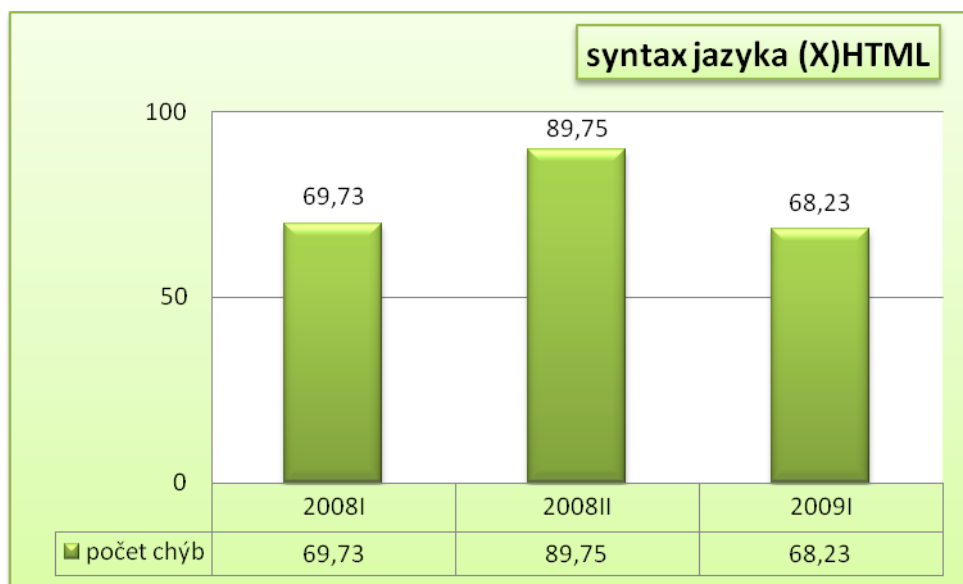
Veľmi často sa problematika prístupnosti v praxi zovšeobecňuje na validitu zdrojového kódu webovej stránky. Pritom sa jedná iba o jednu časť problematiky prístupnosti, ktorá podľa našich skúseností nemá taký výrazný dopad na celkovú prístupnosť webovej stránky. Pre exaktné vyjadrenie prístupnosti v tejto oblasti sme použili viacnásobné meranie pre každé webové sídlo (5-krát).

Porovnanie priemerného počtu chýb pre jednotlivé monitorované obdobia:

Každé tretie webové sídlo vyhovuje pri automatickej kontrole priorit 1 pravidiel WCAG 1.0

WCAG 1.0	Priorita 1	Priorita 2	Priorita 3
štátna správa	39,33%	3,37%	1,12%
územná samospráva	27,87%	1,64%	1,64%

Tabuľka č. 7 Zastúpenie vyhovujúcich webových sídiel pre jednotlivé priority v štátnej správe a v územnej samospráve na základe automatickej kontroly prístupnosti.

Graf č. 76 Komparácia priemerného počtu chýb na webovej stránke vyhodnotených prostredníctvom nástroja „*The W3C Markup Validation Service*” (<http://validator.w3.org/>) v jednotlivých monitorovaných obdobiach.

Na záver hodnotenia nepovinného bodu 3.2 musíme poznamenať, že niektoré asistenčné technológie (napr. čítače obrazovky) môžu mať so sprístupnením tzv. nevalidných stránok problémy. Webová stránka, ktorá obsahuje chyby v zdrojovom kóde, môže spôsobiť nesprávne fungovanie prehliadača. Pre správne zobrazovanie stránky však nie je dôležitý počet chýb ale charakter chýb zanesených v zdrojovom kóde. Preto je dôležité, aby kód stránok vyhovoval štandardom.

Priemerný počet chýb v zdrojovom kóde na všetkých monitorovaných webových stránkach je 68,23 (spolu kontrolovaných 750 webových stránok).

6.2 Výsledky a hlavné zistenia zlúčenej manuálnej a automatizovanej kontroly prístupnosti podľa prílohy č. 1 k Výnosu č. MF/013261/2008-132

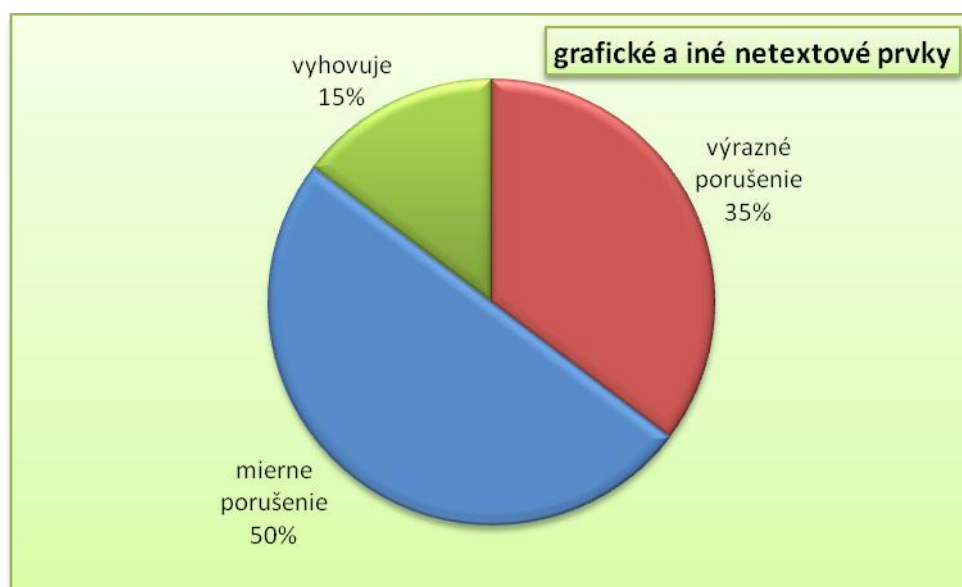
Bod 1.1 (grafické a iné netextové prvky)

Ku všetkým „netextovým“ prvkom sa poskytuje textový ekvivalent. „Netextové“ prvky sú najmä obrázky, grafické náhrady textu vrátane symbolov, oblasti klikateľnej mapy, animácie ako animované GIF-súbory a podobne, aplety a programové objekty, ASCII obrázky, rámy (frames), skripty, obrázky používané ako list bullets, tabulátory, grafické tlačidlá, zvuky prehrávané s alebo bez zásahu používateľa, samostatné zvukové súbory, zvukové stopy videa a video.

Iba 22 webových sídiel (15%) poskytuje textové alternatívy pre všetky grafické objekty úplne korektne.

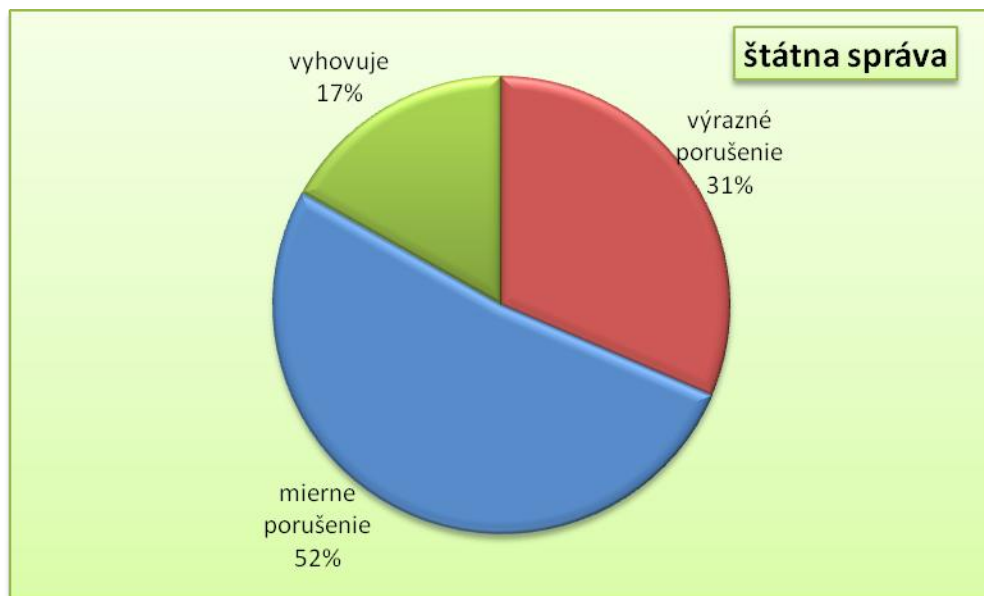
Výrazné porušenie bolo zaznamenané až na 53 webových sídlach (35%). Pri porovnaní s monitorovaním 2008I je uvedená hodnota pre výrazné porušenie vyššia o jedno percento.

Výsledky uvádzame aj na nasledovnom grafe č. 77:

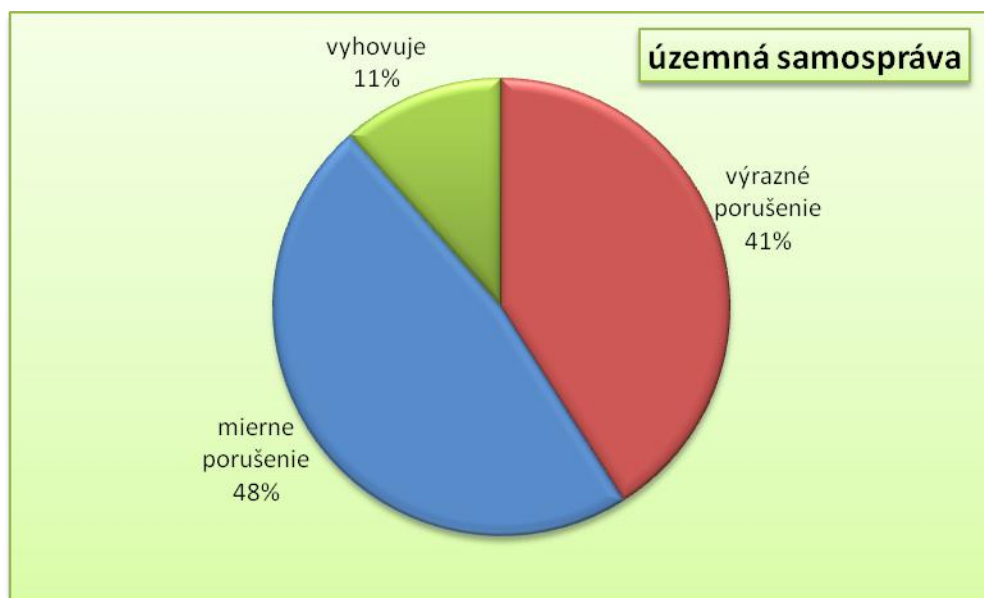

Graf č. 77 Výsledky testovania prístupnosti grafických a iných netextových objektov štátnej správy a územnej samosprávy (hodnotené v rámci bodu 1.1).

V oblasti poskytovania textových alternatív pre grafické a iné objekty sme zaznamenali mierne odchýlky medzi štátnou a územnou správou. Výsledky uvádzame v grafoch č. 78 a č. 79.

Graf č. 78 Výsledky testovania prístupnosti grafických a iných netextových objektov v štátnej správe (hodnotené v rámci *bodu 1.1*)

Graf č. 79 Výsledky testovania prístupnosti grafických a iných netextových objektov v územnej samospráve (hodnotené v rámci *bodu 1.1*)

Bod 1.2 (klikateľné mapy na strane servera)

Pre každú aktívnu oblasť klikateľnej mapy na strane servera sa poskytujú doplnkové textové odkazy.

Na základe získaných výsledkov možno vysloviť záver, že z celej prieskumnej vzorky (150 webových sídiel) sme nevyhodnotili ani jeden prípad porušenia bodu. Sprístupňovanie „klikateľných“ máp na strane servera vyžaduje nanajvýš individuálne nazeranie s ohľadom na potencionálne možnosti a technológie prevádzkovateľa webového sídla (so zreteľom na zabezpečenie informovanosti znevýhodnených používateľov).

Bod 1.3 (textové ekvivalenty vizuálneho záznamu)

Ak dokáže agent používateľa automaticky čítať nahlas textový ekvivalent vizuálneho záznamu, poskytuje sa zvukový popis dôležitých informácií vizuálneho záznamu multimedialnej prezentácie.

Zvukový popis sa so zvukovou stopou synchronizuje v súlade s bodom 1.4.

Z celej prieskumnej vzorky sme zaznamenali 2 zistenia (1,33% z celkového počtu) pre neposkytnutie zvukového popisu dôležitých informácií vizuálneho záznamu multimedialnej prezentácie na nasledovných webových sídlach:

- Kancelária prezidenta SR / Prezident SR (www.prezident.sk)
- Košice (Košice 2013) (www.kosice13.sk)

Mechanizmus hodnotenia bodu 1.3 nemožno považovať za striktný práve z dôvodu existujúcich možností prevádzkovateľa v oblasti poskytovania zvukového popisu dôležitých informácií vizuálneho záznamu.

Bod 1.4 (ekvivalentné alternatívy pre multimedialne prezentácie)

Alternatívy ekvivalentné s multimedialnou prezentáciou ako titulky alebo zvukové popisy vizuálneho záznamu, založenou na čase, napríklad film alebo animácia, sa s ňou synchronizujú.

V rámci kontrolného bodu 1.4 sme vyhodnotili **2 prípady** (1,33% z celkového počtu) neposkytnutia synchronizácie ekvivalentných alternatív (napr. pre titulky alebo zvukové popisy vizuálneho záznamu) s prezentáciou pre všetky multimedialne prezentácie.

Mierne porušenie sme vyhodnotili na nasledovných webových sídlach:

- Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky (www.nrsr.sk)
- Ústav pamäti národa (www.upn.gov.sk)

Vzhľadom k ďalšiemu vývoju prístupnosti a samotnej implementácie multimedialných prezentácií do webových stránok je potrebné venovať tejto problematike zvýšenú pozornosť už dnes. Vzhľadom na všeobecnejší charakter znenia bodov 1.3 a 1.4 sa domnievame, že v budúcnosti bude potrebné

prepracovať mechanizmus kontroly k presnejšiemu koncipovaniu záveru hodnotenia pri testovaní prístupnosti (napríklad: presné stanovanie podielu multimediálneho obsahu, ktorý musí vyhovovať týmto bodom). **Predložené stanovisko možno tiež podložiť schválenou verziou pravidiel WCAG 2.0, ktorá v rámci pravidla 1.2 (princíp 1) v jednotlivých kritériách úspešnosti (1.2.1, 1.2.2, 1.2.3, 1.2.4, 1.2.5, 1.2.6, 1.2.7, 1.2.8, 1.2.9) vymedzuje podmienky prístupnosti a špecifiká pre oblasť multimédií.**

Bod 2.1 (používanie farieb)

Zabezpečuje sa, aby boli všetky informácie prezentované pomocou farieb prístupné a zrozumiteľné aj bez farieb, a to z kontextu alebo pomocou zvýraznenia a podobne.

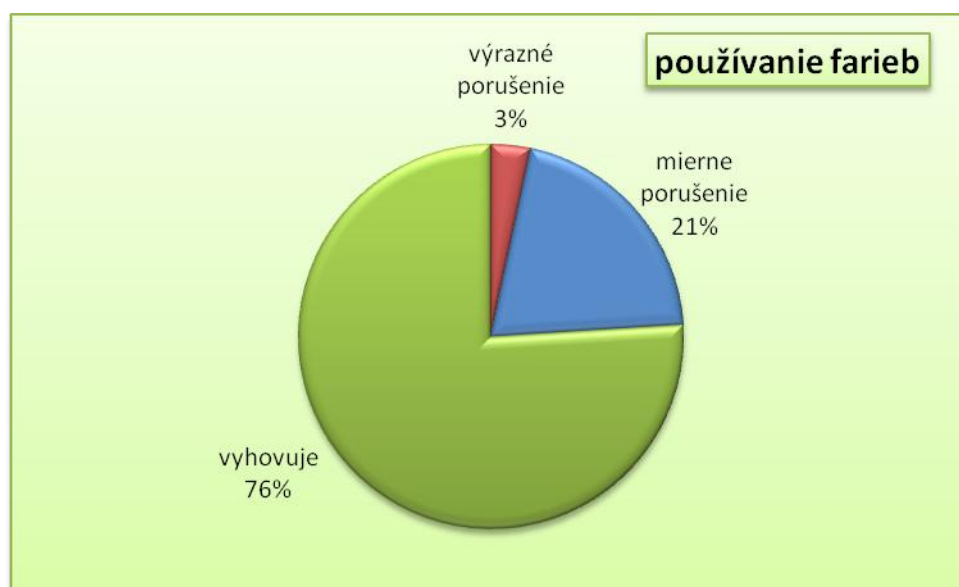
Testovanie prístupnosti v rámci kontrolného bodu 2.1 sa zameriava predovšetkým na zásadné oblasti z hľadiska praktickej prístupnosti ako napr. vyznačenie povinných položiek vo formulári iba prostredníctvom zmeny farby, vyznačenie kľúčových informácií na webovej prezentácii nevyhnutných pre jej ďalšie efektívne používanie a pod.

Z hľadiska narušenia prístupnosti v menej závažnom rozsahu sme tiež hodnotili korektné zvýrazňovanie hypertextových odkazov.

V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že komplexnú kontrolu možno realizovať iba prostredníctvom metódy manuálneho a individuálneho hodnotenia (čím sa zvyšujú časové požiadavky).

Každé piate webové sídlo nezvýrazňuje hypertextové odkazy korektne.

Celkové výsledky zistení uvádzame v grafe č. 80.

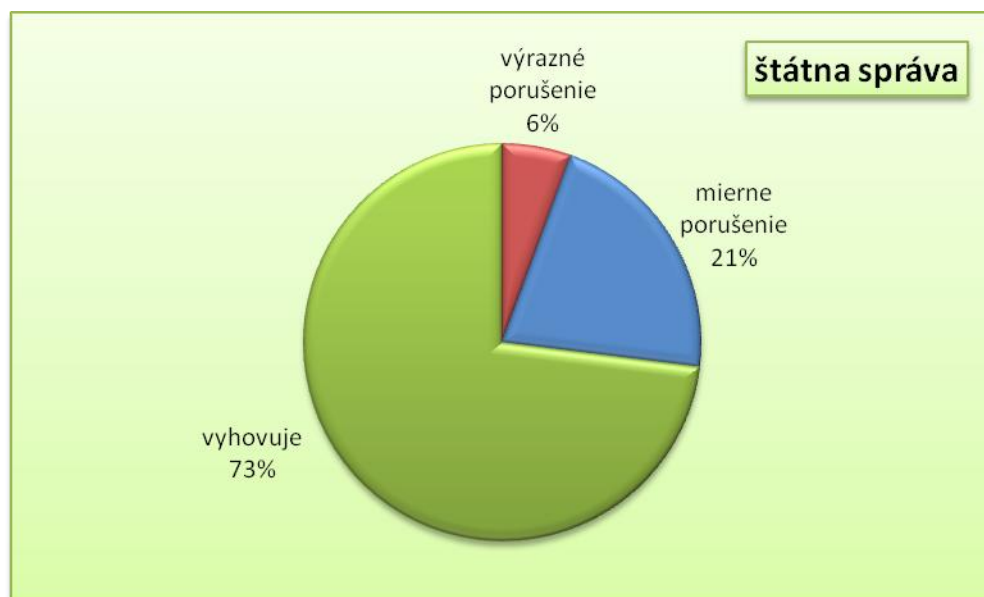

Graf č. 80 Výsledky monitorovania bodu 2.1 („nespoliehajú sa len na farbu“) v štátnej správe a územnej samospráve.

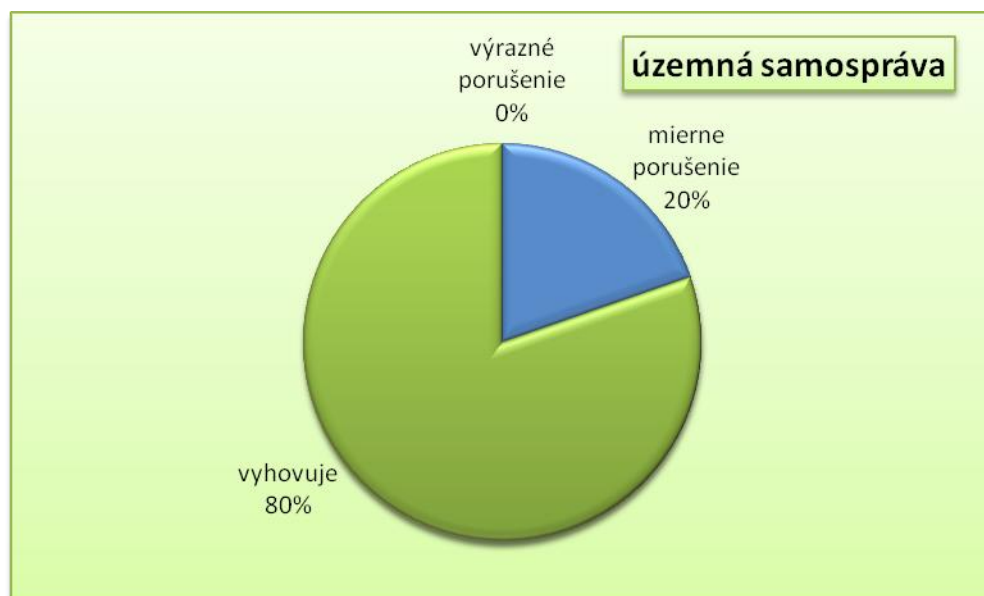
Pri komparácii s monitorovaním 2008I sú hodnoty pre oblasť výrazného porušenia rovnaké, pričom zastúpenie početnosti mierneho porušenia klesol o 4%.

Z hľadiska praktickej úrovne prístupnosti možno celkové zistenia pre hodnotený bod považovať za relatívne priaznivé, avšak vzhľadom k vývoju prístupnosti v Slovenskej republike je potrebné poukázať na potencionálne možnosti zlepšovania súčasného stavu.

Výsledky zistení v štátnej správe a územnej samospráve uvádzame v grafoch č. 81 a č. 82 .

Graf č.81 Výsledky monitorovania bodu 2.1 („nespoliehane sa len na farbu“) v štátnej správe.

Graf č.82 Výsledky monitorovania bodu 2.1 („nespoliehane sa len na farbu“) v územnej samospráve.

Pri komparácii celkových zistení možno poukázať na pozitívne zistenia v rámci územnej samosprávy, v ktorej ani jedno webové sídlo neporušilo bod 2.1 výrazne.

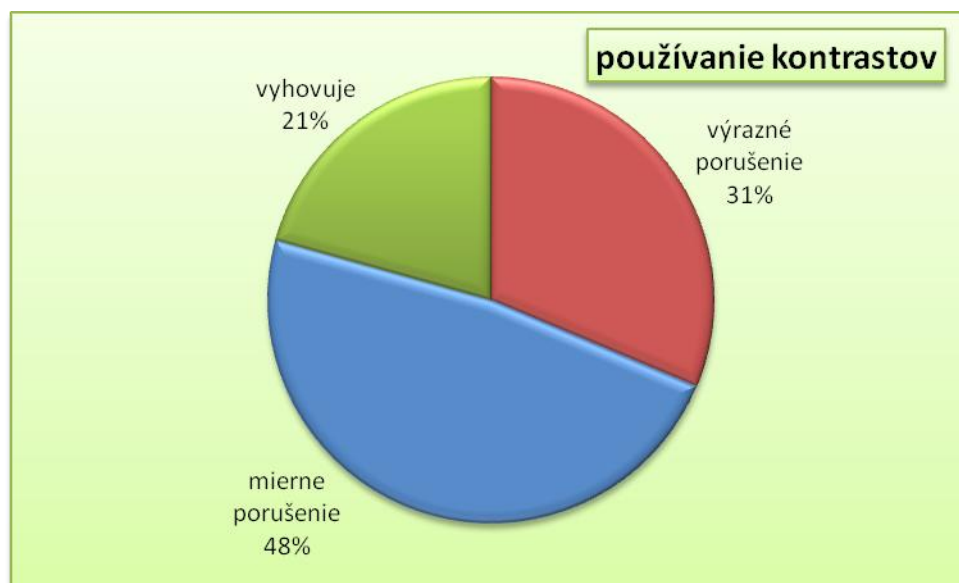
Bod 2.2 (kontrasty)

Zabezpečuje sa, aby farebné kombinácie pozadia a popredia poskytovali dostatočný kontrast.

Pre zisťovanie správneho kontrastu vychádzame z výpočtu merania W3C³², ktorý umožňuje rýchle a bezplatné overenie s pomocou niektorého z dostupných nástrojov³³.

Rovnako ako pri hodnotení ostatných oblastí sme rozlišovali závažnosť porušenia. Za výrazné porušenie sme považovali hodnoty nižšie ako 350 pre rozdiel farieb alebo hodnoty nižšie ako 100 pre rozdiel jasů farieb. Pri hodnotách vyšších avšak v rozpore s prístupnosťou sme hodnotenie formulovali ako mierne porušenie.

Zistenia v sektoroch spolu uvádzame na nasledovnom grafe č.83:

Graf č. 83 Celkové výsledky monitorovania bodu 2.2 („poskytovanie dostatočného kontrastu“) v štátnej správe a územnej samospráve.

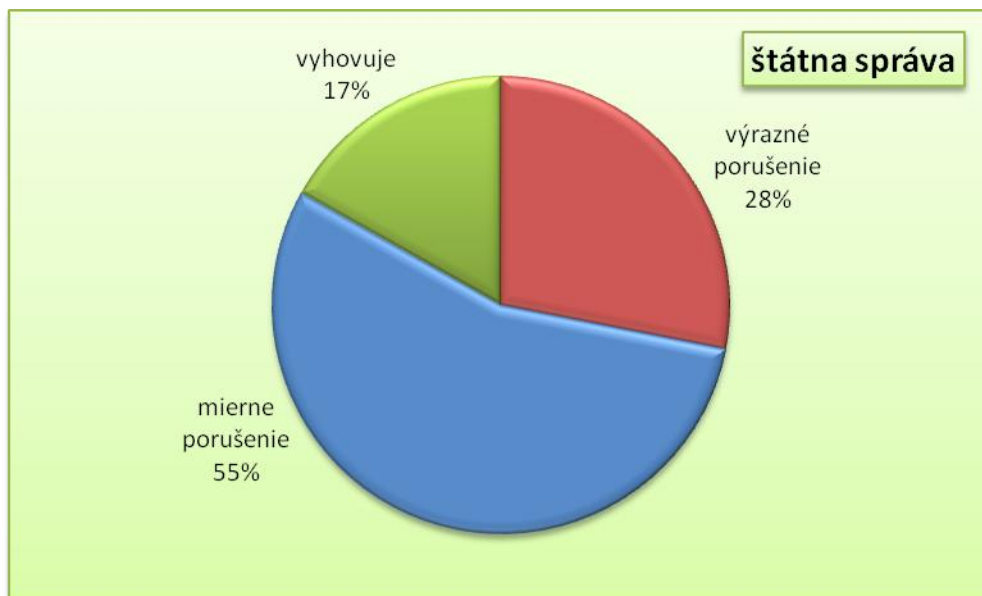
Pri komparácii s monitorovaním 2008I možno pozorovať **pokles** o 2% pre výrazné porušenie a **nárast** o 8% pre oblasť mierneho porušenia.

Vyhovujúce hodnoty pre kombinácie pozadia a popredia poskytuje iba každé piate webové sídlo (21%) (pokles o 6% v porovnaní s výsledkami z obdobia 2008I).

Zistenia z oblasti štátnej správy ilustrujeme v grafe č. 84:

³² dostupné na <http://www.w3.org/TR/AERT#color-contrast>

³³ napr. <http://juicystudio.com/services/colourcontrast.php>

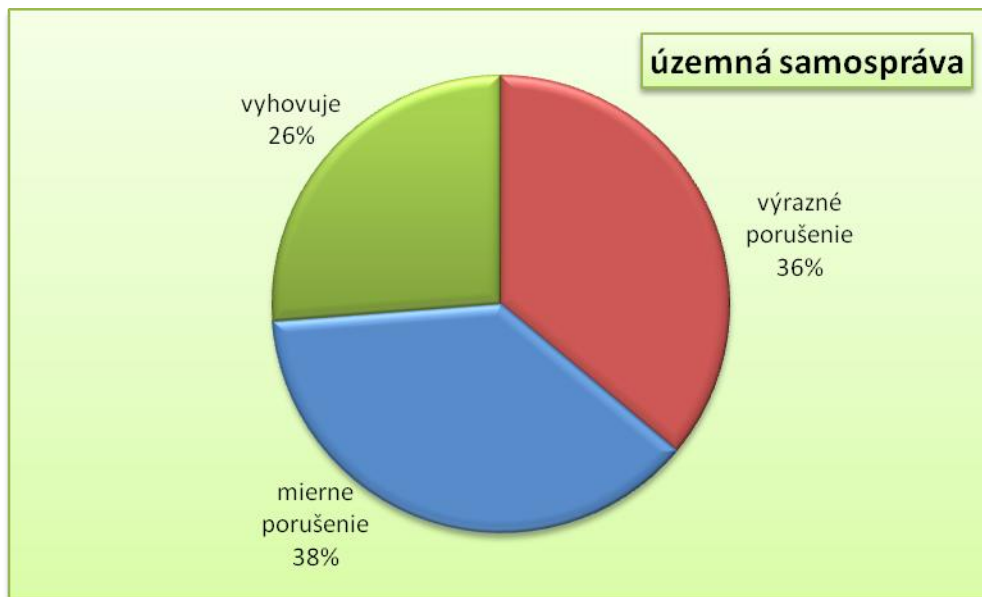

Graf č. 84 Výsledky monitorovania bodu 2.2 („poskytovanie dostatočného kontrastu“) v štátnej správe.

Zistené hodnoty v štátnej správe predstavujú **nárast** zistení až o **5%** v oblasti výrazného porušenia a o **9%** v intervale mierneho porušenia v porovnaní s monitorovaním 2008I.

Iba 17% webových sídiel poskytovalo vyhovujúce hodnoty pre kontrast buď priamo, alebo prostredníctvom alternatívnej verzie webových stránok. Uvedenú hodnotu možno označiť za obzvlášť alarmujúcu, pretože sa jedná o najhoršie výsledky od roku 2007.

Obdobne negatívne zistenia sme zaznamenali v územnej samospráve, ktoré uvádzame v grafe č. 85:

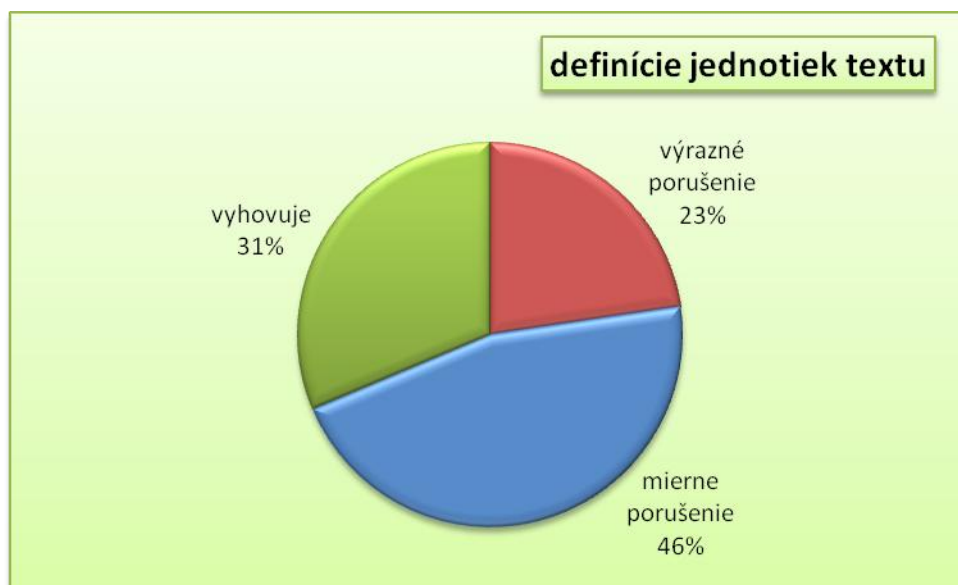
Graf č. 85 Výsledky monitorovania bodu 2.2 („poskytovanie dostatočného kontrastu“) v územnej samospráve.

Bod 3.4 (jednotky písma)

Pri uvádzaní hodnôt atribútov v značkovacom jazyku alebo vo vlastnostiach štýlov sa namiesto absolútnych jednotiek používajú relatívne jednotky. Veľkosť textu je možné zväčšovať a znižovať prostredníctvom štandardných funkcií prehliadača.

Definovanie predpisov určujúcich veľkosť písma je na prevažnej väčšine (69%) webových sídiel v neprístupných (nevýhovujúcich/absolútnych) jednotkách. V porovnaní s monitorovaním v roku 2008 sme zaznamenali pokles 4%.

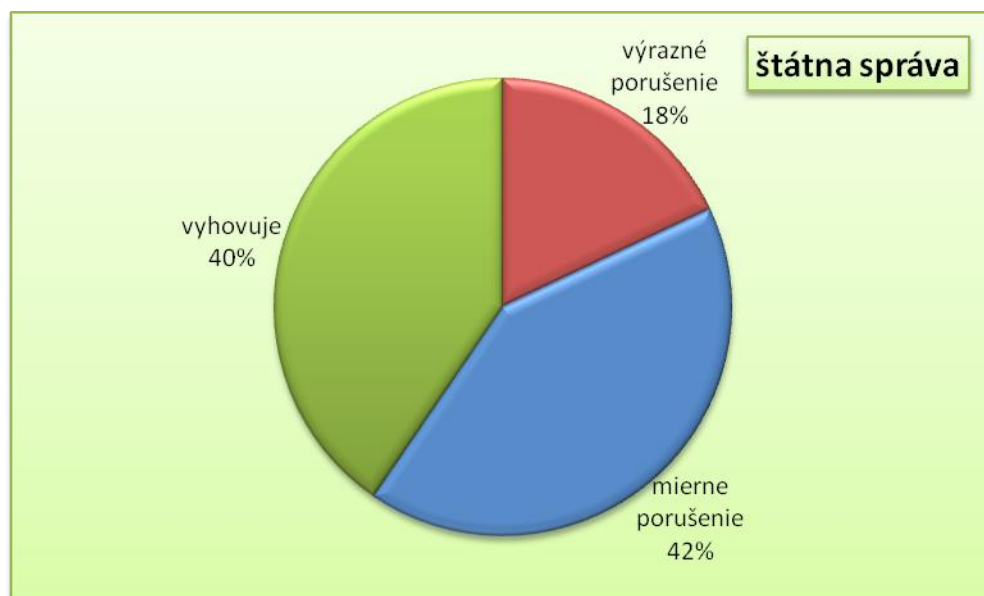
Celkové výsledky uvádzame v grafe č. 86.

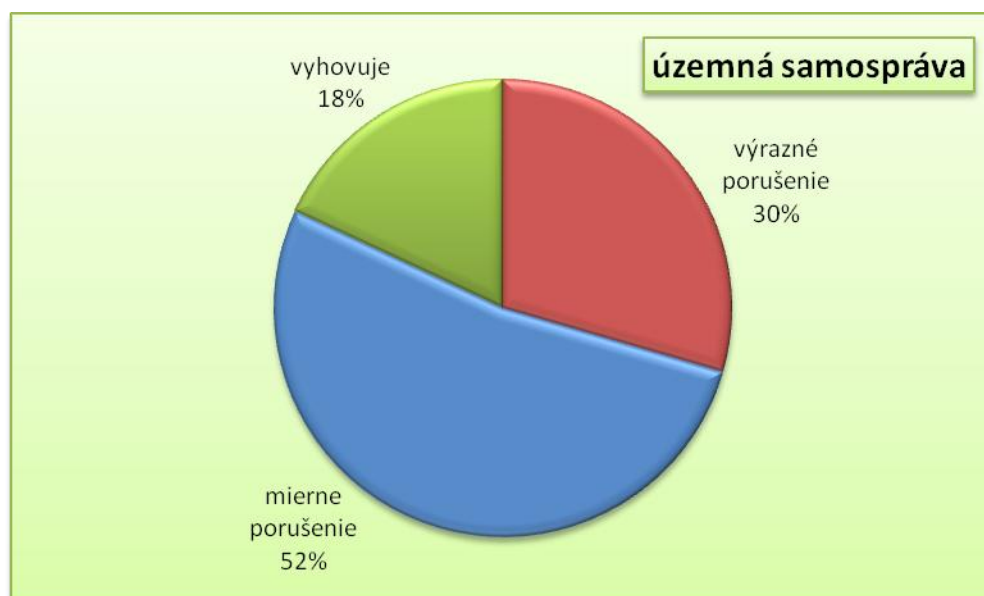
Graf č. 86 Celkové výsledky monitorovania bodu 3.4 („používanie relatívnych jednotiek písma“) v štátnej a územnej správe.

Pozitívne hodnotíme výraznejší nárast v oblasti používania relatívnych jednotiek pre veľkosť písma v štátnej správe. V porovnaní s rokom 2008 sa jedná o nárast viac ako 15%, pričom rovnako poklesol počet zistení pre interval výrazného porušenia.

Pri komparácii celkových zistení štátnej správy (graf č. 87) a územnej samosprávy ilustrujeme obzvlášť výrazné rozdiely. V územnej samospráve iba 18% webových sídiel má korektne definovanú veľkosť písma, pričom takmer každé tretie webové sídlo poskytuje veľkosť písma ťažko čitateľne, prípadne úplne nečitateľne pre niektoré skupiny používateľov (graf č. 88).

Graf č. 87 Výsledky monitorovania bodu 3.4 („používanie relatívnych jednotiek písma“) v štátnej správe.

Graf č. 88 Výsledky monitorovania bodu 3.4 („používanie relatívnych jednotiek písma“) v územnej samospráve.

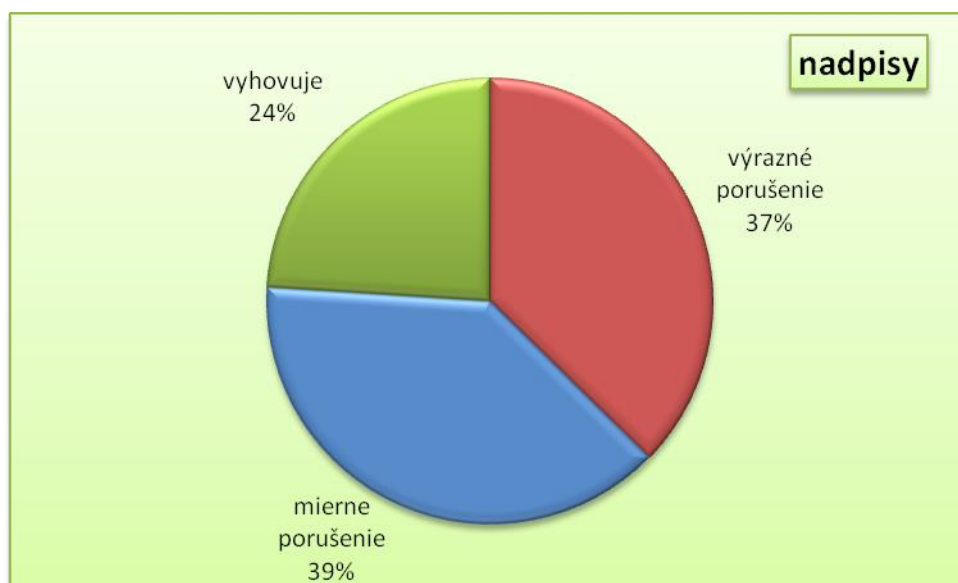
Bod 3.5 (nadpisy)

Na vyjadrenie štruktúry dokumentu sa používajú prvky hlavičky a používajú sa vhodne podľa ich špecifikácie.

Pre nevidiacich používateľov predstavujú sémanticky správne definované hlavičky (nadpisy) nevyhnutný predpoklad pre korektné porozumenie štruktúre webového sídla. Technická implementácia je z hľadiska

prístupnosti obzvlášť jednoduchá a z uvedených dôvodov sme danú oblasť (bod 3.5) hodnotili s vyššou prioritou. Zistenia možno hodnotiť aj naďalej ako nepriaznivé, pretože až 37% webových sídiel (graf č. 89) nepoužíva nadpisy korektne vyznačené v zdrojovom kóde (tagy <h1> až <h6>).

Praktický dopad na prístupnosť informácií pre nevidiaceho používateľa sa premieta v oblasti korektného spracovania sémantického usporiadania webového sídla. V prípade, že je nadpis vyznačený pre bežných používateľov, musí byť rovnako prezentovaný aj používateľom s asistenčnou technológiou.

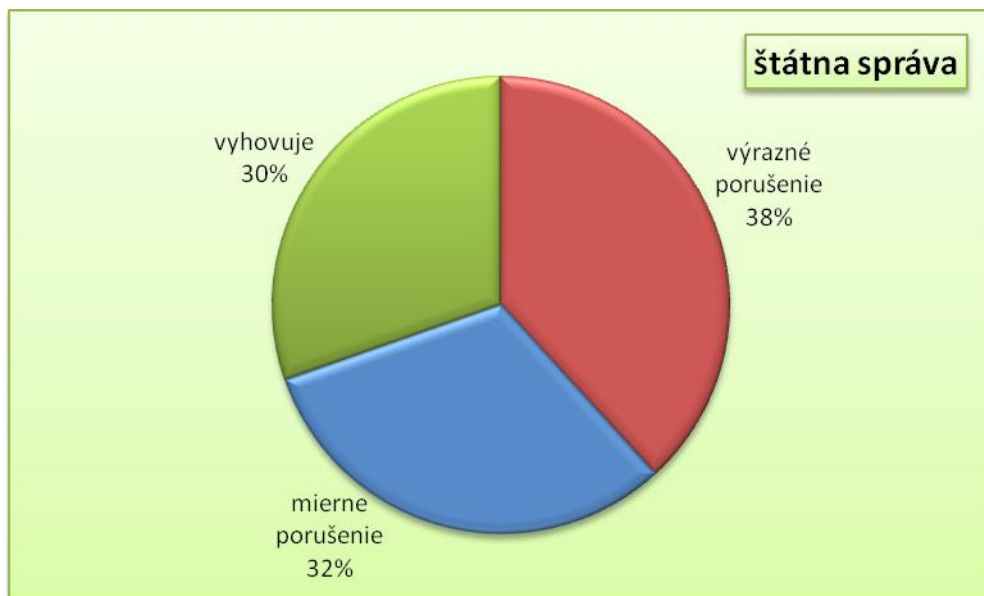

Graf č. 89 Celkové výsledky monitorovania bodu 3.5 („používanie nadpisov“) v štátnej správe a územnej samospráve.

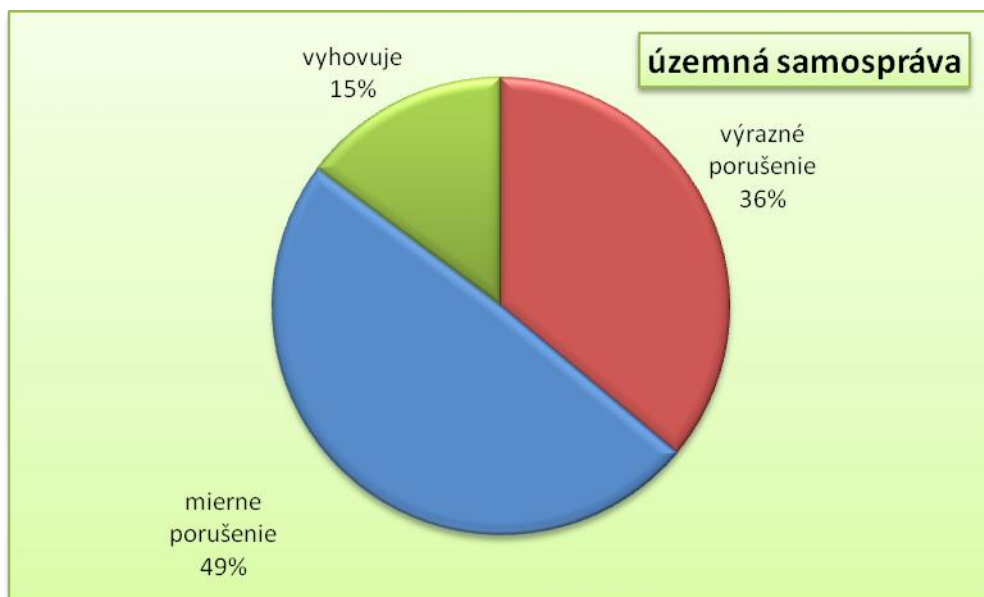
Menej ako tretina webových sídiel v štátnej správe poskytuje korektne sémantické usporiadanie nadpisov.

V štátnej správe a územnej samospráve je vysoké zastúpenie webových sídiel, ktoré sémantické značky <h1>, <h2> ... <h6> v zdrojovom kóde nepoužívajú pre obsah, ktorý zodpovedá ich významu.

Pre zvýraznenie rozdielov medzi jednotlivými monitorovanými skupinami v oblasti používania nadpisov uvádzame dielčie výsledky v grafoch č. 90 a č. 91.

Graf č. 90 Výsledky monitorovania bodu 3.5 („používanie nadpisov“) v štátnej správe.

Graf č. 91 Výsledky monitorovania bodu 3.5 („používanie nadpisov“) v územnej samospráve.

Nepriaznivým zistením je predovšetkým nízke zastúpenie webových sídiel (iba 15%), ktoré na vyjadrenie štruktúry dokumentu používajú prvky hlavičky a používajú ich vhodne podľa ich špecifikácie.

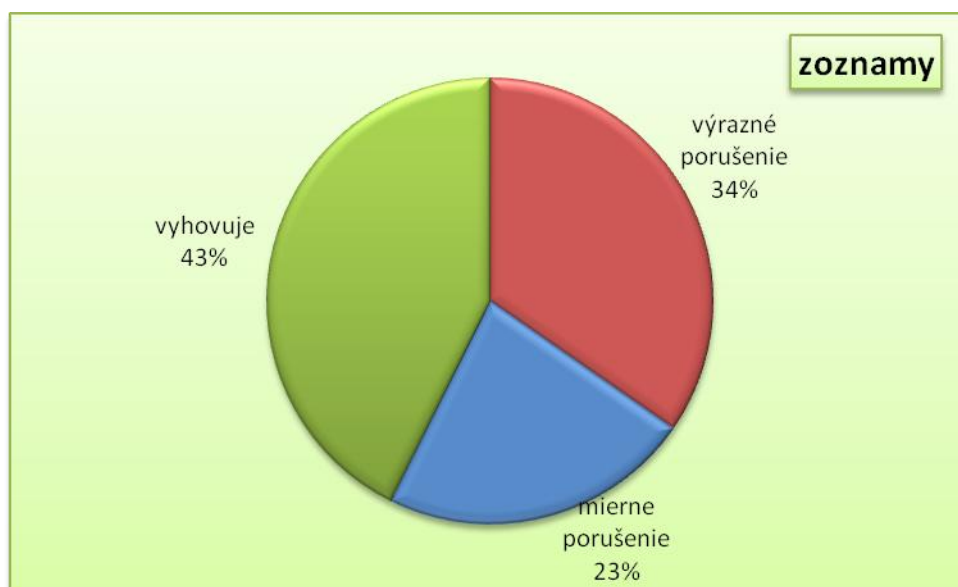
Bod 3.6 (zoznamy)

Zoznamy a ich jednotlivé položky sa označujú správne.

Korektne definované zoznamy predstavujú nevyhnutný predpoklad pre korektné porozumenie hierarchického usporiadania, resp. štruktúry poskytovaných informácií. Napriek tomu samotný význam používania zoznamov (číslované, nečíslované a definičné) a ich prínosu predovšetkým pre nevidiacich používateľov, je z dôvodu nízkej informovanosti u väčšiny autorov webových stránok aj naďalej nedostatočný.

Spôsob použitia zoznamov (bod 3.6) sme hodnotili predovšetkým pre tzv. „Mapu stránok“ a „Navigáciu“ (ponuka odkazov) v prípade, že boli jednotlivé položky koncipované v hierarchicky štruktúrovanej forme (vnáranie položiek). Uvedené prípady sme hodnotili s vyššou prioritou z dôvodu vyššie uvedeného praktického významu pre znevýhodneného používateľa.

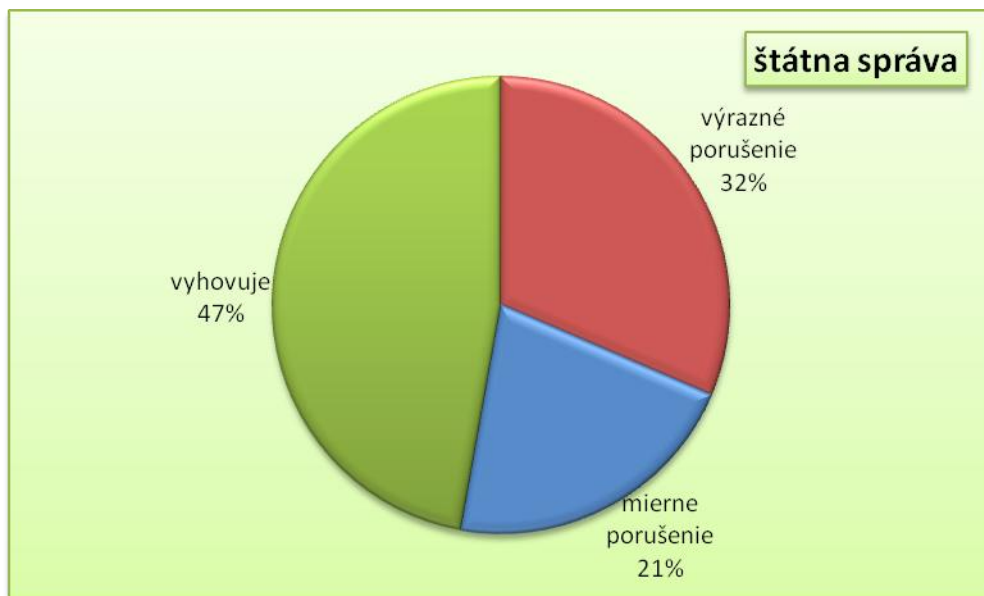
Na základe celkových zistení (graf č. 92) poukazujeme v tejto oblasti na potencionálne možnosti pre výraznejšiu nápravu.

Graf č. 92 Celkové výsledky monitorovania bodu 3.6 („používanie zoznamov“) v štátnej správe a územnej samospráve.

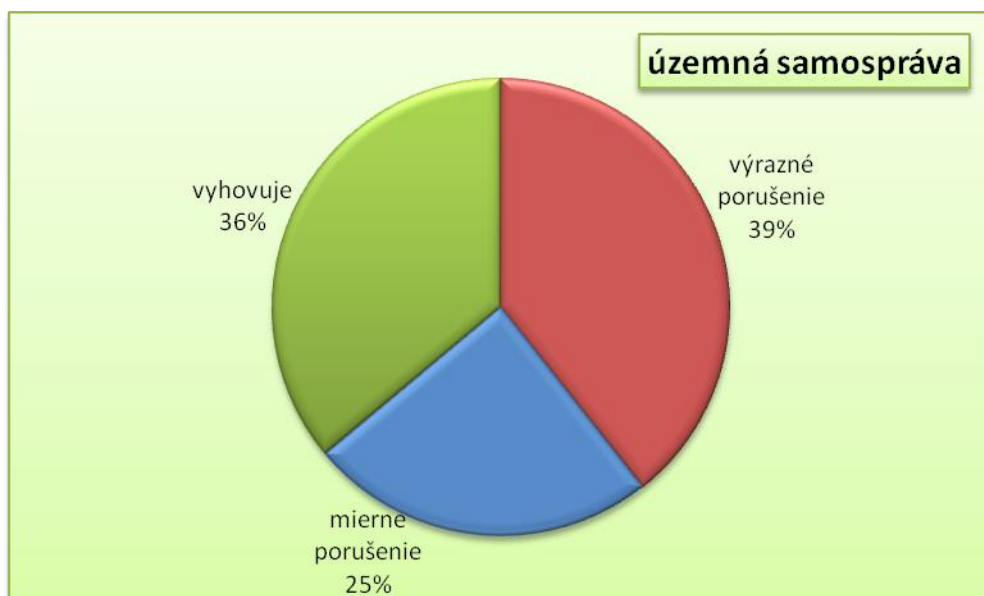
Pri podrobnejšej analýze výsledkov v štátnej správe (graf č. 93) sme pri komparácii s monitorovaním 2008I zaznamenali pokles prípadov pre oblasť výrazného porušenia o 2% a 6% pre oblasť mierneho porušenia.

Takmer polovica webových sídiel štátnej správy označuje zoznamy a ich jednotlivé položky správne.

Graf č. 93 Výsledky monitorovania bodu 3.6 („používanie zoznamov“) v štátnej správe.

Za nepriaznivé zistenie v územnej samospráve pri komparácii s monitorovaním 2008I považujeme okrem 5% nárastu výrazných porušení aj pokles webových stránok, ktoré označujú zoznamy a ich jednotlivé položky korektne.

Graf č. 94 Výsledky monitorovania bodu 3.6 („používanie zoznamov“) v územnej samospráve.

Bod 4.3 (jazyk)

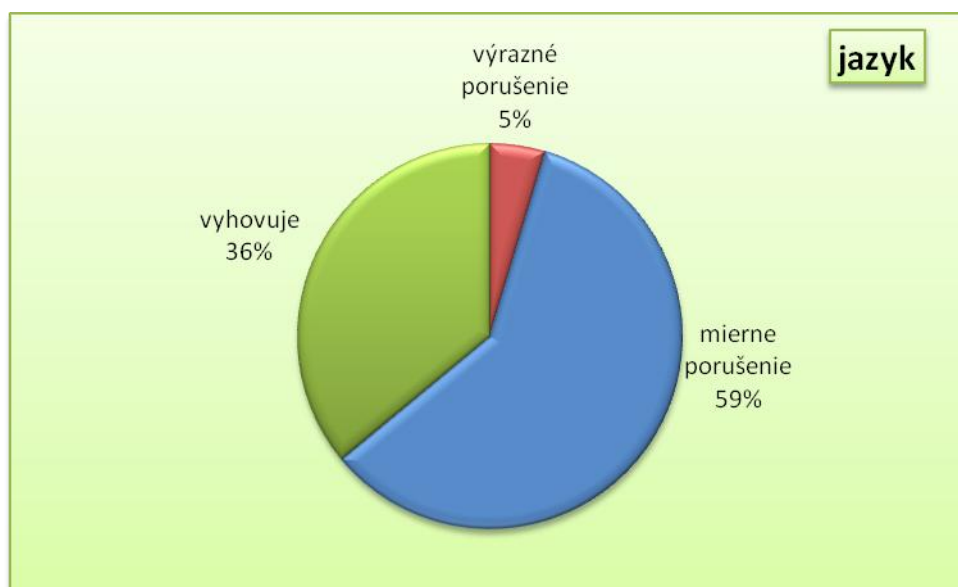
Zmeny pôvodného jazyka textu sa v dokumente a vo všetkých textových ekvivalentoch, ako sú titulky a podobne, zreteľne označujú.

Korektné identifikovanie primárneho jazyka dokumentu na webovej stránke je z hľadiska prístupnosti k informáciám zásadnou podmienkou pre bezproblémovú syntézu reči.

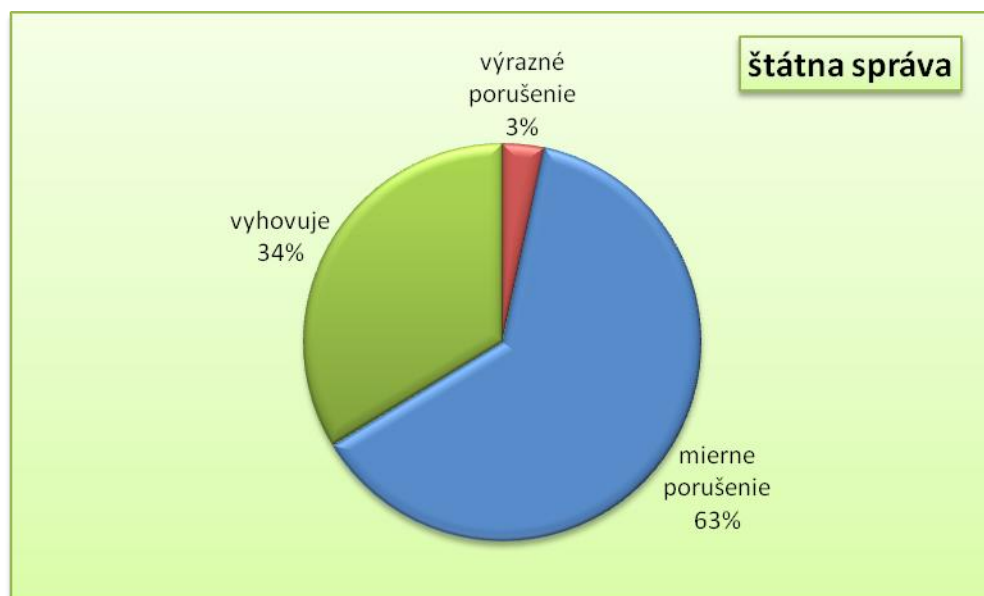
Viac ako jedna tretina webových sídiel (36 %) má korektne definovaný jazyk dokumentu.

Sedem webových sídiel (5%) nevyznačilo jazyk dokumentu správne, čo sa v praxi pre nevidiaceho používateľa s asistenčnou technológiou (tzv. „screen reader“) prejaví narušením korektnej syntézy reči. Prevažná väčšina webových sídiel (59 %) jazyk dokumentu nedefinovala vôbec, čo automaticky nemusí mať zásadný vplyv na praktickú prístupnosť. V danom prípade boli webové sídla vyhodnotené záverom mierneho porušenia bodu.

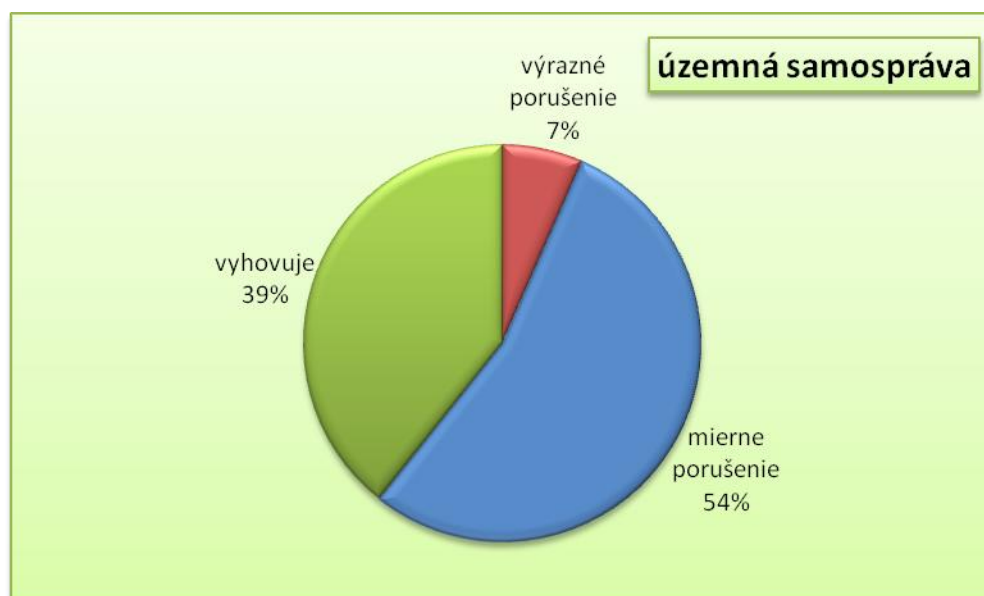
Celkové zistenia, porovnanie štátnej správy a územnej samosprávy, ilustrujeme v grafoch č. 95 až č. 97:

Graf č. 95 Celkové výsledky monitorovania bodu 4.3 („nastavenie a vyznačovanie jazyka“) v štátnej správe a územnej samospráve.

Graf č. 96 Výsledky monitorovania bodu 4.3 („nastavenie a vyznačovanie jazyka“) v štátnej správe.

Graf č. 97 Výsledky monitorovania bodu 4.3 („nastavenie a vyznačovanie jazyka“) v územnej samospráve.

Body 5.1 a 5.2 (dátové tabuľky)

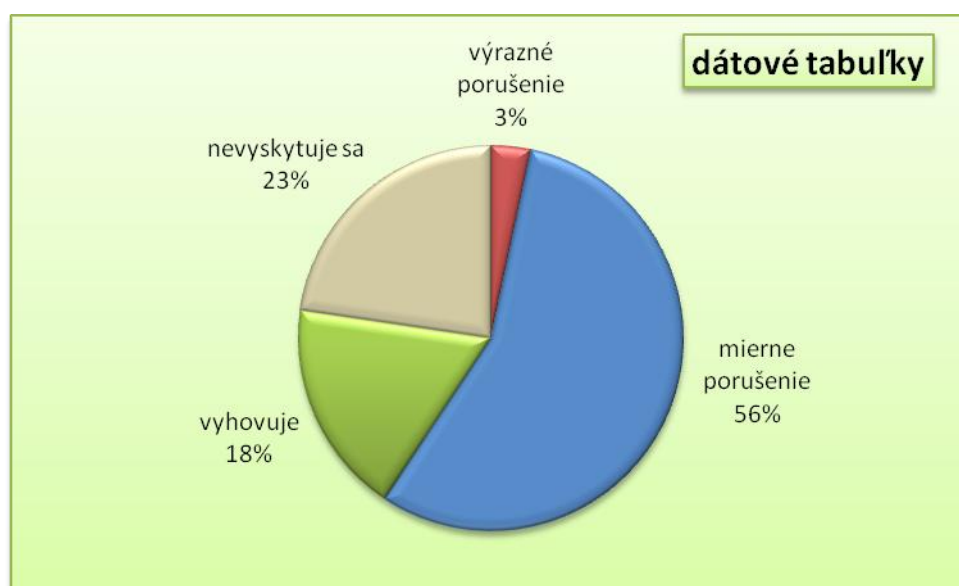
V dátových tabuľkách sa identifikujú hlavičky riadkov a stĺpcov. Obsahy buniek sa štrukturálne zhodujú s významom.

Pre dátové tabuľky, ktoré majú dve alebo viac logických úrovní hlavičiek riadkov alebo stĺpcov, sa používa zvýraznenie vzťahov medzi dátovými bunkami a bunkami hlavičky.

Z celej prieskumnej vzorky (150 sídiel) sme vyhodnotili 34 webových sídiel, na ktorých neboli dátové tabuľky poskytované.

Približne každé piate webové sídlo identifikovalo korektne hlavičky riadkov a stĺpcov pre hodnotené dátové tabuľky.

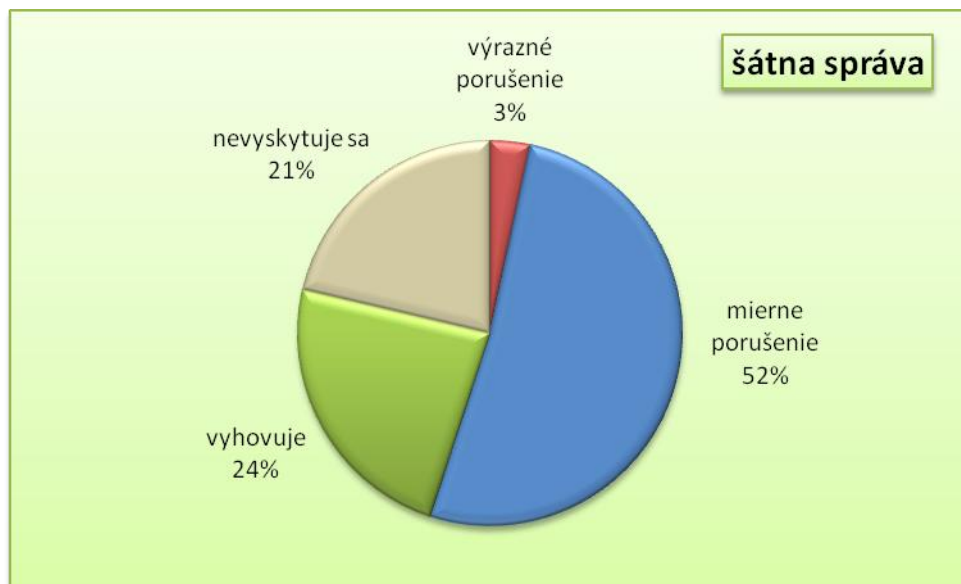
Napriek výrazne početnému zastúpeniu miernych porušení už v súčasnosti nepredstavujú dátové tabuľky zásadný problém z hľadiska prístupnosti k informáciám. Dôvodom okrem skutočnosti, že na približne štvrtine webových sídiel neboli tabuľky poskytované, je predovšetkým rýchly vývoj asistenčných technológií (hlasových syntetizérov s „režimom pre čítanie tabuliek“).

Graf č. 98 Celkové výsledky monitorovania bodu 5.1 („koncipovanie dátových tabuliek“) v štátnej správe a územnej samospráve.

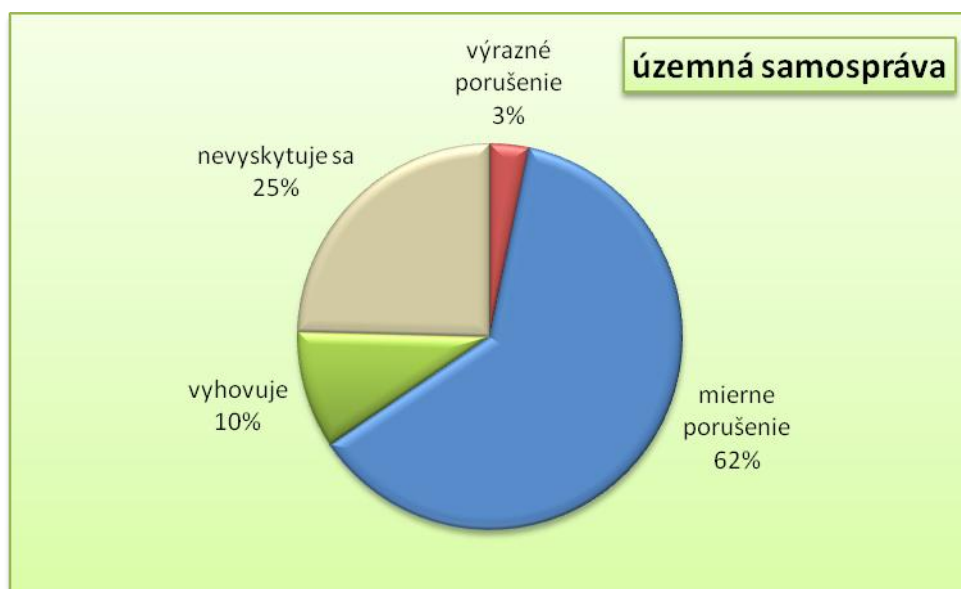
V štátnej správe sme v porovnaní s prvým monitorovaním v roku 2008 zaznamenali nárast o 2% v oblasti výrazných porušení a 6% pre výskyty miernych porušení na webových stránkach.

Výsledky uvádzame v grafe č. 99:

Graf č. 99 Výsledky monitorovania bodu 5.1 („koncipovanie dátových tabuliek“) v štátnej správe.

Z hľadiska vývoja prístupnosti v Slovenskej republike sme za posledné roky nezaznamenali zvyšovania prístupnosti v oblasti poskytovania tabuliek. Napriek tomu, že asistenčné technológie umožňujú znevýhodneným používateľom prístup k informáciám, sú takmer vždy nedodržané štandardy pre tvorbu dátových tabuliek. V územnej samospráve iba každé desiate webové sídlo prezentovalo dátové tabuľky v súlade s bodom 5.1 (graf č. 100).

Graf č. 100 Výsledky monitorovania bodu 5.1 („koncipovanie dátových tabuliek“) v územnej samospráve.

Problematickým v praxi aj naďalej zostáva definovanie viacúrovňových tabuliek (bod 5.2) v prístupnej forme.

V rámci testovania bodu 5.2 (zvýrazňovanie vzťahov medzi dátovými bunkami a bunkami hlavičky, ktoré mali dve alebo viac logických úrovní hlavičiek, riadkov či stĺpcov) bolo z celej prieskumnej vzorky (150 sídiel) hodnotených 8 webových sídiel, pričom ani jedno nevyhovelo jeho zneniu.

Bod 6.1 (štýly)

Dokumenty sa organizujú tak, aby mohli byť čítané aj bez použitia štýlov.

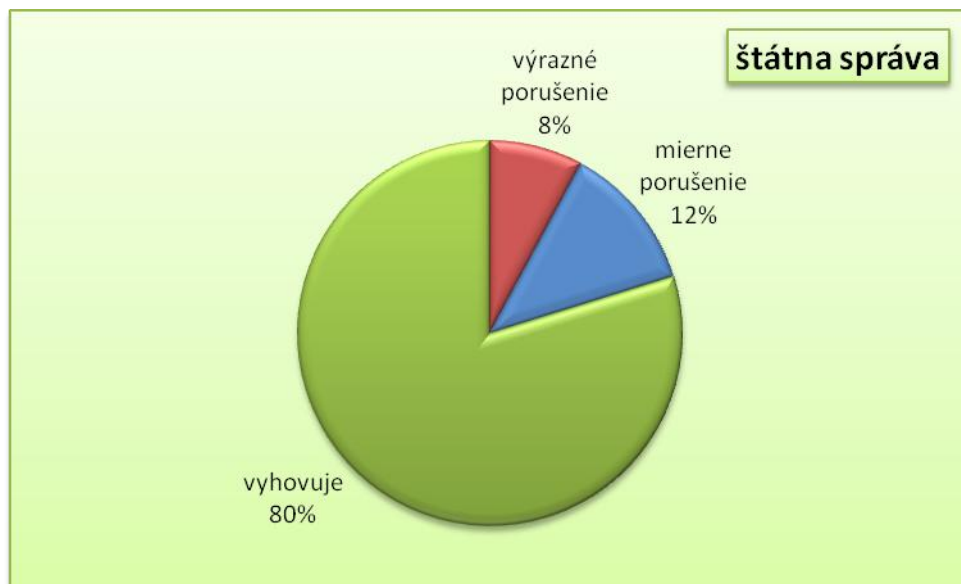
Z hľadiska organizácie dokumentov a ich použiteľnosti bez použitia štýlov sme v porovnaní s prvým monitorovaním v roku 2008 nezaznamenali závažnejšie odchýlky (graf č. 101). Počet prípadov výrazných porušení stúpol o 1% a pre oblasť miernych porušení o 2%.

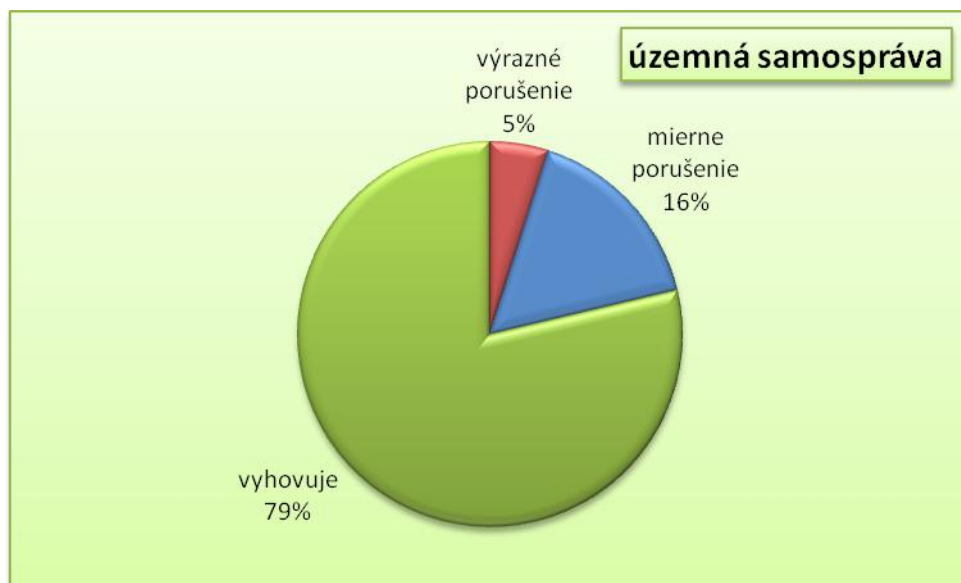
Graf č. 101 Celkové rozloženie výsledkov monitorovaného bodu 6.1 („používanie štýlov“) v štátnej správe a územnej samospráve.

Takmer zhodné zistenia sme zaznamenali v štátnej správe a územnej samospráve, pričom v porovnaní s monitorovaním 2008II sme zaznamenali v územnej samospráve pokles v oblasti zastúpenia výrazných porušení až o 15%.

Zistenia uvádzame v nasledovných grafoch č. 102 a č. 103:

Graf č. 102 Výsledky monitorovania bodu 6.1 („používanie štýlov“) v štátnej správe.

Graf č. 103 Výsledky monitorovania bodu 6.1 („používanie štýlov“) v územnej samospráve.

Bod 6.2 (ekvivalenty pre dynamický obsah)

V prípade zmeny dynamického obsahu sa zabezpečí aj aktualizácia ekvivalentov tohto obsahu.

Pri hodnotení povinného bodu 6.2 sme zistili u 3,33% (5 webových sídiel) prípadov neposkytnutia ekvivalentov pre dynamický obsah. Ostatné webové sídla zaistovali, aby boli ekvivalenty dynamického

obsahu aktualizované aj v prípade, že sa tento dynamický obsah zmení, prípadne dynamický obsah neprezentovali vôbec.

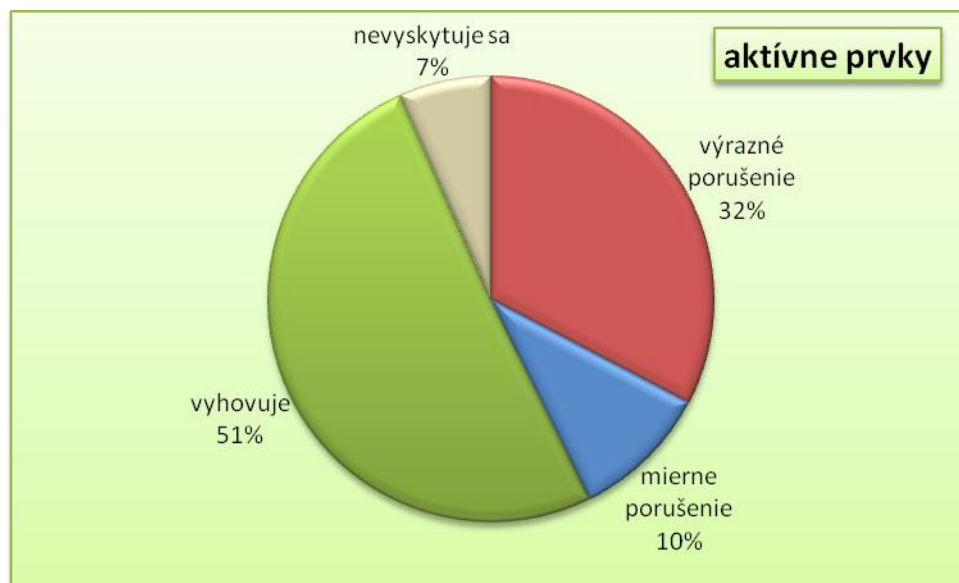
Bod 6.3 (aktívne prvky)

Zabezpečuje sa, aby boli webové stránky použiteľné, aj keď sú aktívne prvky, ktorými sú skripty, aplety a iné programové objekty, vypnuté alebo nie sú podporované. Ak to nie je možné, poskytujú sa ekvivalentné informácie na alternatívnej prístupnej webovej stránke.

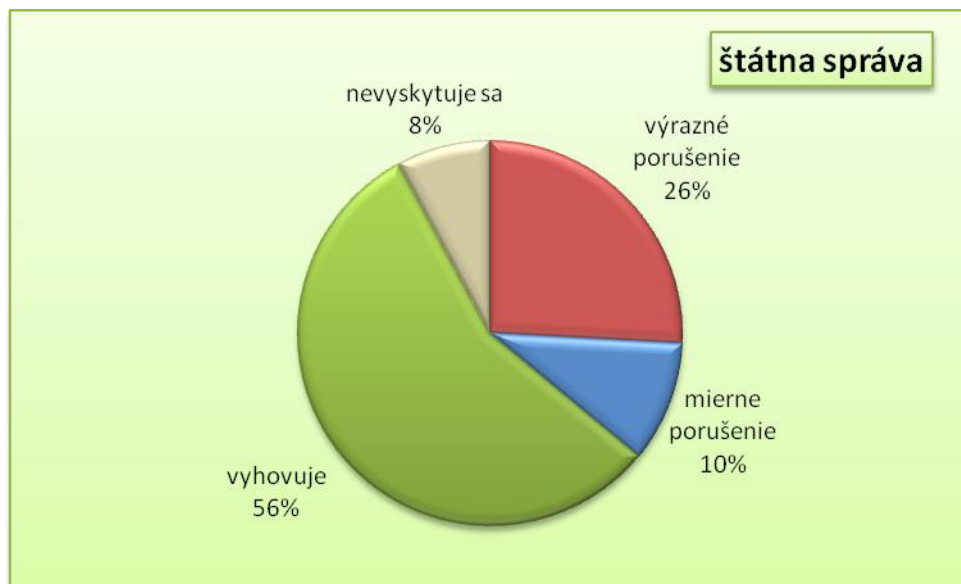
Viac ako polovica (51%) webových sídiel zaistuje svoje webové stránky tak, aby boli použiteľné aj v prípade, kedy budú tzv. skripty, aplety a iné programové objekty vypnuté alebo nebudú podporované.

Približne každé tretie (32%) webové sídlo neposkytuje aktívne prvky v prístupnej forme.

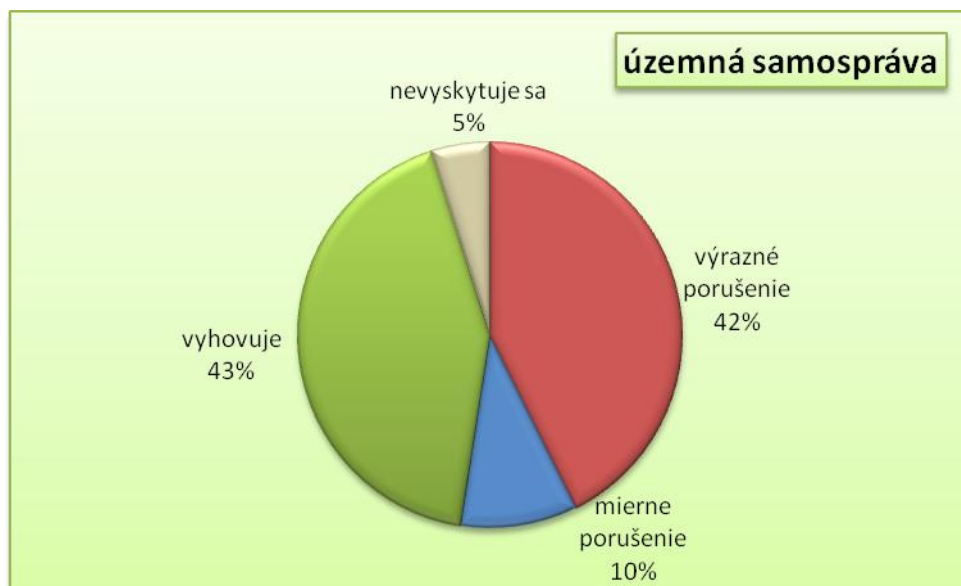
Celkové zistenia a následne jednotlivé výsledky v štátnej správe a územnej samospráve ilustrujeme v grafoch č. 104 až č. 106:

Graf č. 104 Celkové zistenia monitorovaného bodu 6.3 („používanie skriptov, apletov a iných programových objektor“) v štátnej správe a územnej samospráve.

Graf č. 105 Výsledky monitorovania bodu 6.3 („používanie skriptov, apletov a iných programových objektov“) v štátnej správe.

Graf č. 106 Výsledky monitorovania bodu 6.3 („používanie skriptov, apletov a iných programových objektov“) v územnej samospráve.

Bod 7.1 (nastavenie obnovy)

Ak agent používateľa neumožňuje používateľovi kontrolu nastavení kmitania, vyhýba sa použitiu kmitania.

Prevažná väčšina webových sídiel (91%) už na svojich webových stránkach neposkytuje pohyblivé, blikajúce, rolujúce, či samo-obnovovacie objekty. Vysvetlením môže byť predovšetkým vývoj webového prostredia. Rýchle kmitanie a neustály, dynamický pohyb objektov nepredstavuje symbol moderného webu. Najviac problematickým článkom však naďalej zostávajú predovšetkým grafické, zpravidla reklamné bannery, ktorých primárnym účelom je zaujať pozornosť návštevníka. Pri hodnotení sme vychádzali predovšetkým z praktickej prístupnosti, pričom sme rozlišovali nielen veľkosť obnovovacieho objektu, ale aj jeho význam vzhľadom k účelu webovej prezentácie.

Výrazné porušenie kontrolného bodu 7.1 sme v rámci testovania zaznamenali na šiestich webových sídlach (čo predstavuje 4 % z celkového počtu).

Tieto zistania nemožno podceňovať, pretože dynamické prvky môžu u návštevníka vyvolať epileptický záchvat.

Pre zaujímavosť uvádzame, že v porovnaní s výsledkami zaznamenaných počas monitorovaní počas roka 2008 sú celkové hodnoty takmer identické (graf č. 107).

Graf č. 107 Celkové rozloženie výsledkov monitorovaného bodu 7.1 („nastavenia pre kmitanie“) v štátnej správe a územnej samospráve.

Bod 7.4 (obnovovanie webových stránok)

Ak agent používateľa neposkytuje možnosť zastaviť obnovovanie, nie je vhodné vytvárať webové stránky, ktoré sa pravidelne sami obnovujú. Obsah sa mení len vtedy, ak používateľ aktivuje nejaký prvok.

Pri hodnotení povinného bodu 7.4 sme celkovo zistili iba 1,33 % (2 webové sídla) prípadov obnovovania obsahu webovej stránky bez aktivovania niektorého prvku používateľom.

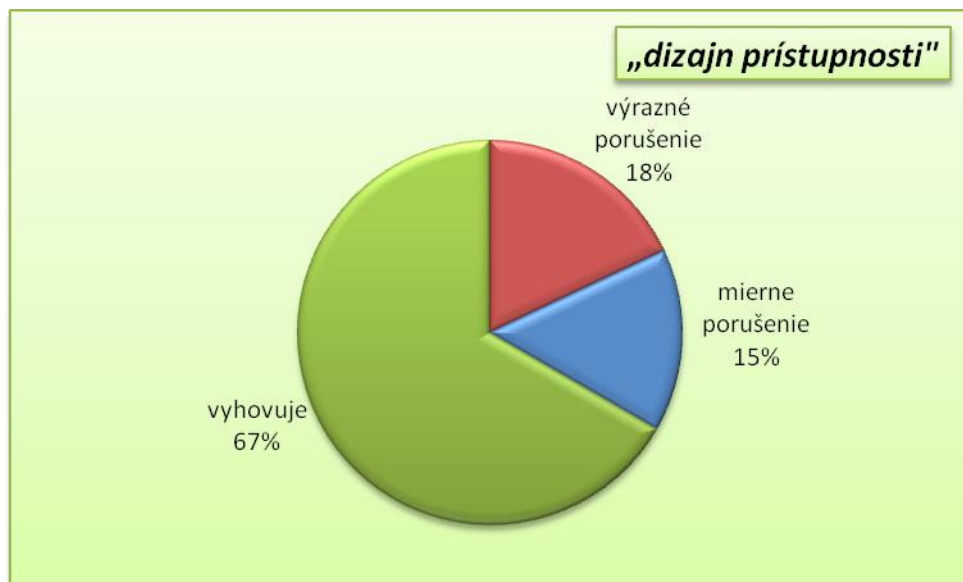
Bod 8.1 (dizajn prístupnosti)

Programové prvky ako sú skripty a applety sa robia priamo prístupné alebo kompatibilné s pomocnými technológiami. Nie je vhodné, aby obsah ani kód webovej stránky predpokladal prípadne vyžadoval konkrétny spôsob použitia, ani konkrétne vstupné alebo výstupné zariadenie. Ak to nie je možné, poskytuje sa prístupné alternatívne riešenie.

V oblasti prístupnosti pre vstupné zariadenia sme zisťovali, či používateľské rozhranie webového sídla spĺňa princípy dizajnu prístupnosti, tzn. že je prístrojovo nezávislý prístup k funkčnosti, použiteľnosti klávesnice, prístup hlasového výstupu atď. Okrem toho sme skúmali, či programové prvky, ako sú tzv. skripty a applety, sú priamo prístupné alebo kompatibilné s pomocnými technológiami.

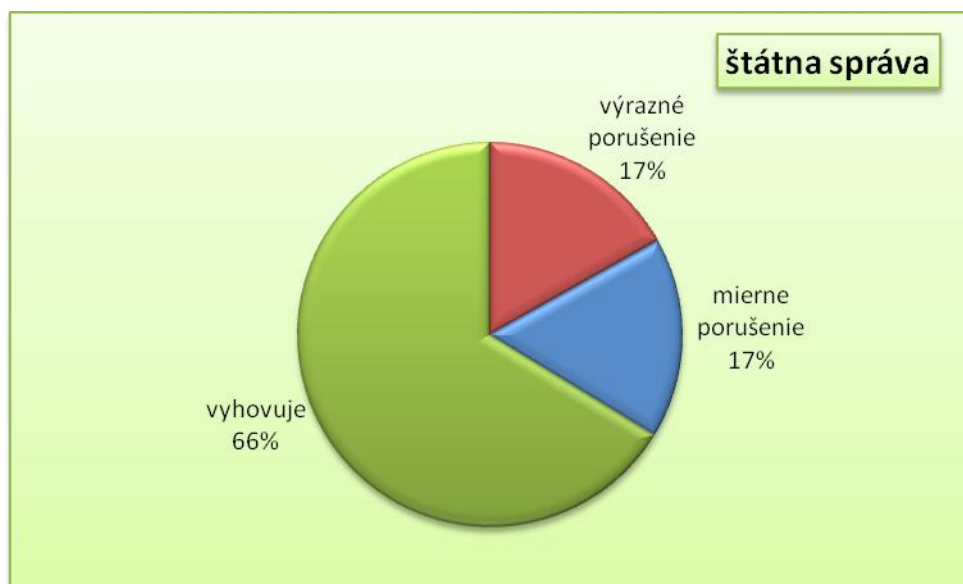
Uvedená oblasť je z hľadiska praktickej prístupnosti zásadná a pri našom hodnotení mala obzvlášť vysokú prioritu. Výrazné porušenie v oblasti dizajnu prístupnosti webového sídla totiž úplne zamedzuje prístup ku informáciám (významné predovšetkým pre používateľov so zrakovým a telesným postihnutím a so zdravotným oslabením).

Pretrvávajúci nepriaznivý stav v štátnej správe a územnej samospráve ilustrujeme v grafoch č. 108 až č. 110:

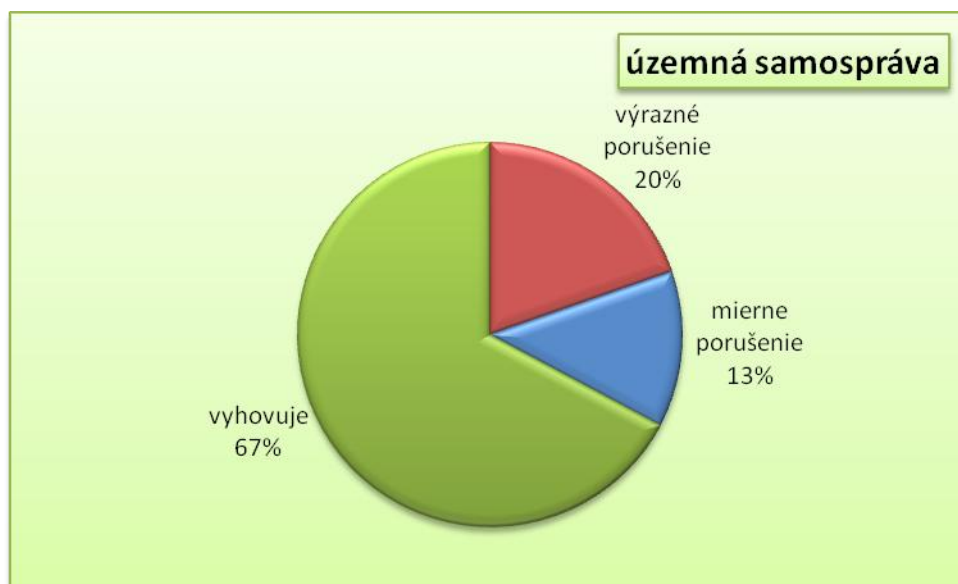

Graf č. 108 Celkové rozloženie výsledkov monitorovaného bodu 8.1 („prístupnosť a kompatibilita s pomocnými technológiami“) v štátnej správe a v územnej samospráve.

Približne každé piate webové sídlo v štátnej správe aj v územnej samospráve poskytuje informácie koncipované v neprístupnej forme pre znevýhodnených používateľov.

Graf č. 109 Výsledky monitorovania bodu 8.1 („prístupnosť a kompatibilita s pomocnými technológiami“) v štátnej správe.

Graf č.110 Výsledky monitorovania bodu 8.1 („prístupnosť a kompatibilita s pomocnými technológiami“) v územnej samospráve.

Bod 9.1 (klikateľné mapy)

Namiesto klikateľných máp na strane servera sa poskytujú klikateľné mapy na strane klienta, s výnimkou prípadov, kde sa oblasti nedajú definovať pomocou dostupného geometrického tvaru.

Webové sídla majú v 148 prípadoch zápis zistenia „nevyskytuje sa“, pretože nebolo zistené používanie klikateľných máp na strane servera (s výnimkou prípadov, kedy dané oblasti nemôžu byť definované pomocou dostupného geometrického tvaru). Jedno webové sídlo používa klikateľné mapy v súlade s kontrolným bodom 1.1.

Znenie kontrolného bodu 9.1 môže byť vzhľadom na charakter problematiky rôzne interpretovaný a má predovšetkým preventívny význam pre autorov webových stránok.

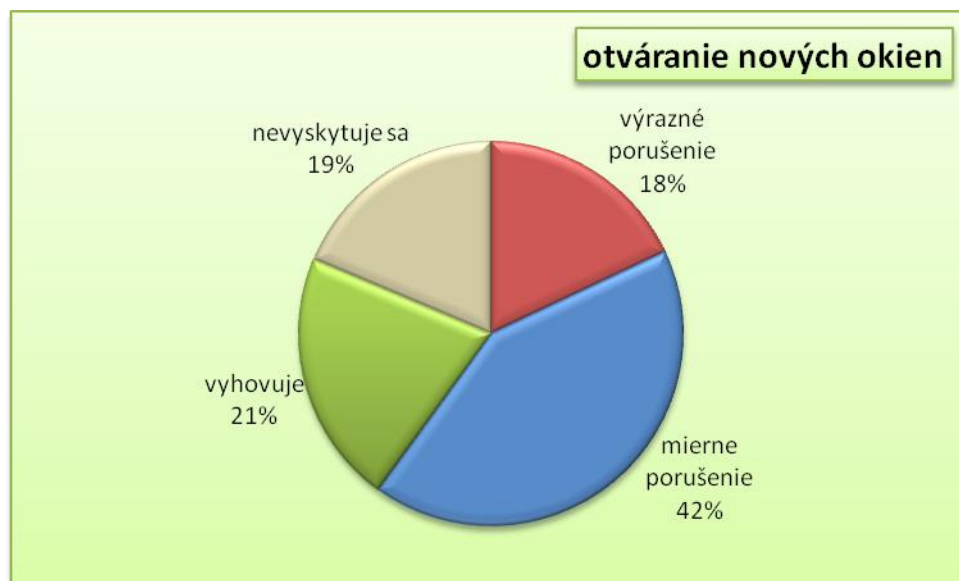
Bod 10.1 (otváranie nových okien)

Ak agent používateľa nedovoľuje používateľovi vypnúť vytváranie podradených okien, nepoužíva sa zjavovanie „pop-up“, či iných podobných okien a aktuálne otvorené okno sa nevymieňa bez toho, aby bol používateľ o tom informovaný.

Zreteľné poskytnutie informácie o smerovaní hypertextového odkazu do nového okna webového prehliadača je obzvlášť dôležité pre nevidiacich používateľov.

V prípade, že uvedená informácia nie je poskytovaná, vzniká pre nevidiacich používateľov riziko nesprávneho vyhodnotenia vzniknutej situácie (nevidiaci používateľ nemá globálny a celistvý prehľad o jednotlivito usporiadaných elementoch na webovej stránke, rovnako je narušená vizuálna percepcia koncepcie webovej stránky).

Iba približne každé piate webové sídlo poskytuje informáciu o otváraní hypertextových odkazov do nového okna prehliadača.

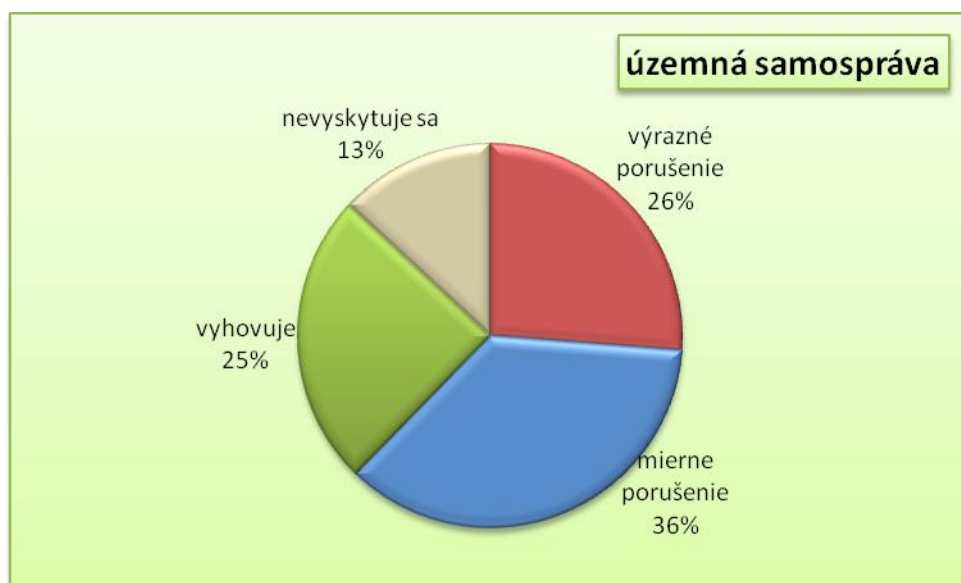
Graf č. 111 Celkové výsledky monitorovania bodu 10.1 („otváranie nových okien prehliadača“) v štátnej správe a územnej správe.

Viac ako polovica sídiel neinformuje návštevníka o smerovaní odkazu do nového okna webového prehliadača, pričom takmer tretina z nich používa otváranie odkazov do nového okna pravidelne.

Dielčie výsledky monitorovania povinného bodu 10.1 v štátnej správe a územnej samospráve uvádzame v grafoch č. 112 a č. 113:

Graf č. 112 Výsledky monitorovania bodu 10.1 („otváranie nových okien prehliadača“) v štátnej správe.

Graf č. 113 Výsledky monitorovania bodu 10.1 („otváranie nových okien prehliadača“) v územnej samospráve.

Napriek početnejšiemu zastúpeniu webových sídiel v územnej samospráve, ktoré vyhovujú povinnému bodu 10.1 sme rovnako zaznamenali zvýšený počet výrazných porušení.

Dodržiavanie monitorovaného pravidla je okrem zásadného významu pre ťažko zrakovo postihnutých používateľov obzvlášť dôležité i pre skupinu občanov nad 50 rokov, používateľov so sluchovým postihnutím a tiež používateľov s poruchami pozornosti.

Bod 10.4 (dočasné riešenia)

Ak agent používateľa nedokáže správne spracovávať prázdne ovládacie prvky, v editovateľných políčkach a textových oblastiach sa uvádzajú prednastavené znaky, ktoré vymedzujú miesto.

Pravidlo 10 metodiky WCAG 1.0 sa označuje aj ako „dočasné“ riešenia. Svoju platnosť predpokladajú iba dovtedy, kým sa prístupové prostriedky (vrátane pomocných technológií) s problémami definovanými v jednotlivých kontrolných bodoch nevyrovnajú.

Na základe získaných výsledkov a taktiež praktických skúseností navrhujeme kontrolný bod 10.4 vyňať z povinných štandardov pre prístupnosť v podmienkach Slovenskej republiky a označiť ho ako odporúčaný.

Z metodického hľadiska prevažná väčšina webových sídiel už v súčasnosti nevyhovuje povinnému bodu 10.4, avšak praktická prístupnosť nie je narušená. Z uvedeného dôvodu neboli zistené nedostatky na webových stránkach sankciované a nepremietali do výsledného ratingu prístupnosti.

Bod 11.4 (alternatívna prístupnosť sídla)

Ak nie je možné vytvoriť webovú stránku, ktorá je prístupná podľa týchto pravidiel, poskytuje sa odkaz na alternatívnu webovú stránku, ktorá je prístupná, má ekvivalentné informácie alebo funkčnosť a je aktualizovaná tak často ako pôvodná neprístupná webová stránka. To isté platí pre webové sídlo.

Na základe získaných výsledkov konštatujeme, že povinnému bodu 11.4 je potrebné venovať zvýšenú pozornosť z dôvodu problematickej implementácie v praxi.

Z celej prieskumnej vzorky poskytovalo alternatívne prostredie 19 webových sídiel (12,67%), pričom iba 5 sídiel z nich (26,32%) plne vyhovovalo povinnému bodu 11.4.

Vo väčšine prípadov neposkytovalo alternatívne prostredie identické informácie ako pôvodná webová stránka, prípadne sa na nej rovnako zobrazovali neprístupné prvky.

Pri úprave webového sídla z hľadiska prístupnosti prostredníctvom vytvorenia alternatívnej verzie je potrebné a žiaduce vychádzať predovšetkým z potrieb znevýhodnených používateľov.

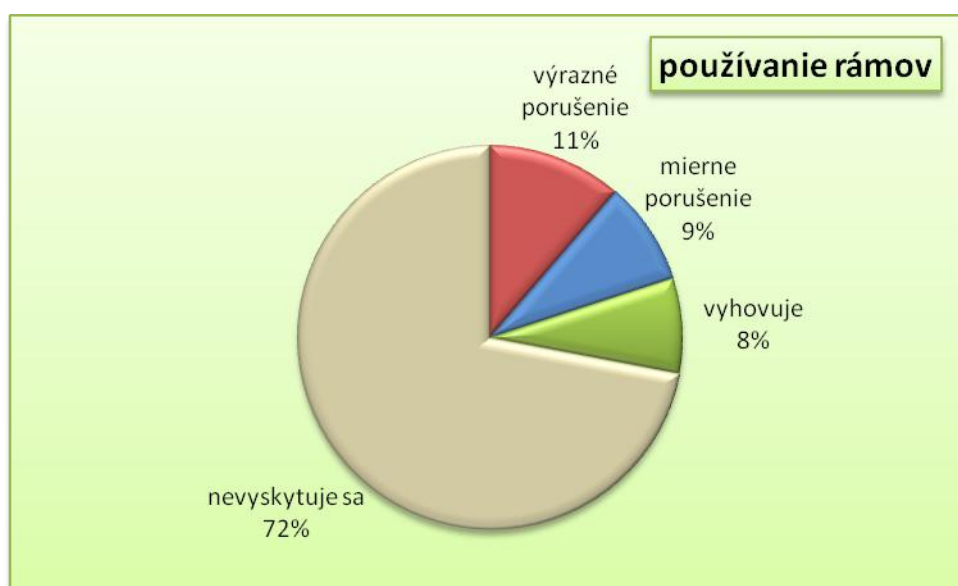
Príkladom môže byť odkaz na vytvorenú textovú verziu, ktorý je vnorený hlboko do obsahu webovej prezentácie a je problematicky prístupný pri lineárnom spracovávaní. V tejto súvislosti považujeme za potrebné informovať, že nezanedbateľná skupina znevýhodnených používateľov uprednostňuje získavanie informácií z rovnakej verzie webových stránok ako väčšina populácie.

Bod 12.1 (používanie rámov)

Na umožnenie identifikácie rámov a ľahšej navigácie sa pre každý rám používa nadpis.

Na základe získaných výsledkov pri hodnotení povinného bodu 12.1 možno konštatovať, že prevažná väčšina webových sídiel, ktoré používajú rámy, ich uvádzajú bez identifikácie (graf č. 114). Takmer v každom prípade chýbal príslušný atribút „title“ (názov), ktorý by vystihoval účel rámika a jeho vzťah k ostatným rámikom.

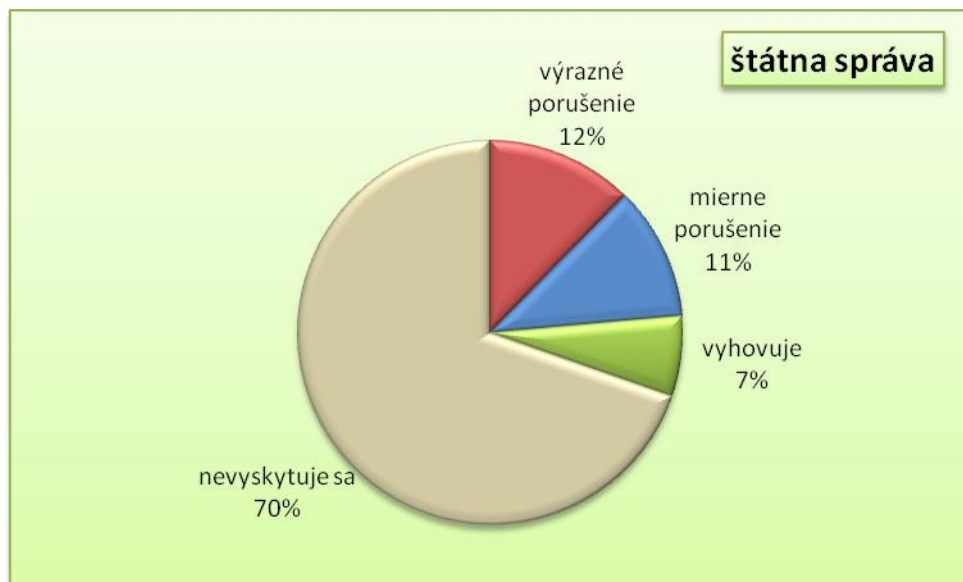
Prevažná väčšina webových sídiel (72%) v štátnej správe a územnej samospráve nepoužíva rámy k poskytovaniu obsahu webovej prezentácie.

Graf č. 114 Celkové výsledky monitorovania bodu 12.1 („identifikovanie rámov“) v štátnej správe a územnej samospráve.

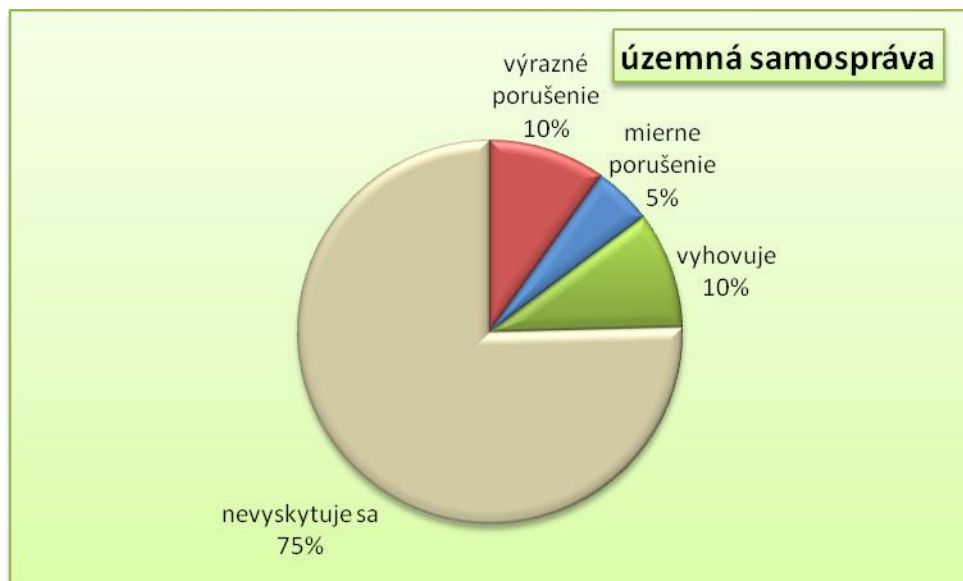
Z hľadiska prístupnosti sme najnepriaznivejšie zistenia zaznamenali v štátnej správe, v ktorej každé piate webové sídlo nevyhovelo povinnému bodu 12.1.

Výsledky monitorovania povinného bodu 12.1 v štátnej správe ilustrujeme v grafe č. 115.

Graf č. 115 Výsledky monitorovania povinného bodu 12.1 („identifikovanie rámov“) v štátnej správe.

Obdobné výsledky ako v štátnej správe sme získali aj pri hodnotení webových sídiel územnej samosprávy (graf č. 116).

Graf č. 116 Výsledky monitorovania povinného bodu 12.1 („identifikovanie rámov“) v územnej samospráve.

Bod 12.4 (formuláre)

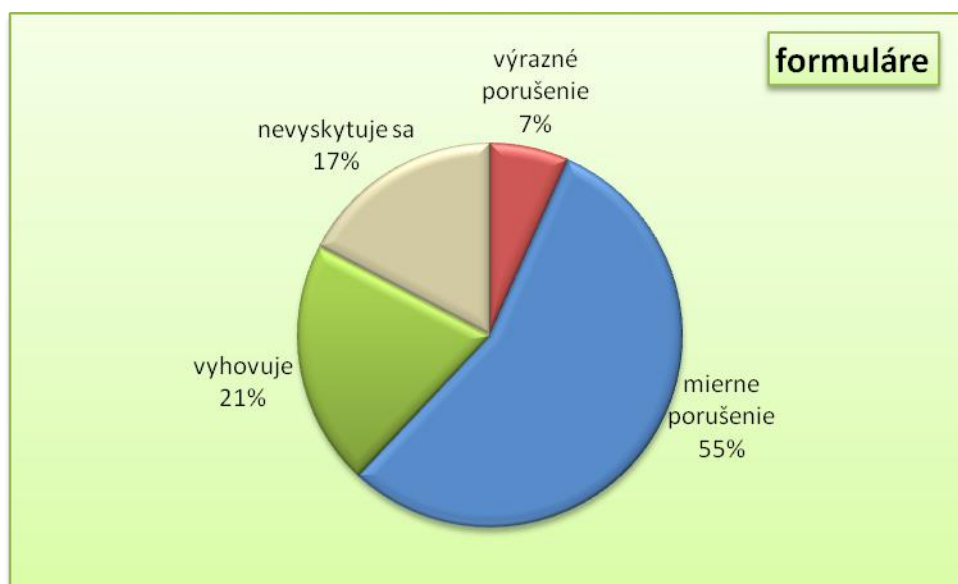
Menovky sa jasne spájajú s ovládačmi. Každý formulárový prvok má priradený výstižný názov.

Problematike prístupnosti webových formulárov sme pri hodnotení v období 2009I rovnako ako pri bode 1.1 a 8.1 určili pri testovaní najvyššiu prioritu.

Webový formulár predstavuje obzvlášť významnú oblasť pri komunikácii a výmene informácií medzi inštitúciou a používateľom.

Webové formuláre pracujúce s citlivými informáciami musia mať jasne definované spojenia s ich ovládačmi, pričom každý formulárový prvok musí mať priradený výstižný názov. Uvedená podmienka je zásadná predovšetkým pre používateľov so zrakovým postihnutím.

Nepriaznivým zistením je predovšetkým nízky počet správne koncipovaných formulárov, ktoré poskytuje iba každé piate webové sídlo (21%) z celej prieskumnej vzorky.

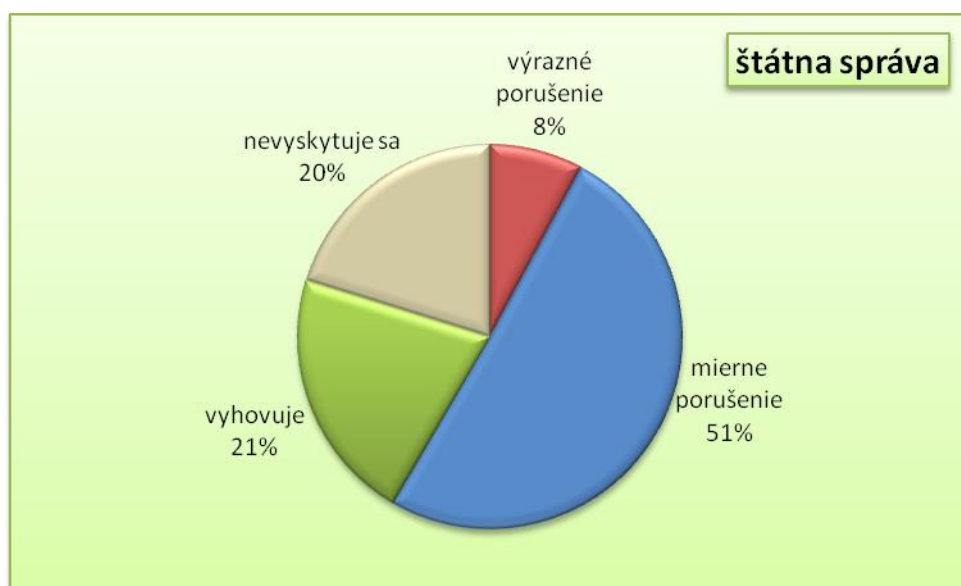

Graf č. 117 Celkové výsledky monitorovania bodu 12.4 („prístupnosť formulárov“) vo verejnom a privátnom sektore.

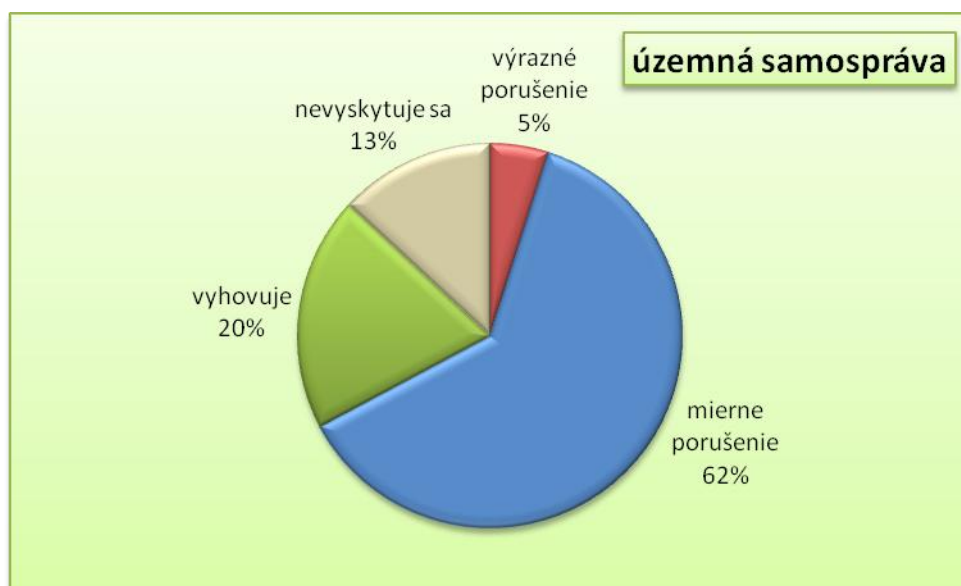
Do istej miery kladne možno hodnotiť zistenia v štátnej správe a územnej samospráve, kde sme zaznamenali výrazne nižší počet výrazných porušení.

Vo väčšine prípadov povinný bod 12.4 nebol splnený, avšak praktická rovina prístupnosti nebola narušená.

Výsledky uvádzame v grafoch č. 118 a č. 119.

Graf č. 118 Výsledky monitorovania povinného bodu 12.4 („prístupnosť formulárov“) v štátnej správe.

Graf č. 119 Výsledky monitorovania povinného bodu 12.4 („prístupnosť formulárov“) v územnej samospráve.

Medzi štátnou správou a územnou samosprávou nie sú výraznejšie rozdiely.

Bod 13.6 (mechanizmus navigácie)

Príbuzné odkazy sa spájajú do skupín a tieto skupiny sa pre agentov používateľa identifikujú.

Ak to agenti používateľa umožňujú, uvedie sa aj spôsob, akým sa dá daná skupina preskočiť.

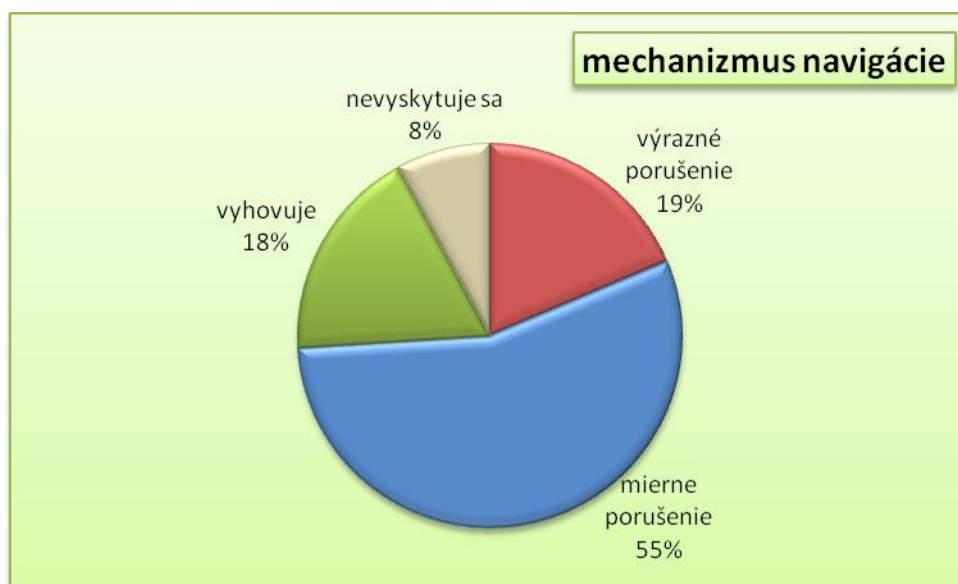
Bloky obsahu, ktoré sa opakujú na viacerých webových stránkach, je možné preskočiť.

Povinný bod 13.6 je z hľadiska implementácie v praxi aj naďalej problematický, pričom jeho význam je predovšetkým pre používateľov so zrakovým a telesným postihnutím.

Prevažná väčšina webových sídiel nespája korektne príbuzné odkazy do skupín a tiež neumožňuje používateľom bloky obsahu, ktoré sa opakujú na viacerých webových stránkach preskočiť.

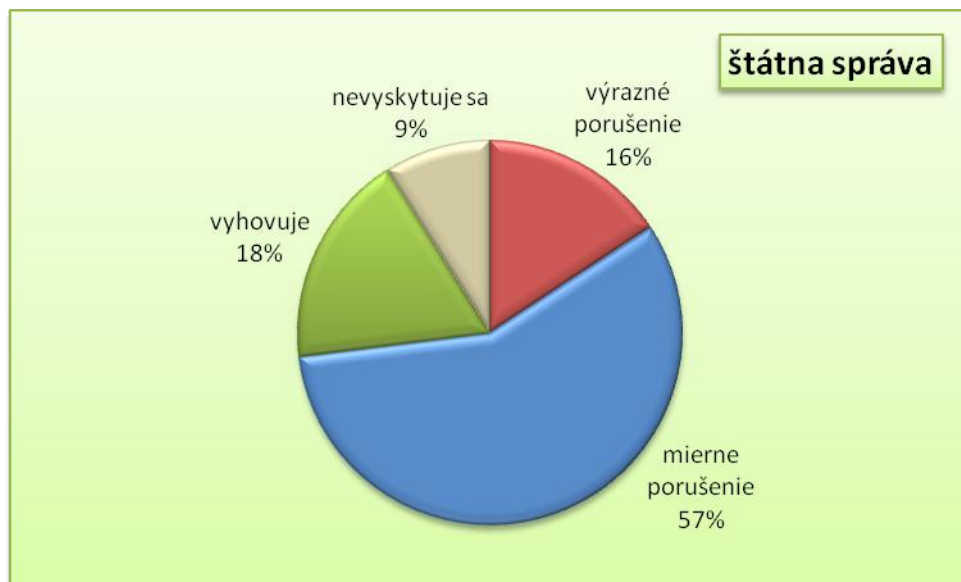
Iba približne každé piate webové sídlo vyhovuje povinnému bodu a umožňuje používateľom využívať prehľadný mechanizmus navigácie.

Celkové zistenia uvádzame v grafe č. 120.

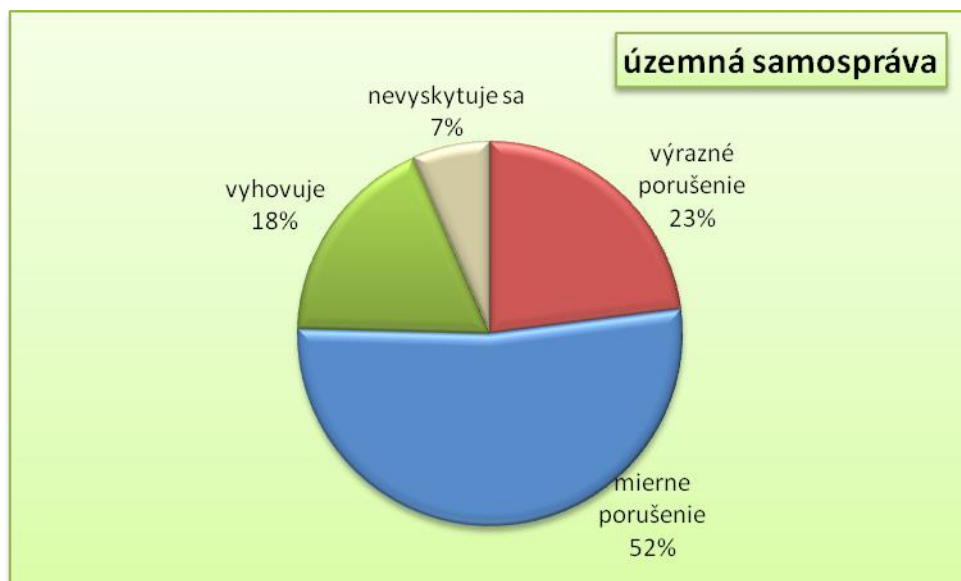

Graf č. 120 Celkové výsledky monitorovania bodu 13.6 („mechanizmus navigácie“) v štátnej správe a územnej samospráva.

Obdobné výsledky ako v štátnej správe sme získali aj pri hodnotení webových sídiel územnej samosprávy, pričom tieto zistenia uvádzame v grafoch č. 122 a č. 123.

Graf č. 121 Výsledky monitorovania bodu 13.6 („mechanizmus navigácie“) v štátnej správe.

Graf č. 122 Výsledky monitorovania bodu 13.6 („mechanizmus navigácie“) v územnej samospráve.

Bod 13.14 (prostredie používateľa)

Webová stránka vo všeobecnosti nemanipuluje používateľským prostredím bez priameho príkazu používateľa.

V rámci hodnotenia bodu 13.14 sme monitorovali, či webová stránka neotvára bez príkazu nové okná, nemení svoju veľkosť a pozíciu okien, pričom žiadnym spôsobom nemení ovládacie prvky prehliadača, nezakazuje alebo neobmedzuje posúvače (scrollbar), a to ani v rámoch, neobmedzuje použitie kontextových ponúk, histórie, navigačných tlačidiel ako Späť/Dopredu, nemení obsah obľúbených položiek, nenastavuje sa ako domovská webová stránka a podobne.

Obzvlášť dôležité je, aby používateľ mal vždy možnosť zobrazený obsah posúvať podľa potreby a dostať sa tak k časti obsahu, ktorá mu je skrytá.

Pozitívne hodnotíme zistenie, že z celej prieskumnej vzorky (150 sídiel) sme vyhodnotili iba 3 prípady mierneho a jeden prípad výrazného porušenia povinného bodu.

Bod 14.1 (zreteľnosť a jasnosť dokumentov)

Webové stránky prezentujú informácie jednoduchým jazykom a zrozumiteľnou formou. Používa sa čo možno najjasnejší a najjednoduchší jazyk, zodpovedajúci obsahu webovej stránky.

Metodika pre hodnotenie prezentovaných informácií jednoduchým jazykom a zrozumiteľnou formou nie je vedecky overená, pričom v rámci monitorovania sme túto oblasť nehodnotili z hľadiska lepšej objektívnosti a samotnej reliability celkových výsledkov pri interpretácii.

Bod 14.4 (účel webového sídla)

Úvodná webová stránka jednoznačne popisuje zmysel a účel webového sídla.

V rámci povinného bodu 14.4 sa uvádza, že z **úvodnej webovej** stránky je zrejmé,

1. o aký typ webovej prezentácie sa jedná, čo je jej cieľom a uvádza sa jej názov, čo môže byť splnené aj uvedením názvu správcu obsahu, ak je to dostatočne výstižné,
2. kto je jej technickým prevádzkovateľom; z úvodnej webovej stránky je rozpoznateľné, ktorej organizácii alebo inštitúcii webové sídlo patrí, teda kto je jej správcom obsahu.

Používateľ má vždy možnosť zobrazený obsah posúvať podľa potreby a dostať sa tak k časti obsahu, ktorá mu je skrytá.

Na základe zistení uvádzame, že približne každé dvadsiate webové sídlo (5% z celkového počtu) jednoznačne nepopisuje jeho zmysel a účel.

V tejto súvislosti z hľadiska koncipovaného znenia povinného bodu prezentujeme vyjadrenie Andreja Špičku (SEO odborník a konzultant): *„Na stránkach môže byť jasne uvedený prevádzkovateľ, dokonca používateľ na prvý pohľad rozpozná, aké je zameranie tých stránok. Ale ak nenájde na celom webovom sídle jednu jedinú e-mailovú adresu, ktorá by jednoznačne patrila prevádzkovateľovi stránok, celý tento bod stráca účinok.“*

7 Záver

Záverečná správa o stave prístupnosti podrobne popisuje všetky dôležité aspekty, ktoré sme získali počas monitorovania prístupnosti webových stránok za obdobia 2008II a 2009I v Slovenskej republike.

Od roku 2007 sme zaznamenali výraznejšie zlepšenia až začiatkom roka 2009, a to predovšetkým pre vybrané webové sídla, ktoré už boli v minulosti hodnotené.

Uvádzame, že pozitívnejšie zistenia sú výsledkom systematickej podpory a práce Ministerstva financií v oblasti monitorovania a osvetovej činnosti o problematike prístupnosti.

Rovnako je potrebné poukázať na webové sídla, ktoré nevykonali žiadne úpravy z hľadiska prístupnosti. V tejto súvislosti uvádzame tvrdenie: „Zúčastnila som sa monitorovania druhýkrát a prekvapilo ma, ako málo sa niektoré sídla zlepšili. Väčšinou naopak obsahovali viac chýb, spôsobených pridávaním obsahu zaužívaným nekorektným spôsobom. K vyhoveniu štandardom prístupnosti pritom často nie je potrebné kompletné prerobenie web sídla, ale možno ho dosiahnuť niekoľkými cielenými zásahmi do už existujúceho sídla. Problematicky vnímam najmä redakčné systémy, ktoré už samy o sebe obsahujú prvky ohrozujúce prístupnosť - napríklad možnosť vytvorenia navigácie ovládateľnej len prostredníctvom myši alebo slabý dôraz na sémantické členenie textu či popisovanie grafických prvkov. Použitie takýchto systémov v kombinácii s nedostatočne kvalifikovanými a motivovanými redaktormi vedie najmä u rozsiahlych sídiel k množstvu neprístupného obsahu, ktorého spätná korektúra je časovo a organizačne náročná. Zodpovednosť za tento stav však nesú predovšetkým dodávatelia týchto systémov, ktorí buď mali redaktorov dostatočne vyškoliť alebo nemali poskytnúť redakčný systém s toleranciou k chybám podobného charakteru.“(Viera Jedináková, Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska)

Monitorovanie prinieslo zmenu webového prostredia a zvyšovanie ratingu prístupnosti.

Radi by sme tiež citovali nevidiaceho študenta, ktorý sa podieľal na monitorovaní prístupnosti: „Na začiatok by som rád vyzdvihol výrazné zlepšenie v oblasti prehľadnosti a sprístupnení niektorých www stránok. Mám na mysli ľudí so zrakovým postihnutím, ktorí používajú čítače obrazovky ako: JAWS alebo NVDA. Nerád konštatujem, že je stále veľa takých, ktoré sú veľmi alebo aj málo prístupné.“

Medzi najzávažnejšie a najčastejšie neprístupné elementy na www stránkach patria: nepoužívanie štruktúrovaných nadpisov, nepoužívanie prehľadných zoznamov, nepoužitie labelov pri prvkoch formulára alebo použitie grafického elementu captcha.

Na základe pozorovaných zmien si dovoľím tvrdiť a súhlasiť, že testovanie prístupnosti webu prinieslo svoje ovocie, no na druhej strane vidíme, že je ešte veľa www stránok, ktorých prístupnosť nie je na potrebnej úrovni.“ (Roman Koči, študent informatiky)

V rámci našej práce sme na základe získaných poznatkov poukázali na sporné oblasti koncepcie riešenia problematiky prístupnosti v rámci projektu **MeAC** - Measuring Progress of eAccessibility in Europe³⁴, ktorej hlavným garantom je organizácia s názvom **empirica**³⁵.

Kladíme dôraz na rozpracovaný aspekt praktickej úrovne prístupnosti, ktorý poukazuje na markantné rozdiely medzi striktným hodnotením podľa pravidiel bez určenia mechanizmu hodnotenia závažnosti nedostatkov.

Okrem monitorovania prístupnosti v podmienkach Slovenskej republiky je nevyhnutné skúmať aj koncepcie riešenia danej problematiky v zahraničí. V súčasnosti je to predovšetkým implementácia do praxe schválenej novej verzie pravidiel s označením WCAG 2.0³⁶.

Uvedomujeme si, že je viacero možností reflektovania danej problematiky v rámci monitorovania prístupnosti, v čom vidíme priestor pre nové opatrenia. V tejto súvislosti sa budeme snažiť implementovať prípadné zmeny na základe tvorivého dialógu zúčastnených strán.

Veríme, že táto práca prispeje k ďalšiemu zlepšovaniu webového prostredia a prístupnosti informácií pre znevýhodnené skupiny používateľov.

³⁴ [on-line].[cit. 2009-22-01] Dostupné na <<http://www.eaccessibility-progress.eu/country-profiles/>>

³⁵ [on-line].[cit. 2009-25-01] **empirica** - Gesellschaft für Kommunikations- und Technologieforschung mbH
Dostupné na< <http://www.empirica.com/>>

³⁶ Web Content Accessibility Guidelines 2.0, [on-line].[cit. 2009-10-01] Dostupné na
<<http://www.w3.org/TR/WCAG20/>>

Abstrakt

Vypracovaná štúdia prináša celistvý pohľad na problematiku prístupnosti webových stránok v podmienkach Slovenskej republiky. V priebehu decembra 2008 a januára 2009 bolo otestovaných 300 webových sídiel rozdelených do troch základných oblastí: verejný sektor, sektor školstva a privátny sektor. Verejný a privátny sektor boli za účelom hlbšej analýzy prístupnosti ďalej členené na skupiny a príslušné podskupiny. Pri hodnotení prístupnosti sme vychádzali z povinných pravidiel a zásad prístupnosti definovaných vo Výnose Ministerstva financií Slovenskej republiky z 8. septembra 2008 č. MF/013261/2008-132 o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy.

Naším cieľom bolo zistiť skutočný stav prístupnosti webových stránok v jednotlivých sektoroch, pričom tomuto cieľu sme prispôbili aj systém práce. Webové sídla sme hodnotili prostredníctvom manuálnej formy testovania využitím automatických nástrojov. Spôsob práce jednotlivých riešiteľov usmerňoval metodický pokyn, ktorý bol práve pre tento účel vypracovaný. Okrem metodického pokynu prešli riešitelia školením ako postupovať pri hodnotení prístupnosti webových stránok v praxi.

Nezastupiteľné miesto pri hodnotení prístupnosti mali aj samotní znevýhodnení používatelia, ktorí predstavujú neoddeliteľnú súčasť pracovnej skupiny. Ich spolupráca pri testovaní prístupnosti webových sídiel prispela významnou mierou k eliminácii sporných otázok týkajúcich sa praktickej roviny prístupnosti. Považujeme za potrebné poukázať na podkapitoly 5.2 a 6.2 s názvom “Výsledky a hlavné zistenia zlúčenej manuálnej a automatizovanej kontroly prístupnosti podľa prílohy č. 1 k Výnosu č. MF/013261/2008-132“, v rámci ktorých sú podrobne rozpracované najdôležitejšie zistenia v rámci hodnotenia jednotlivých povinných bodov pravidiel prístupnosti.

Zistené výsledky tiež poukazujú na problematiku vágneho ponímania problematiky prístupnosti v zahraničí bez náležitej interpretácie z hľadiska znevýhodnených skupín.

V tejto súvislosti uvádzame, že je potrebné metodicky ukotviť, kedy je webové sídlo neprístupné, a nastaviť transparentné podmienky monitorovania pravidiel v rámci štátov Európskej únie.

V tomto procese kladieme dôraz predovšetkým na zlúčenú formu manuálneho a automatického testovania pre získanie spoľahlivých výsledkov prístupnosti webových sídiel.

Okrem prezentovania jednotlivých zistení považujeme za potrebné vyzdvihnúť samotnú osvetovú činnosť o problematike prístupnosti, ktorá má popri povinnosti zo zákona najvýraznejší vplyv na zvyšovanie kvality webového prostredia.